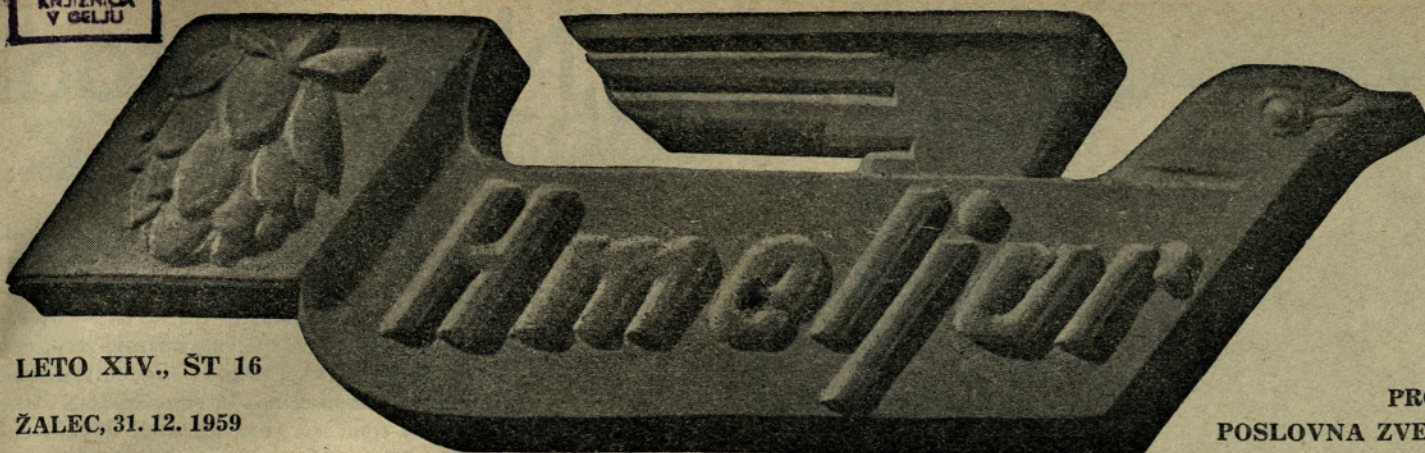

LETO XIV., ŠT 16

ŽALEC, 31. 12. 1959

IZDAJA
KMETIJSKA
PROIZVAJALNA
POSLOVNA ZVEZA V ŽALCU

Otvoritev Kmetijske srednje šole — oddelek za odrasle v Vrbju pri Žalcu, 2. novembra 1959

VSEBINA

»Naši narodi si pišejo sodbo sami!« (Iz govora maršala Tita)	202	Španski kaleidoskóp (Jaka Slokan)	220
S pomenka o kmetijstvu v Sloveniji (Izveček iz poročila člana IS LRS tovariša J. Ingoliča)	204	Vodna skupnost »SAVINJA« (Inž. Srečko Cvahté)	222
Otvoritev Kmetijske srednje šole — oddelek za odrasle v Vrbju pri Žalcu (Odlomki iz govora tovariša F. Lubeja)	205	Razstava živine na Ljubnem (Inž. Blagoje Vučković)	224
Ko polagamo obračun dela za leto 1959 (Karel Kač)	206	Nekaj najvažnejših določil novega zakona o izkoriščanju kmetijskega zemljišča (Dr. Emil Čeferin)	226
Položaj na svetovnem hmeljskem tržišču in prodaja hmelja letnika 1959 (Mišo Bobovnik)	208	Nagrajevanje na kmetijskih posestvih (Jože Novinšek)	228
Grenka resolucija (Jaka Slokan)	211	Po svetu proizvajajo in izvažajo čedalje več piva (Eva Bauman)	228
Tudi Združene države Amerike v težavah (***)	213	Proizvodnja piva po državah v letih 1955—1958 (***)	229
Izkušnje pri obiranju hmelja s strojem leta 1959 (Inž. Zvone Pelikan in inž. Lojze Cetina)	214	Nekaj strokovnih nasvetov sadjarjem (Inž. Miljeva Kač)	230
Ročno ali strojno obiranje hmelja? (Inž. Janko Petriček)	217	Vojvodinski pejzaži (***)	232
Hmeljarstvo na Poljskem (Edo Gaberšek)	218	Križem-kražem po deželi Savinjskega goldinga (***)	233
		Teden dni v Španiji (Jaka Slokan)	236

„Naši narodi

VELIKO DELO V VOJNI IN OBNOVI

O vojni bi seveda lahko mnogo govorili. O njej smo mnogo že govorili. Toda to poudarim zato, ker si nekateri še zdaj prizadevajo, da bi molče ali s podcenjevanjem prešli prek teh ogromnih naporov, ki so jih prispevali narodi Jugoslavije med štiriletno osvobodilno borbo. Slišimo razne teorije o tem, da smo mi Jugoslovani vajeni boriti se, da so nam bili gozdovi zaščita itd. Vse te neumnosti ponavljajo še zdaj, toda dejstvo je, da se je naši partiji posrečilo, da je z lastnimi silami zbrala vse naše ljudstvo za veliko dejanje, za zgraditev socializma.

Med vojno smo opravili oboroženi del boja z razrednim sovražnikom, boja, ki ga nismo iskali, boja, ki nam je bil vsiljen. Čeprav je bil naš domači razredni sovražnik povezan z najmočnejšim okupatorjem proti

Vse leto 1959, ki se te dni že preliva v preteklost, je bilo pri nas v znamenju proslav 40. obletnice ustanovitve in dela ZVEZE KOMUNISTOV Jugoslavije.

Sleherna naša publikacija je tem množičnim slavnostim prispevala toliko in takó, kolikor in kakor zahteva njeno mesto med javnimi obveščevalci aktualnosti.

Tudi »HME LJAR« je v št. 8/1959 že nekolikanj izpolnil svojo dolžnost, vendar le kanček!

Prav zavoljo tega bo prav, pa še na moč koristno, če pred zaključkom 1959 objavimo ustrezne izvlečke iz tistih velikih besed, ki so bile izrečene v zadnjih dneh in ki jih je treba obdržati v zavesti kot gesla za prihodnost!

Na prvem mestu so vsekakor velike besede, ki jih je povedal Maršal Jugoslavije tovariš TITO na slavnostni seji Zagrebškega mestnega komiteja ZVEZE KOMUNISTOV, 12. decembra 1959 in ki jih je moč strniti v dostojanstveno in odločno opozorilo vsemu svetu:

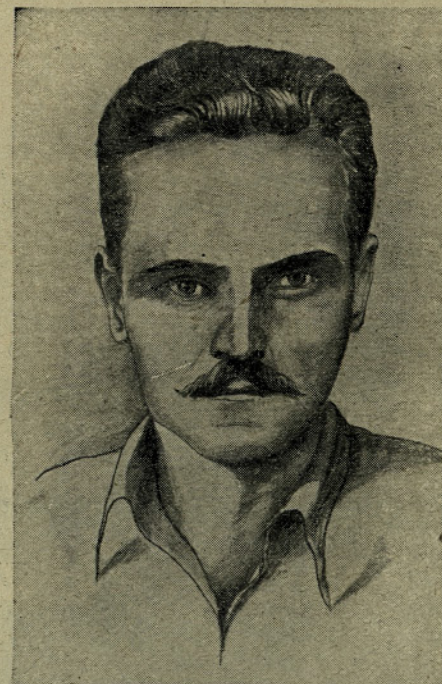
»NAŠI NARODI
SI PIŠEJO SODBO SAMI!«

☆

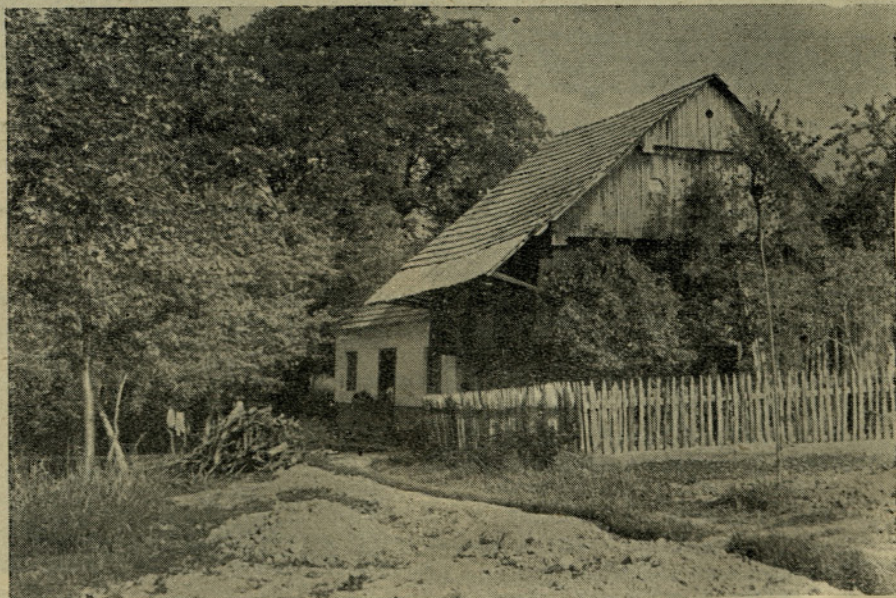
Zaključuje se proslava 40. letnice ustanovitve in dela ZK Jugoslavije, proslava, ki je izpričala, da ni samo proslava Zveze komunistov, marveč hkrati tudi proslava in slavje vsega našega ljudstva. Milijonske in milijonske množice so letos sodelovale na raznih zborovanjih, predavanjih in sestankih ter tako izrazile priznanje Zvezi komunistov in vsem tistim pokole-

njem, ki so prehodila to trpljenja polno pot, predvsem pa tistim, ki jih sedaj ni več med nami. Zveza komunistov se lahko zares ponosno ozira na dolgotrajno in trpljenja polno pot boja, ki ga je naša partija bila od ustanovitve do danes. Potrebno je zlasti, da se v tem letu, ko je minulo štiri-deset let, spomnimo, ne samo mi sodobniki tega velikega boja, te slavne poti, marveč prav tako, da se tudi mlada pokolenja, ki nas bodo zamenjala, seznanijo s tem bojem in da dosledno in vztrajno kakor mi, nadaljujejo boj za dosego velikih ciljev, za katere je v naši deželi padlo toliko žrtev, predvsem članov naše partije.

☆

Narodni heroj Slavko Slander

Farčnikova domačija, po domače »Klaverjeva«, v Prekopi št. 55 (KZ Vransko), kjer je bila leta 1938 okrožna partijska konferenca, javka komunistov pa je bila že od leta 1935 dalje

si pišejo sodbo sami!"

naši deželi, se nam je posrečilo premagati tudi njega z orožjem in to nam je pozneje, po vojni, olajšalo, da smo tako rekoč brez bolečin likvidirali odpor, ki bi nas oviral pri uresničevanju tistih ciljev, za katere smo se borili in umirali in ki so se med osvobodilno vojno izkristalizirali kot nujna potreba.

☆

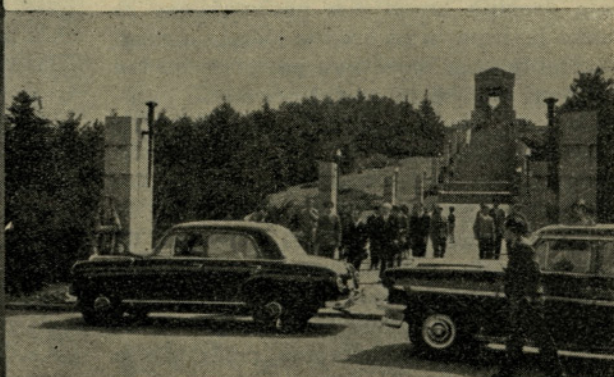
NAŠA POLITIKA NA VASI

Naša osnovna linija je, da zgradimo socializem, naša praksa pa bo odvisna od tega, kako najhitreje in najlažje pridemo

Mesto, kjer je bilo prvo taborišče Savinjske čete nad Kisovcem v Karlovih pečeh na Dobrovuljah

Med tista pokolenja, ki so prehodila trpljenja polno pot, sodijo tudi junaki I. svetovne vojne, ki so s svojimi žrtvami odbili skoraj nenehne napadalce za svobodo narodov Jugoslavije... Pred SPOMENIKOM NEZNANEGA JUNAKA, na Avali pri Beogradu, polagajo vence kot dokaz priznavanja junaštva našim narodom uradni, diplomatski predstavniki vseh tistih držav, ki iskreno žele mir na vsem svetu... Slovesnemu polaganju venca na grob neznane- ga junaka na Avali pri Beogradu sem prisostvo- val med vračanjem 11. IV. 1959 iz AP Vojvodine. Urednik

Fotoposnetek slovesnega polaganja venca na Grob neznane- ga junaka na Avali pri Beogradu. Novi poslanik Tunisa v Jugoslaviji Abdelmelek Bergau je 11. IV. 1959 položil venec na Grob neznane- ga junaka na Avali. Polaganju venca je prisostvo- val vršilec dolžnosti šefa protokola Državnega sveta za zunanje zadeve Milorad Marković in predstavnik JLA polkovnik Radko Perić.

Joštova zidanica v Gradišču pri Gotovljah — leta 1941 ilegalno bivališče narodnega heroja Vrnčiča

do tega cilja. Zakaj to nekoga moti? Toda nam ni pogodu, da nas imenujejo revizioniste, ko to nismo. Ne bom rekel, da smo bolj marksistični od njih, toda naj mi dovolijo reči, da smo v nekaterih stvareh bolj praktiki. (Ploskanje.) Nas so hudo napadali, ker smo zapustili kmečke delovne zadrage, češ da bi utegnili to sprožiti ponovno razvijanje kapitalizma na vasi. To vztrajno trdijo tudi zdaj. Mi pa smo zemljiško posest omejili na takšen obseg, da nihče ne more postati kapitalist, na 10 ha zemlje, tudi če ima deset otrok. Če lahko zasluži toliko, da kupi hladilnik, da si zgradi hiše itd. je to dobro. Naš cilj je namreč, da delavec in kmet bolje živita.

Ali je bil to revizionizem, ko smo, ne da bi imeli materialne možnosti, dali našemu kmetijstvu vse, kar je potrebno, da bi se bolje razvijalo, dovolili, da so se razšle tiste zadrage, ki niso bile sposobne za živ-

ljenje? Ne! Mi se nismo odrekli graditvi socializma na vasi, toda mi ubiramo čisto drugačno pot. Mi nikomur ne jemljemo zemlje, marveč razvijamo sektor za sektorjem. Imamo kmetijska posestva, na katerih smo v največji meri razvili delovno storilnost. Imamo preostale delovne zadrage, ki odločno napredujejo, imamo pa tudi zadrage, ki kontrahirajo z individualnimi kmeti.

To je naša lastna pot v uresničevanju socialističnega načina na vasi (ploskanje). Mi nismo hoteli delati šablonsko, da bi vso našo vojsko in milico prisilili, da bi na tisoče kmetov pošiljala v zapore in v ječo in da bi tako kolektivizirali kmete, ki bodo pasivno gledali in nam ne bodo dali kruha. Za nas je važno, da imamo kaj jesti, da imamo dovolj kruha, da lahko dobimo več sredstev in še bolj razvijemo našo industrijo. V kakšnem tempu pojdejo kmetje v zadrage, to za nas ni odločilno vprašanje. Za nas je odločilno to, kar delamo, ker to zagotavlja graditev socializma na vasi. Mi bomo ubirali to pot tudi v prihodnje, in s sodobnimi metodami bomo povečali storilnost v našem kmetijstvu.

☆

S pomenka o kmetijstvu v Sloveniji

9. decembra 1959

9. in 10. decembra je bilo v Ljubljani pomebno posvetovanje o kmetijstvu v Sloveniji, ki ga je sklical Glavni odbor Socialistične zveze Slovenije.

Prvi je poročal o problemih socialistične politike na naši vasi član Izvršnega sveta LRS in predsednik Glavne zadrugne zveze Slovenije tovariš Jože Ingolič.

Izvajanja tovariša J. Ingoliča niso zgolj poročilo, marveč jih moramo nenehno obdržati v svoji zavesti med delom za modernizacijo kmetijstva na podlagi socialističnih odnosov, zlasti na našem, hmeljarskem področju!

Tovariš J. Ingolič je med drugim takole dejal:

☆

DOZORELI SO POGOJI ZA INTENZIVNEJŠO MODERNIZACIJO KMETIJSTVA NA PODLAGI SOCIALISTIČNIH ODNOSOV

V Sloveniji so zadnja leta izredno dozoreli vsi tisti družbenopolitični in ekonomski činitelji, ki ne le omogočajo, ampak celo silijo k intenzivnejšemu reševanju problemov, za nadaljnjo modernizacijo kmetijstva na podlagi socialističnih odnosov.

Nagel splošni gospodarski razvoj, ki ga označuje zlasti hiter razvoj industrije in drugih panog socialističnega gospodarstva, odpira ne le široke poti razvoju kmetijske proizvodnje, ampak ga vse bolj in bolj zahteva posebno še zaradi nadaljnega spreminjanja strukture prebivalstva, naraščanja kupne moči, vse večjega povpraševanja po potrebnih surovinah kmetijskega izvora in spričo čedalje večjih potreb delovnih ljudi zaradi postopnega zviševanja življenjske ravni.

☆

VSAKO VRAČANJE NA STARO NAM BI SAMO ŠKODOVALO

Takšno stanje najbolje ilustrira ugotovitev, da smo imeli konec leta 1958 dejansko le še okoli 33 odstotkov kmečkega prebivalstva, ki živi večinoma od zaslužkov iz kmetijstva. Tu je bistvo poveljevanja zastale drobnoblagovne kmetijske proizvodnje in od tod pripovedka o njeni rentabilnosti. Edinole iz tega posebnega položaja drobnih kmetijskih proizvajalcev so lahko izviral in se branila slepila o vlogi razdrobljenega kmečkega posestva, od tod zgrešeni pogledi in dvomi nekaterih posameznikov glede nujnosti modernizacije kmetijstva in zvečanja njegove produktivnosti. Uspehi družbenih posestev in kooperacijske proizvodnje pa potrjujejo, da smo tudi v praksi razbili to miselnost, da namreč lahko v kmetijstvu napredujemo le in predvsem s pospeševanjem privatnega kmetijstva. Danes je že splošno znano dejstvo, da nam individualna, razdrobljena kmetijska proizvodnja nudi zelo omejene možnosti povečanja proizvodnje in še manjše možnosti povečanja tržnih presežkov.

Ob sedanjih družbeno-ekonomski situaciji je le malokdo pripravljen nasesti raznim nasvetom nekaterih »dobronamernih« ljudi, ki še vedno sanjajo o vaški idili in kmečki romantiki. Toda proti takemu romantičnemu sanjarjenju danes niso več le naši aktivisti, temveč tudi mnogi kmečki proizvajalci, ki so se že prepričali, da jim vsako vračanje na staro v končni liniji samo škoduje, saj jim onemogoča, da bi sledili našemu splošnemu napredku in zadostili svojim potrebam in povečanim potrebam svojih otrok, ki si žele novega načina proizvodnje, ki nočejo biti prikrajšani glede zadovoljevanja večjih potreb, od lepšega stanovanja, motocikla, počitnic itd., ki jih pač poraja in njih kritje iz dneva v dan v večji meri omogoča naša socialistična stvarnost. Že dosednji rezultati kmetijske proizvodnje, zlasti pa proizvodnja na urejenih kmetijskih posestvih in novoustanovljenih farmah, ki temelji tudi na sodobnih tehnoloških osnovah, potrjuje pravilnost naše politike, dokazuje, da se tudi v Sloveniji rešujejo stvari pravilno ne le v načelu, ampak da je praksa potrdila prednost socialistične proizvodnje. Zaradi jasne orientacije naših subjektivnih sil, zaradi zrelosti delovnih kolektivov kmetijskih posestev in mnogih drugih, ki se kaže med drugim v novih načrtih in pobudah, ko imajo mnogi investicijske elaborate, ki jih bodo lahko uresničili takoj, ko bodo dane materialne možnosti, nas čakajo v prihodnjih letih nagle spremembe v obsegu in kvaliteti kmetijske proizvodnje. Zato bo treba pravočasno poskrbeti za tiste predelovalne obrate, ki nam bodo omogočili, da bomo racionalno izkoristili povečano kmetijsko proizvodnjo. Posebni naporji bodo dalje potrebni za usposabljanje naše trgovske mreže, da bo oskrba čim boljša in cenejša.

☆

EKONOMSKI INTERES NEPOSREDNIH PROIZVAJALCEV JE ZELO POMEMBEN ČINITELJ

Naš splošni gospodarski razvoj že omogoča znatnejša investicijska sredstva tudi za hitrejši napredek kmetijstva, saj je bilo samo na območju Slovenije v zadnjih treh letih investirano na socialističnih kmetijskih posestvih in v zadrugah skoraj 19 milijard dinarjev. Uspehi izdatnejšega in hitrejšega investiranja so očitni. Kmetijska posestva in organizirana proizvodnja kmetijskih zadrug ter družbenih produkcijskih sredstev kažeta vse bolj svoje prednosti namreč v večjih in stalnih tržnih presežkih, ki že marsikje določajo okvir formiranih cen na nižji ravni. Letos je bil glede tega dosežen že večji napredek, ki ga vse bolj čutijo individualna kmečka gospodarstva. Hitra modernizacija kmetijskih posestev in povečani obseg kooperativne proizvodnje z nekaterimi pridelki že pomembno vplivata na trg. To povzroča, da tudi sami kmečki proizvajalci, čeprav

imajo pri vrsti pridelkov še vedno monopolni položaj na trgu, vedno bolj razmišljajo o nujnosti razvijanja naprednejših oblik kmetijske proizvodnje iz lastnih ekonomskih interesov. To pomeni, da je mogoče v sorazmerno kratkem času doseči tak ekonomski položaj, ki bo vse bolj odločilno vplival na ekonomski interes kmečkih proizvajalcev za hitrejši napredek v kmetijstvu. Prvi rezultati torej že v praksi kažejo, da je ekonomski interes neposrednih proizvajalcev v našem sistemu zelo važen činitelj, da ga je mogoče stopnjevati in da postaja eno osnovnih gibal boja za moderno, na socialističnih osnovah temelječo kmetijsko proizvodnjo.

V Sloveniji nimamo več takih virov sorazmerno nezaposlene in cenene delovne sile, s katero so v stari Jugoslaviji razpolagala nekatera območja, kot n. pr. Haloze, Slovenske gorice, Prekmurje, Dolenjska in nekateri drugi manjši predeli. Ob spremenjeni sestavi prebivalstva nastopa delno pomanjkanje delovne sile celo v teh območjih in se odpravlja zlasti v nekaterih panogah gospodarstva, kot so gradbeništvo, gozdarstvo in rudarstvo, z zaposlovanjem delavcev iz drugih predelov Jugoslavije. Mladina vse bolj želi zaposlitve izven kmetijstva. Zato ostajajo na vasi starejši ljudje in večinoma le tista mladina, ki vidi v večjih osnovnih sredstvih kmetijskih zadrug in družbenih kmetijskih posestev materialno osnovo, kakršna edino lahko pripelje do večje produktivnosti tudi v kmetijstvu. Niso več redki primeri, ko predvsem mladi napredni gospodarji dajejo zemljo zadrugi in najem, da bi si v njenem okviru in z njeno pomočjo ustvarili sodobne kmetijske obrate, ki bodo sposobni nuditi urejene socialistične delovne pogoje in jim omogočili uresničenje teženj po višjem življenjskem standardu, kakršnega naša socialistična skupnost nudi delavcu v industriji. To pomeni, da naš splošni gospodarski razvoj čedalje hitreje vodi v take družbene ekonomske odnose, ki bodo terjali povezovanje drobne kmetijske proizvodnje na višjo raven, ki naj omogoči napredno kmetovanje, sloneče na sodobnih družbenih proizvodnih sredstvih. S takim razvojem bo tudi sam kmečki proizvajalec preraščal v delavca, se uveljavljal kot samoupravljavec družbenih proizvodnih sredstev ter v skladu s svojo storilnostjo uresničeval svoje življenjske potrebe. To bo vodilo k postopnemu odpravljanju razlik med mestom in vasjo.

Doslednejše uveljavljanje socialističnih načel, nagrajevanje po učinku v industrijskih podjetjih in na drugih področjih socialističnega gospodarstva, kakor tudi prvi večji uspehi na socialističnem sektorju kmetijstva (na posestvih in po kmetijskih zadrugah organizirani proizvodnji), ki pozitivno vplivajo na odnose mesto—vas z večjo količino cenejših tržnih presežkov, imajo za posledico, da se čedalje več pol-

kmetov-podelavcev prav zaradi našega razvijanja smotrne gospodarske vzpodbude odloča za svojo osnovno dejavnost. Z oddajanjem zemlje kmetijskim zadrugam in posestvom v najem — trenutno je take zemlje po oceni v Sloveniji okoli 5000 ha — polkmetje-podelavci razbremenjujejo sebe kot garaško in malo produktivno delovno silo na svojih razbitih parcelah in se dokončno odločajo za industrijske proizvajalce, za kar jih naš razvijajoči se ekonomski sistem tudi vzpodbuja. Temu delu prebivalstva se zaradi stimulativnega načina nagrajevanja čedalje bolj zvišujejo dohodki iz osnovne dejavnosti izven kmetijstva, s tem pa izgublja ekonomski interes do kmetovanja. Hiša in vrt pa mu postajata čedalje bolj le za delo in veselje ob prostem času.

Na tako pot razvoja stopajo tudi razni mali in nekateri bolj razgledani srednji kmetje. Prvi, ker želijo zapustiti svojo revno naturalno proizvodnjo, drugi, ker vidijo, da si lahko zagotovijo boljše življenjske pogoje v moderni, visoko produktivni kmetijski proizvodnji. Ti pojavi in težnje najbolj zgovorno potrjujejo pravilnost naše poti pri preobrazbi vasi. Ta mora stalno upoštevati razvijajoče se družbeno-ekonomske pogoje in interese samih kmečkih proizvajalcev. Kakršnokoli pretiravanje v naši konkretni socialistični akciji na vasi, ki ne bi računalo s tem, bi nas nujno vodilo k vnašanju birokratskih tendenc v razvoj kmetijstva in k njegovi stagnaciji.

Tovariš Kardelj opozarja ob tem vprašanju takole: »Mi se moramo zavedati, da s tehnično rekonstrukcijo našega kme-

tijstva, ki je podlaga vse naše politike za pospeševanje kmetijstva, moramo brezpozorno postopoma zajeti čedalje širše površine zemlje kmečkih gospodarstev. To pa seveda ni samo ekonomski in tehnični, marveč tudi važen družbeni in politični problem, ki lahko povzroči zelo hude posledice, če bi ga obravnavali forsirano, kampanjsko ali sploh v kakršni koli obliki vsiljevanja odnosov, ki jih kmet s svojo zavestjo v danem trenutku ne more razumeti in sprejeti.« Naše subjektivne sile morajo torej budno spremljati razvoj ekonomskih pogojev, jih razumeti in v skladu z njimi razvijati svojo socialistično akcijo na vasi. Taka dejavnost naših subjektivnih sil bi imela zelo važen vpliv na še hitrejšo preobrazbo vasi.

☆

OTVORITEV

Kmetijske srednje šole — oddelek za odrasle v VRB-JU pri Zalcu, 2. novembra 1959, moramo vsekakor — in s poudarkom! — objaviti v »HME LJARJU«, ker pomeni prag v novo obdobje našega kmetijstva, v obdobje, ki bo v njem družba zahtevala od vodstvenega kadra KZ mimo borbenosti in predanosti izgradnji nove družbe med drugim zlasti — ustrezno izobrazbo!

Svečani otvoritvi so med drugimi prisostvovali: Igor Peterl, član UO GZZ Slovenije; Stane Lenarčič, sekretar Zbornice za kmetijstvo in gozdarstvo LRS; inž. Josip Butinar, direktor Kmetijske srednje šole Maribor; Jože Globačnik, predsednik UO OZZ Maribor; Stane Divjak, org. sekretar OK ZKS Celje; Miran Cvenk, podpredsednik OLO Celje; Vojko Simončič, predsednik Sveta za šolstvo OLO Celje; Emil Kline, načelnik Sveta za šolstvo OLO Celje; Ivan Kovač, sekretar ObK ZKS Zalec; Tone Delak, preds. ObLO Zalec; ves profesorski zbor nove šole z ravnateljem inž. Brankom Resmanom; bodoči slušatelji; zastopniki podjetij, ki so izvajala gradbena dela itd.

Začetek šole je otvoril Franjo Jeraj, predsednik šolskega odbora Kmetijske srednje šole — oddelek za odrasle v Vrbju pri Zalcu, uvodne besede pa je spregovoril predsednik Sveta za kmetijstvo OLO Celje Franjo Lubej, ki je po kratkem orisu velikega obdobja od rojstva Nove Jugoslavije, II. AVNOJA v Jajcu, 29. novembra 1943, do zdanih dni udeležencem otvoritve razložil namen in pomen nove Kmetijske srednje šole — oddelek za odrasle v Vrbju pri Zalcu.

Objavljamo le nekaj odlomkov!

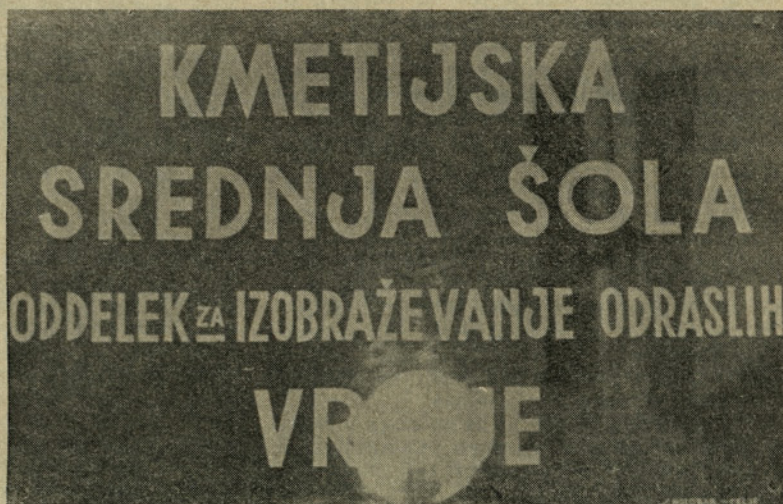
Urednik

....

16 let je minilo od zgodovinskega zasedanja AVNOJ-a 29. novembra 1943 v Jajcu.

Ta doba je bila zelo plodovita! Pomembna je ne le za naš notranji, marveč tudi za mednarodni razvoj. Od tedaj smo dosegli nešteto velikih in lepih uspehov, čeprav ni bilo vedno lahko.

Marmorna
črna plošča
na zidu pri vhodu
v zgradbo

jen in za človeško pojmovanje najbolj prepričljiv vzvod naše politike.

....

Boj za čim hitrejši gospodarski napredek, za zboljšanje življenjske ravni delovnih ljudi v mestu in na vasi, pa je bil in je še osnovna misel v našem notranjem življenju. Tudi na tem področju smo dosegli lepe uspehe. Nacionalizacija, agrarna reforma in ostala pomembna dejanja v naši državi so rodili velike uspehe. Poprej nepomembna, postaja naša država sedaj industrijsko močna država. Z lastnim trdom in samopremagovanjem smo ustvarili močno proizvodno zmogljivost. Tak razvoj materialnih sil pa je ustvaril primerne pogoje, da smo se, čeprav nekoliko kasneje, temeljito lotili našega najbolj zaostalega področja — kmetijstva.

....

V boju za večjo kmetijsko proizvodnjo se nam ponuja danes na pretek možnosti. Z dosežanimi denarnimi vlaganji smo naše kmetijstvo sodobno tehnično opretili, tako n. pr. s traktorji, kombajni in ostalimi kmetijskimi stroji. Na tej poti ni ovir. Solamo precejšnje število kmetijskih strokovnjakov, ker jih imamo še vedno premalo. Moramo pa trezno razmisliti o tem, kako bomo v prihodnosti proizvajali. Kooperacijske oblike za proizvodno sodelovanje zadruga-kmet nam danes niso več tuje. Doslej smo v tej smeri dosegli zavidljive uspehe. Kooperacija ni in ne more biti več predpis... Postati mora živa gospodarska vzpodbuda za kmeta in zadrugo. Resnica pa je takale: Kooperacija naj bo osnovno vodilo k boljši, višji in po enoti proizvoda cenejši proizvodnji, z obojestranskim upoštevanjem gospodarskih interesov, ki se lahko rodijo, izvajajo in realizirajo le na popolnoma demokratični osnovi, brez zunanjega administrativnega pritiska. To pa ob koncu leta 1959 pomeni trezen, gospodarsko smotrni in državljansko zavesten preudarek slehernega kmeta in zadruge. Kdor želi sebi, svoji družini, bodočim rodovom in naši domovini vse najboljše, bo storil svojo državljansko dolžnost!

Lubej Franjo, predsednik Sveta za kmetijstvo OLO Celje, je pravkar prerezal trak pred vhodom v šolsko zgradbo

Prav tako ne moremo zanikati, da se je v tem razdobju naša država krepko uveljavila v mednarodnem političnem življenju v vseh časovnih obdobjih, ko je človeštvo nemaločrat trepetalo pred grozotami nove vojne.

Boj za mir in miroljubno sožitje je bil vztra-

Jeraj Franjo, predsednik šolskega odbora Kmetijske srednje šole — oddelek za odrasle v Vrbju pri Zalcu otvarja svečan začetek šole 2. novembra 1959

Karel Kač, upravnik KPPZ Žalec

Ko polagamo obračun dela za leto 1959

Leto 1959 je bilo verjetno leto največjih preizkušenj po drugi svetovni vojni. Trditev velja za vsestransko preizkušnjo! Kmetijski proizvajalci, predvsem hmeljarji, so po vključitvi v organizirano združno proizvodnjo praktično spoznali prve bolj učinkovite oblike proizvodnega sodelovanja. Hkrati pa so kmetijske zadruge, prvič, odkar obstajajo, prevzele neposredne in dosledno določene proizvodne naloge.

Verjetno prav vsi soglašamo z ugotovitvijo, da nas je še pred letom precej skrbelo, kako bodo kmetijske zadruge obvladale kopico takšnih nalog, s kakršnimi se doslej sploh še niso ukvarjale? Slišali smo celo »prerokovanja«, da bo savinjsko hmeljarstvo zavoljo tega propadlo. Razni zlohoteni glasovi so nekaj hmeljarjev celo zavedli, da proizvodne pogodbe niso podpisali. Vendar teh nekaj zavedenih hmeljarjev ni verjelo, da bodo posledice neskenitve pogodbe hude!

Ko pa smo proizvodnjo že zaključevali, ni bilo ne konca ne kraja poti in posredovanj z obupnimi poskusi, kako bi zamujeno ponujano ugodnost zdaj le še nekako rešili!

Nikomur ni nihče hotel kaj slabega! Vemo namreč, da je večji del prizadetih — le žrtev posameznih »krivovercev«! Za vse bi bilo mnogo bolje, če bi raje prisluhnili čestim razlagam na sestankih združnikov! Pa tudi naše glasilo »HME LJAR«, tednik »KMEČKI GLAS« in drugi časniki so objavljali poljudne članke, namenjene prav tistim, katerih ekonomski interes naj bi temeljil prav na proizvodnem sodelovanju vseh tistih činiteljev, ki morejo v naših pogojih zagotoviti sodoben, to je napreden način proizvodnje!

Ta ugotovitev je veljala že ob sklepanju pogodb! Prav zavoljo tega nam je zares žal, da prizadeti nikakor niso mogli, ali pa morda niso hoteli razumeti!

Zelo prav je, da pred konec leta opozorimo na nekatere činitelje, ki označujejo letošnja proizvodnja!

Ugotovitev hmeljarjev, da takih vremenskih razmer ne pomnijo že 30 let, samo potrjuje dejstvo, da smo imeli z vremenom izredne težave! Kljub delitvi dela med zadruge in proizvajalcem je bilo skorajda nemogoče »uloviti« primerne dni za obdelavo hmeljišč, zlasti za škropljenje. H kraju pa smo imeli velike težave še prve dni obiranja!

Da je bilo mogoče v takih razmerah obvladati proizvodne naloge, moramo priznati vsem, ki so bili kakor koli zadolženi s proizvodnjo.

Oglejmo si na primer samo zaščitno službo, ki nam je povzročala največ skrbi! Nenehne padavine in preobilna vlaga sta bili zelo ugodni za razvoj peronospor. S šest do

osemkratnim škropljenjem smo jo komaj zadržali.

Ali ni ves ta mehanizem, od zašitne službe Inštituta za hmeljarstvo, mimo kmetijskih zadrug tja do zadnjega traktorista — dobro deloval?

Javno vprašajmo!

»Kako bi to delo zmogli proizvajalci sami, če bi združni mehanizem odpovedal?«

Ali ne bi doživeli nekaj enakega kot leta 1953, ko nas je rdeči pajek našel nepripravljeni?

Priznati moramo napake in slabo delo! Posledica tega je, da je na vsem področju nekaj primerov, kjer je peronospora uničila hmelj!

Toda temu ni vzrok sodelovanje »zadruga-kmet«! Morda nekoliko slaba organizacija strojne službe in prešibka kontrola odgovornih ljudi zadrug?! Precej primerov pa je, kjer proizvajalec kot dober gospodar ni izpolnil svojih pogodbenih obveznosti, pri vsakem škropljenju skrbno sodeloval in nadzoroval, kako združni škropilec opravlja delo.

Prav na teh primerih je mogoče sklepati, kakšna nesreča bi nas lahko doletela, če bi bili nepripravljeni.

Zlasti pa bi doživeli slabo žetev oni hmeljarji, ki so doslej z enim ali dvema škropljenji — bolj zaradi navade — opravili to odgovorno delo. Nekatere zadruge so se jezile, ker jim je ostalo nekaj gnojil na zalogi, drugje žice, pa celo hmeljevki. Mi pa pravimo, da je to bolje, kot da bi med proizvodnjo zmanjkalo za proizvodnjo potrebnega materiala.

Primer za to je pomanjkanje rezervnih delov za kmetijsko mehanizacijo. Kljub vsem prizadevanjem zadrug in odgovornih ljudi, ki na tem delajo, je prišlo do zastojev, ki so včasih resno ogrožali pravočasno delo v hmeljiščih, pri košnji, žetvi itd.

Na srečo, da so zadruge precej dobro opremljene. Tako je bilo mogoče izpad enega stroja nadomestiti z drugim.

Ko že govorimo o strojni službi, bo prav, da povemo še ostale slabosti, ki jih moramo v bodoče odpraviti!

Predvsem je treba začeti pri človeku! Ne smemo prezreti, da imamo mlad, ne dovolj izkušen strojni kader. Ta kader smo si sami vzgajali v številnih tečajih v zadnjih dveh, treh letih.

Če bi tega ne storili, bi nam vsa mehanizacija v času, ko se na vsej črti uveljavlja, nič ne pomagala. Toda bodimo veseli, da imamo mlade, dela voljne ljudi! Njim je treba pomagati, jim nuditi dopolnilno vzgojo, v praksi pa na konkretnih primerih odklanjati napake.

Ta dolžnost leži tudi na proizvajalcih, ki se dnevno srečujejo s traktoristi pri oranju, setvi, košnji, žetvi ali na vožnji.

Tudi tem ljudem je treba dati vso priznanje, jih nagraditi, saj ni skoraj primera v zadrugi, kjer ne bi delali 10, 12, 14 ali še več ur na dan!

Škropilci hmelja in kombajnisti pa so dostikrat tudi ponoči opravljali neodložljivo delo.

Res, da so bile ponekod napake, toda te niso povzročili samo strojniki, temveč vsi, ki smo zadolženi za brezhibno funkcioniranje te izredno važne dejavnosti.

Se ena slabost! Sistem nagrajevanja, niti akumulacija v zadrugi, ne stimulira dovolj kvalitetno delo!

Menimo, da zadruge ne bi smela težiti samo za tem, da čim prej opravi pogodbene strojne ure!

Traktoristi pa ne bi smeli samo »loviti« ur.

Primer letos precej potrjuje to ugotovitev.

Menimo, da je prav na tem področju treba čim prej preiti na nagrajevanje po učinku dela, v katerem bo s stimulacijo zajamčeno kvalitetno delo in vzdrževanje strojev, saj je v njih vrednost, v katero je družba vložila velika sredstva.

To je trenutno resen problem, ki ga je treba urediti do spomladanskega starta! Zimski čas je primeren in moramo ga koristno porabiti za vzgojo novih in za dopolnilno vzgojo sedanjih, zlasti mlajših traktoristov!

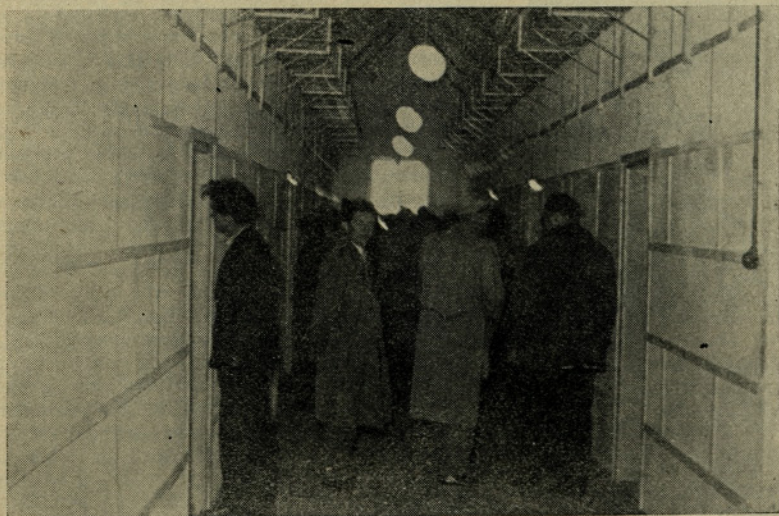
Gre za to, da prihodnje leto povečamo učinek stroja, predvsem na račun neproduktivnosti, ki je v eni zadrugi večja, v drugi manjša!

Nimamo še končnih podatkov, kakšna je letošnja hmeljska proizvodnja. Hmelj se ta čas še prevzema. Po dosedanem prevzemu je mogoče sklepati, da bo nad 1000 ton več pridelka kot lani, čeprav je bilo več kot 700 ha drugoletnih nasadov.

Različna so ugibanja, zakaj je letos tako bogata žetev? Ne bi se radi spuščali v to! O tem naj spregovorijo strokovnjaki!

Nekaj vsekakor drži! Poleg obilnih padavin je določen del v prizadevnosti proizvajalcev, kmetijskih zadrug in posameznih služb, ki so na tem področju delale. Če bi odpovedala strojna služba, ali zaščita, ali oskrba, ali h kraju celo sušenje na združnih sušilnicah, da ne govorimo pri vsem tem o vlogi in nadzoru nad funkcioniranjem vseh navedenih služb, je vprašanje, kakšen bi bil pridelek količinsko, zlasti pa kakovostno!

Menimo, da ni kooperacija samo pojav združnega traktorista v proizvajalčevem hmeljišču, temveč v širšem obsegu tudi družbena sredstva, ki so vložena v skupne združne objekte. Zato je in bo sestavni del kooperacije združna hmeljska sušilnica, strojna lopa, mehanizacija, združni strokovni

Bodoči slušatelji Kmetijske srednje šole — oddelek za odrasle med ogledom pravkar otvorene šole

Tako so gradili gradbeni delavci poslopja Kmetijske srednje šole v Vrbi pri Žalcu in uspeli v rekordnem času!

in operativni kadri, ki delajo za napredek kmetijstva in končno tudi zadrugi kot center vsega zadrugnega dogajanja na področju neke zadruge!

Menimo, da danes ni moč govoriti o napredku, o dvigu proizvodnje, o modernizaciji proizvodnje, skratka o napredku kmetijstva in naše vasi, če ne bi skrbeli za krepitev zadrugnega kmetijskega gospodarstva.

Vsi ti činitelji so dandanes vključeni in jih je treba videti tedaj, ko govorimo o določenem proizvodnem uspehu.

Zato bomo kar resnico povedali, če rečemo, da je rezultat letošnje proizvodnje poleg zadostne vlage, kooperacijska proizvodnja, v kateri so po svojih funkcijah sodelovali skupno s proizvajalci, vsi zadrugi činitelji.

Ali je potem to sodelovanje v letošnji proizvodnji praktično dokazalo ekonomsko korist za proizvajalca in zadrugo?

Menimo, da to ni težko ugotoviti! Vendar to je vprašanje, ki nanj nekateri proizvajalci neradi odgovarjajo.

Da pa to sodelovanje vsebuje še sigurnost prodaje pridelka, potem je težko razumeti, zakaj še vedno določene pripombe na tak sistem sodelovanja?

Druge pripombe so na slabosti, ki se bodo še pojavljale, toda treba jih je sproti odpravljati!

Verjetno na račun nezadovoljstva, ki ga povzroča nekoliko daljši prevzem hmelja kot prejšnja leta, se razširjajo razne zlonamerne govorice. Tudi na te je prav, da odgovorimo!

Nekateri »vedo« povedati, da ni niti polovico hmelja prodanega! Na to moremo odgovoriti, da je ves pridelek praktično prodan.

Nekateri spet »vedo«, da so nam kupci vrnili določeno količino blaga. Doslej se to ni zgodilo, kar se imamo zahvaliti naši solidni trgovini!

Takšne in podobne govorice so plod nepremišljenega govorjenja, naperjenega proti napredku hmeljarstva in lahko samo škodi naši enotni organizaciji in proizvajalcem. Tak način lahko kvari ugled, ki ga uživa naša organizacija v svetu, to pa verjetno ne želijo pošteti proizvajalci!

Prav je, da takšnim zlonamernežem javno povemo, naj ne dajejo takih izjav, ki nimajo nobene osnove, ampak lahko samo škodujejo, v prvi vrsti njim samim!

Pri prevzemu pridelka je letos nesreča samo ta, da ni dovolj centralnih skladišč! Mimo tega je treba prevzeti nad 1000 ton več pridelka kot prejšnja leta.

Zaradi izrednih sedanjih razmer je bilo treba, da je »HMEZAD« v določenih dneh prevzel pridelek določenih kakovosti samo od posameznih proizvajalcev posamezne vasi! Kazalo je, da je to le neke vrste prednost, vendar ni tako! Proizvajalci so se lahko sami prepričali, da je nemogoče prevzeti vse blago naenkrat, ker bi za redno odpremo ne bilo dovolj določene vrste blaga, kljub temu, da bi bila skladišča natrpana s pridelkom, ki šele sedaj prihaja na vrsto za odpremo.

Precej teh nevšečnosti bo odstranila gradnja novega skladišča, ki se prične prihodnje leto.

Površine pod hmeljem se bodo predvidoma za nekaj odstotkov zmanjšale. Proizvajalcem je znano, v čem je stvar! Nekateri se namreč jezijo, češ, pred leti silna propaganda za povečanje površin, sedaj pa zmanjševanje!

Stvar ni v tem, niti v tem smiselnihče ničesar ni priporočal proizvajalcem! Gre enostavno za to, da bi spomladi 1960 v večjem obsegu na novo ne sadili! Normalno izoravanje starih, dotrajanih nasadov pa nima smisla zavirati, ker proizvodnja v takih nasadih nima gospodarske osnove!

V kolikor bi šlo za zmanjšanje površin, naj gre torej le na račun izoravanja starih nasadov!

S tem pa ni rečeno, da ne bomo šli že prihodnjo jesen ali spomladi 1961 v pomembnejšo obnovo. Menimo, da je to stališče pri sedanjih tržnih razmerah v redu, prav pa je, da očuvamo nasade rodne za pričakovano izboljšanje tržne situacije.

*

Hoteli smo v tem članku na kratko pogledati na dogodke, ki so letos vplivali na proizvodnjo in utrjevanje zadrugištva. Praktične izkušnje, ki so bogate, nam še jasneje kažejo pot nadaljnjega razvoja hmeljarstva in kmetijskega zadrugištva sploh. Potrebno bo več iskrenih razgovorov s proizvajalci, od njih pa pričakujemo iskrenega sodelovanja, še večje povezave z organi zadruge in iskrenih predlogov, ki lahko mnogo koristijo skupnemu delu.

Nismo še v celoti zaključili računa za letošnje leto in že se pripravljamo za proizvodnjo v prihodnjem letu. To je edino prav! Pravočasno in temeljito opravljene priprave zagotavljajo uspeh v proizvodnji.

Proizvodne pogodbe so sklenjene, principi so znani, čakajo nas odgovorne naloge.

Prav je, da se z njimi dobro seznanimo, ker bo šlo to laže. O tem pa prihodnjič kaj več!

Želimo, da bi bilo prihodnje leto prav tako plodno kot letošnje, zlasti pa želimo iskreno sodelovanje, ker je v tem osnova bodočemu napredku!

Vsem proizvajalcem, zadrugnim organom in delavcem ter strokovnjakom, ki so sodelovali pri izvajanju odgovornih nalog v tem letu, izražamo javno zahvalo in obenem želimo vsem plodno in uspehov polno Novo 1960. leto!

Ko so udeleženci po svečani otvoritvi Kmetijske srednje šole — oddelek za odrasle v Vrbju pri Žalcu, 2. novembra 1959, sedli k mizam v šolski menzi, da se med skromnim prigrizkom pomenijo še o tem in onem glede na začetek te zelo pomembne šole za napredek našega splošnega kmetijstva, verjetno pač niti slutiti niso, koliko ovir in zaprek bo še treba premagati, preden bo šola mogla zares nemoteno izpolnjevati prevzete naloge. Da, zares je bilo še precej začetnih težav, vendar — zdaj so domala vse že — preteklost! V izpopolnitev šolske kronike, pa bo vsekakor le treba zapisati, da sta »levji delež« pri odstranjevanju teh začetnih nevšečnosti potrpežljivo, žilavo in zmagovito opravila: predstavnik investitorja, KPPZ Zalec, upravitnik Karel Kač, ter inž. Branko Resman, ravnatelj šole!

Mišo Bobovnik, direktor »Hmezad«

Položaj na svetovnem hmeljskem tržišču in prodaja hmelja letnika 1959

Mišo
Bobovnik,
direktor
»HMEZAD«
Zalec

Svetovna proizvodnja hmelja letnika 1959, ki je bila v vseh proveniencah (= proizvodnih področjih) rekordna, je povzročila precej porazno sliko glede na cene suhemu hmelju na svetovnem trgu. Nihče ni predvideval takega zmanjšanja cen **pred** obiranjem, čeravno se je trgovina z letošnjim letnikom zelo razživila glede na predprodajo!

Nevšečne posledice letošnje **prevelike** svetovne proizvodnje hmelja pa so se kaj kmalu pokazale. Povečanje površin, zasajenih s hmeljem, je povzročilo letos edinstven, rekorden pridelek. Razumljivo je, da se je na tržišču razvila velika ponudba. Neogibna posledica nestrpnega ponujanja blaga pa je — veliko zmanjšanje cen.

Svetovna proizvodnja hmelja je znašala:

v letu 1956	57.917 ton
v letu 1957	68.777 ton
v letu 1958	81.000 ton
za 1959 pa predvidevamo	
pridelek	88.700 ton

Znano je, da so letos žetve v ZDA za 2000 ton, v Nemčiji za 2700 ton, v Jugoslaviji za okoli 1200 ton in v ostalih državah za okoli 2000 ton **večje**, kot so bile prejšnje leto!

Ce upoštevamo, da je bil pridelek leta 1957 uravnan, oziroma, da je kril potrebe svetovne pivovarniške industrije, potem je razumljivo, da ima dandanes ves svet na voljo velike tržne presežke!

Že leta 1958 se je proizvodnja hmelja povečala za okoli 11.000 ton napram proizvodnji leta 1957!

Povečana proizvodnja hmelja bi zahtevala hkrati tudi povečanje proizvodnje piva za 50.000.000 hl!

Toda svetovna proizvodnja piva se je povečala dejansko le za 6.000.000 hl!

Za leto 1960 predvidevamo, da se bo proizvodnja piva povečala na 400.000.000 hl. Tako povečanje proizvodnje piva pa zahteva le okoli 70.000 do 72.000 ton suhega hmelja!

Takó je torej hmelja preveč na voljo za okoli 18.000 ton!!!

Poudariti moramo, da so takšne krize, kakršna je bila letos, več ali manj običajen pojav v zgodovini proizvodnje in prodaje hmelja.

PROIZVODNJA SLOVENSКИH PIVOVARN v hl

Leto	»Union« hl	Laško hl	Maribor hl	Skupaj hl v 000
1952	75.000	24.500	9.975	110
1953	61.000	20.500	7.425	89
1954	76.000	27.300	11.000	114
1955	66.380	15.850	8.600	90
1956	70.000	19.620	7.650	98
1957	101.312	34.905	11.000	147
1958	119.338	50.939	17.950	188

Če primerjamo cene suhega hmelja z ekvivalentom (= enako vrednostjo) žita na svetovni borzi v letih od 1881 do 1913, moremo s te tabele razbrati, kakšne so bile razlike cen med posameznimi leti!

Leto	Ekvivalent kg žita na borzi	Leto	Ekvivalent kg žita na borzi	Leto	Ekvivalent kg žita na borzi
1881	28	1892	17,5	1903	18,2
1882	22,5	1893	7,1	1904	14
1883	21	1894	21,5	1905	5,1
1884	26,2	1895	19	1906	13,5
1885	20,2	1896	8,3	1907	3,4
1886	21,8	1897	11,2	1908	6,7
1887	28,5	1898	17,8	1909	20,4
1888	19	1899	9,5	1910	11,5
1889	25	1900	2	1911	33,5
1890	25	1901	5,9	1912	10,3
1891	19	1902	9,7	1913	20

Premor 10 let je povzročila prva svetovna vojna!

Odkupne cene hmelja in ekvivalenti v žitu v Sloveniji od 1924 do 1938:

Leto	Odkupna cena hmelju v dinarjih	Ekvivalent v kg žita
1924	95	ni podatkov
1925	100	ni podatkov
1926	115	33,1
1927	50	15,5
1928	28	11
1929	6	2,7
1930	25	13
1931	18	11,5
1932	26	21,2
1933	85	68
1934	34	26
1935	33	27
1936	36	24
1937	32	18,5
1938	63	33

Pravkar prikazano nihanje je zaustavila druga svetovna vojna! Po njej se je hmeljarstvo domala v vseh deželah zelo razširilo in povzročilo novo krizo v letu 1953!

Te krize Jugoslavija — zavoljo premajhne proizvodnje! — še ni občutila, pač pa je prav zavoljo te krize utrpela mnogo škode Nemčija, ki je takrat (1953) že obnovila in uravnala svoje hmeljarstvo.

Zaradi navedenih dejstev moramo vprašanje rentabilnosti hmeljarstva obravnavati s hkratnim preučevanjem **večjih obdobj!** Obravnavati ga moramo le v okviru našega splošnega narodnega gospodarstva! Tudi s ciklusom kriz!

Na moč bi škodovalo realnosti perspektivnih planov kmetijske proizvodnje, če se ne bi pri preučevanju držali strogo teh načel!

Pri nas, v Sloveniji, smo v zadnjih dveh letih dosegli hmeljsko površino 2870 ha in tako povečali proizvodnjo od 2344 ton na predvidenih 3600 ton. To pomeni povečanje za 57%, kar predstavlja skoraj tudi enako povečanje količin za izvoz.

Potrebe jugoslovanske pivovarniške industrije so namreč še zelo majhne!

Zanimivo je, da je v FLRJ edino Slovenija presegla potrošnjo piva napram prejšnjemu

letu, medtem ko se je proizvodnja piva v ostalih bratskih republikah celo zmanjšala!

Od pridelka hmelja letnika 1959 bomo porabili doma le 5%, medtem ko moramo za 95 % naše proizvodnje poiskati plasma (prodajo) na zunanjem tržišču.

Povsem razumljivo je, da večje količine našega hmelja na inozemskem tržišču zlagoma in neogibno izpodrivajo hmelj drugih provenienc (= proizvodnih področij), pod zelo različnimi pogoji, ob veliki konkurenci **nemškega** in češkega hmelja!

O cenah, oziroma pri formiranju teh cen še vedno odloča Nemčija! Tamkajšnje hmeljarstvo je seveda prepuščeno stihiji ekonomskih zakonov (= ekonomika brez organizacije, brez zavestnega, političnega vodstva) in že vsaka motnja more povzročiti zaznavno zmanjšanje ali povečanje cen.

Letos prav nihče ni predvideval, da bo zmanjšanje cen tako veliko!

Med obiranjem smo v Nemčiji mogli opaziti vsak dan zaznavno zmanjševanje cen. Začetna cena pri prodaji blaga za izvoz DM (nemških mark) 250 se je zmanjšala celo do 80 DM za 50 kg! Trditi moremo, da nemški proizvajalec letos sploh ni mogel pokriti proizvodnih stroškov, ki znašajo okoli 230 DM do 250 DM za 50 kg!

Razumljivo je, da je vse to povzročilo precejšnjo zmedo, in da je bilo hmelj moč kupiti skoraj za vsako ceno!

Za letos moremo trditi, da je v Zahodni Nemčiji precejšen krivec za tak zlom cen — trgovina! Nemška trgovina je letos izgubila skoraj povsem objektivno presojanje! Kakor da se hoče prav ona, kot posrednik, maščevati za velike cene prejšnjih let! Ponudbe nemške trgovine med obiranjem so bile tako nizke, da so razočarale vsa dotedanja ocenjevanja ostale trgovine, ki je sicer predvidevala precejšnje zmanjšanje cen, vendar pa takega **zloma** ni prav nihče pričakoval. Kljub temu, da trgovina pri svojih prodajah ni imela pokritja v blagu, in da je prodajala le na špekulacijo močnega zmanjšanja cen pri proizvajalcu!

Vse to je nemškega kmeta tako demoraliziralo, da je v določenih obdobjih prodajal hmelj za vsako ceno. Tako zmanjšanje, oziroma nenehno zmanjševanje je povzročilo, da se trgovina sploh ni razvila, ker se industrija piva pri nenehnem zmanjševanju cen ni mogla odločiti za nakup hmelja!

Kakor smo že navedli, je tako stanje v Nemčiji povzročilo, da se je začetna cena okoli 250 DM, kar je trajalo le nekaj dni, zmanjšala celo na 100 DM in, kakor sami navajajo ponekod celo na 80 DM za 50 kg suhega hmelja, oziroma 0,38 \$ za kg.

Položaj je postal skoraj nevzdržen in šele nedavno, ko so potrebam za izvoz že zadostili, se je pojavila nujna potreba takojšnjega nakupa določenih količin. To je — razumljivo — povzročilo delno povečanje cen (okoli za 30 DM pri 50 kg), kar vse pa je bilo umetno napravljeno in morda samo tudi zategadelj, da bi s trenutnim povečanjem cen določena firma uspela prodati morda tudi hmelj slabše provenienca, ki je v tem trenutku postal interesanten!

To je trajalo le nekaj dni in še, preden je minil teden, se je cena znova zmanjšala na prejšnjo stopnjo!

V teh nekaj dneh smo se znašli, tako Jugoslavija kot Čehoslovaška, pred določenim dejstvom... Ali naj se uravnamo po neutemeljenem povečevanju cen, ali pa naj izrabimo priložnost in v tem času prodajamo naprej?

Ne da bi vedeli drug za drugega, smo obdržali dotedanje cene in prav v teh dneh prodali — tako Jugoslavija kot Čehoslovaška — precejšnje, celo večje količine blaga na tržišče Zahodne Nemčije, kot je to normalno!

Naš in češki uspeh je Nemce precej one razpoložil. Tako nerazpoloženje zgovorno odražajo razni objavljeni članki in javna pisma. V teh člankih in javnih pismih priznavajo svoj strah pred dejstvom, da jih Jugoslavija

in Čehoslovaška na tržišču načrtno izpodrivata.

Ne glede na »izpodrivanje« smo mi hoteli blago čim bolje in čimprej prodati, ker se je cena že znova začela zmanjševati, pa čeprav v Nemčiji, ker trenutno drugih interesentov ni bilo. Pripomniti pa moramo, da smo prodali blago **najslabših vrst!**

»HOPFENRUNDSCHAU« je objavil v septembrski številki o težavah hmeljarjev v Zahodni Nemčiji med drugim tudi tole:

BAVARSKI DEZELNI ZBOR O HME LJSKI KRIZI

»Trenutni razvoj cen hmelja nam je narekoval potrebo, da vas prosimo, da se z vso močjo zavzamete za hmelj, ki je za Bavarsko zelo važen pridelek.

V posameznih področjih trenutno prodajajo hmelj po ceni, ki je padla na 80 DM za stot. Brez pretiravanja pomeni to dejstvo zlom cen in je podobno zlomu v letu krize 1929. Proizvodni stroški za hektarski pridelek znašajo od 250 do 300 DM za stot. Samo za obiranje in sušenje pa moramo povprečno računati 130 DM. Sedaj nam je razumljivo, čemu nekateri hmeljarji del svojega hmelja sploh niso obrali.

Glavni vzrok je letošnji rekordni pridelek v svetu (v zveznem področju 370.000 stotov) zaradi stalnega širjenja hmeljskih površin v preteklih letih. Pomembni so prav tako ukrepi tujih dežel, ki izvažajo hmelj, predvsem Čehoslovaške in Jugoslavije, ki skušata z neverjetno nizkimi, s strani vodstva države stavljenimi ponudbami, osvojiti svetovno tržišče ter izpodrinuti nemški hmelj. Za nemški hmelj pa je izvoz odločilnega pomena, saj porabijo nemške pivovarne od celokupnega pridelka največ 200.000 stotov, ostanek pa morajo izvoziti. Hmeljarjem je popolnoma nerazumljivo, da hmelja kljub ugovorom hmeljarskih zvez in trgovskih krogov še vedno niso črtali s seznama pridelkov, ki so omejeni za izvoz. Pred dvema letoma, ko je bilo pri cenah ravno nasprotno stanje, pa je ministrstvo za poljedelstvo na enostransko željo pivovarniške zveze in ne da bi upoštevalo ugovore ostalih na hmeljskem trgu udeleženih krogov, tedaj prosti artikel hmelj dalo na seznam artiklov, katerih izvoz je bil omejen. Tako so evropski trg odprli za inozemski hmelj, kar je povzročilo padec cen od 1200 na 350 DM. Danes smo naleteli pri tem ministrstvu na gluha ušesa, nemško hmeljarstvo in neposredno s hmeljarstvom povezano obrtno gospodarstvo pa trpi zaradi tega ogromno škodo, ki je ni moč zagovarjati.

Ce država ne bo ukrepala, obstaja možnost, da se bo razvoj čez nekaj let zaradi avtomatičnega zmanjševanja obrnil v nasprotno smer.

Glede na to stanje in če upoštevamo, da je Bavarska največji pridelovalec hmelja v zveznem merilu, menim, da so potrebni naslednji ukrepi:

1. Prosim, da pri vladi dosežete črtanje hmelja s seznama artiklov, ki so omejeni za izvoz.

2. Nenehno vsakoletno zviševanje in padanje cen hmelju je i za pridelovalca i za potrošnika nezdrav pojav. Zato moramo doseči ustalitev hmeljskega trga z uvedbo tržnega reda na hmeljskem tržišču. Po mnenju zveznega ustavnega sodišča omejitve površin in kontingentiranje niso v skladu z osnovnim zakonom, vendar pa je to sodišče izrecno poudarilo, da so možni zakonski ukrepi, ki bi preprečili ogrožanje obstoja. Pogodba o ustanovitvi Evropske gospodarske skupnosti dopušča razen tega tudi možnost za uvedbo tržnega reda za zaščito posameznih kmetijskih pridelkov. Zato bi morali najti nek način, da bi kot v Angliji in v ZDA uredili to vprašanje tako, da bi zadovoljevalo i pridelovalca i potrošnika.

3. Prosim, da ukažete kmetijskim proizvajalnim svetom, naj podpro ukrepe za racionalizacijo in pocenitev proizvodnih stroškov v hmeljarstvu.

Ob koncu bi želeli še pripomniti, da hmeljarji niso zakrivali razvoja cen v letu 1957, kakor tudi ne morejo odgovarjati za sedanje stanje.

Ker se želimo natanko pogovoriti o tem vprašanju, smo naprosili predsednika odbora deželnega zbora za prehrano in poljedelstvo, naj govori o tem vprašanju na prihodnji seji ter mu zategadelj pošljamo prepis tega dopisa.

S spoštovanjem Dr. Eisenmann

DR. HUNDHAMMER JE POMIRIL HME LJARJE ...

München, 22. septembra

V pismu je dr. Eisenmann prosil ministra, naj se zavzame za to vprašanje, ki je za Bavarsko izrednega pomena. Opozoril je, da je v nekaterih področjih padla cena celo na 80 DM za stot in tako lahko, ne da bi pretiravali, govorimo o polomu cen, ker znašajo proizvodni stroški 250 do 300 DM za stot. Dr. Eisenmann je prosil ministra, da bi se pri zvezni vladi zavzel za to, da bi hmelj črtali s seznama proizvodov, ki so jih namenili za izvoz. Glede na to, da je nenehno kolebanje hmeljskih cen nevarno i za proizvajalca i za potrošnika, moramo na vsak način doseči ustalitev dogodkov na hmeljskem tržišču. Dr. Hundhammer naj v okviru svojega območja vpliva na svet za poljedelstvo, da bo le-ta ukrepal za racionalizacijo in pocenitev proizvodnih stroškov v hmeljarstvu.

Po razlagi dr. Aloisa Hundhammerja letošnji pridelek hmelja v zveznem merilu še vedno presega za 370.400 stotov lanskega leta. Na celim svetovnem tržišču so v zadostni meri oskrbljeni s hmeljem. Po ocenitvi bodo v tem letu porabili v svoji državi 225.000 stotov ter bo potrošnja piva v višini 50 milijonov hektolitrov dosegla rekordno višino. Smemo upati in pričakovati, da bodo tudi letos tako, kot že v preteklem letu, lahko izvozili 125.000 stotov hmelja. Ostalo bi še 20.000 stotov, za kar moramo najti kupca in primerno ceno, ki bi krila stroške. Z izvozom pa moramo primerjati prav tako uvoz. Za leto 1959 in 1960 so uvozne prijave že vložili in sicer za 5160 oziroma 4755 stotov. Dr. Hundhammer je odboru sporočil veselo novico, da letos ni več nikakršnih ovir pri izvozu hmelja. Pri tem se je skliceval na pristanek iz Bonna, kar pa ni v naj-

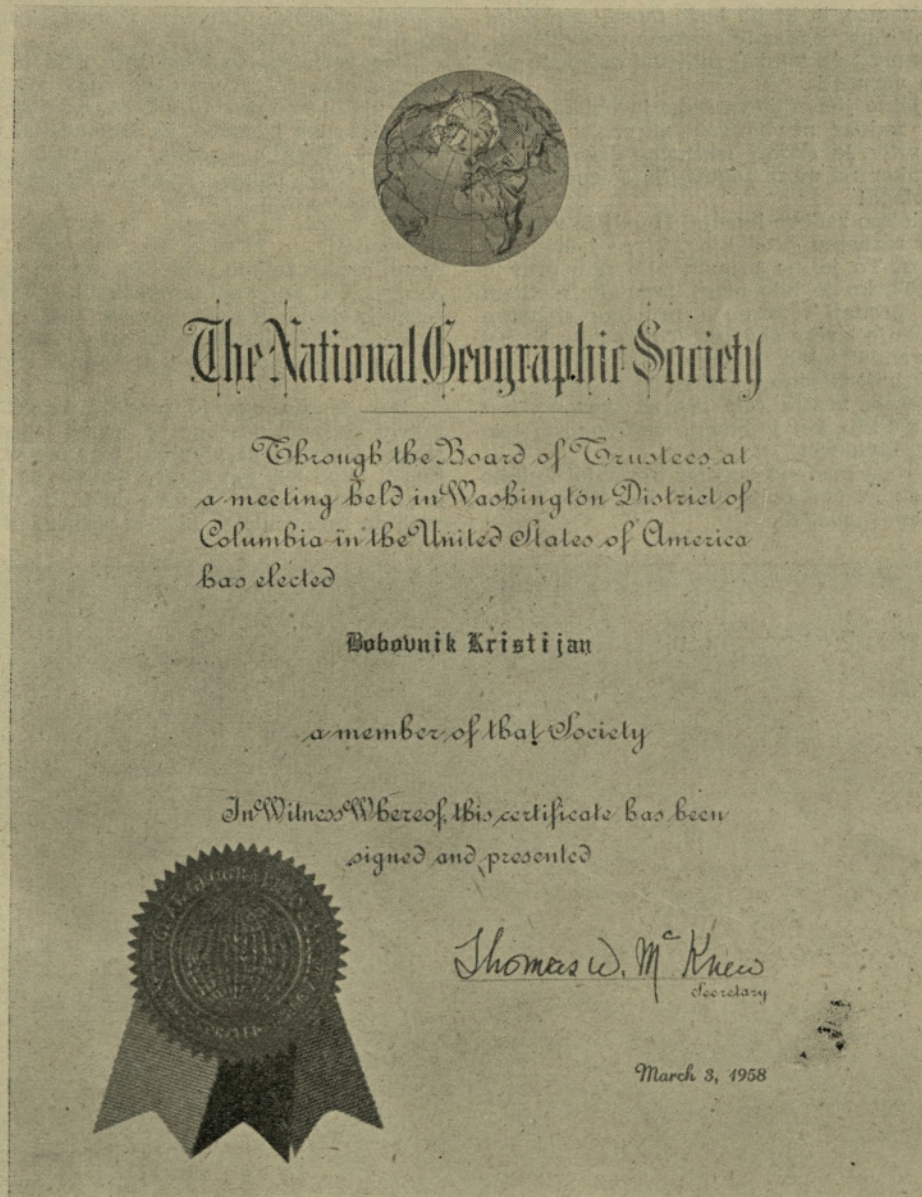
manjši meri zasluga Bavarske. Poljedelsko ministrstvo pa bo še naprej vztrajalo pri tem, da bodo črtali hmelj s seznama pridelkov omejenih za izvoz. Prošnji za uvedbo tržnega reda na hmeljskem tržišču se dr. Hundhammer ni zoperstavil, menil pa je, da za uresničitev te zadeve ne kaže posebno dobro.

Dr. Hundhammer je obljubil, da bodo državni organi poskrbeli, da bo hmelj iz področij, ki že vrsto let pridelujejo kakovostno blago, imel prednost pri prodaji. Pripravljen je sodelovati pri racionalizaciji in pocenitvi proizvodnih stroškov. Končno je minister še namignil, da bi najbolj prizadetim hmeljarskim zadrugam morebiti lahko pomagali s posojili in jamstvi za izgubo. Prava kriza je torej mimo.

Odposlanec dr. Eisenmann je nasprotoval nenehnemu gibanju cen. V enem letu so dosegle višino 1200 DM za stot, naslednje leto pa je padla cena na 80 DM. Prav tako si ni prihranil opombe na račun zveze, ki je iz nepojmljivih vzrokov zamudila črtanje hmelja s seznama pridelkov, omejenih za izvoz.

V nadaljnjem pogovoru so si bili edini glede načina, kako naj odpravijo hmeljarsko krizo. Tudi odposlanec Johann Maag je v imenu SPD frakcije pozdravil predloge ministra ter označil veliko nihanje cen kot nezdrav pojav.

Kot komentar gornjim javnim diskusijam v Zahodni Nemčiji moramo omeniti, da je po naši presoji njihovo razburjanje zelo neupravičeno. Prav Nemci, ki jih moramo glede prizadevnosti pri obravnavanju teh vprašanj samo posnemati vsi ostali, so največji povzročitelji letošnje zmede. Prav bi bilo, da bi se člankarji v nemških časnikih že na začetku sezone razburjali nad premajhnimi ponudba-

Ena od več diplom častnega članstva inozemskih trgovskih združenj, ki so jih le-ta podelila M. Bobovniku, direktorju »HMEZAD« — Zalec

mi njihove trgovine, ki so **lastno** proizvodnjo tako zelo prizadele.

Nemški članki razumljivo govore, da jih naša konkurenca na trgu precej zaskrbljuje. Položaj nemškega kmeta se majo. Nemški kmet praktično želi, da mu nekdo — kdorkoli — zagotovi vsakoleten odkup blaga z določeno ceno, ki bi seveda morala pokriti stroške proizvodnje.

Skratka, nekako to, kar že imamo pri nas!

Naš proizvajalec ve, da bo blago oddal, komu ga bo prodal in za kakšno ceno!

Hmeljska trgovska mreža?

V Nemčiji je relativno največ trgovcev s hmeljem. Zavoljo tega je ponudba na mah v takih letih prevelika in cena, ki jo uravnava zakon ponudbe in povpraševanja, se mora negotibno, včasih celo pregloboko zmanjšati!

Letos so n. pr. že pred obiranjem in tudi še precej po njem prodajali blago izključno **spekulativno**! Ne da bi imela blago, je nemška trgovina gladko prodajala blago po manjših cenah, kot so znašali proizvodni stroški. Blago so takrat prodajali s poznimi dobavami, zavoljo tega se tudi za nakup (razen manjših količin!) od kmeta ni mudilo!

Ko je tako vse nekako »stalo«, je pri velikih količinah prisililo proizvajalca, da je hmelj **ponudil** in tako tudi sam prispeval k zmanjševanju cene.

Prepričani bodimo, da v sistemu, ki je pri nas, do takega zloma cen sploh ne more priti! Ponudba, oziroma prodaja suhega hmelja je pri nas združena v enem podjetju, prav tako pa je proizvodnja s kmetijskimi zadrugami tako organizirana, da kmetovalcu **zagotavlja** prodajo njegovega pridelka.

Ne da bi se želeli ukvarjati s težavami, ki tarejo Nemce, in ki jih bodo morali pač sami odstraniti, pa vendar le moremo predvidevati, da bo kmet tudi tamkaj zahteval določene pogoje in varnost!

Verjetno jim njihova sedanja oblika kmetijskih zadrug ne bo več ustrezala, ker je pravzaprav le skoraj izključno trgovina, ki pa nikakor ne more zagotavljati cene in odkupa blaga!

Poglejmo zadevo hmelja! Hmelj je v Nemčiji na seznamu produktov, ki so namenjeni za izvoz. To je, na primer, bilo zelo prav v letu 1957, ko je bilo blaga premalo, medtem ko pa prodaji letošnjega pridelka sleherno omejevanje izvoza škoduje. To so sicer Nemci rešili, vendar takih zakonov vsako leto ni moč spreminjati! Glede na prakso pa je vselej tudi prepočasno, včasih celo preveč tvegano, ker je pri artiklu, kot je hmelj, moč vnaprej zelo malo predvidevati.

Sicer pa pustimo vnemar Nemčijo! Želimo ji, da stvari čim bolj uredi, ker bodo s tem tudi nam pomagali.

Nas nemara najbolj zanima, kako smo se pri letniku 1959 odrezali mi?

Znova moramo potrditi, da smo imeli količinsko rekorden pridelek po vojni. Seveda pa se glede na kvaliteto ne moremo ravno »trkati na prsa«!

Verjetno bo sicer tuptatam kdo takoj pripomnil:

»Ko pa vse mečejo v slabše vrste!«

Temu pa ni tako! Priznati namreč moramo, da kobule letos niso tako razvite, kot so navadno pri nas, mimo tega pa smo precej hmelja pokvarili med sušenjem. Še hujši udarec pa je bil za nekatere hmeljarje, ko so uvideli, da so hmelj zdrobili pri basanju!

Predvidevamo, da bomo letos imeli okoli 3.600 ton pridelka. (Vsega namreč še nismo prevzeli!) Po vrstah pa dosedanj prevzem kaže, da bomo, oziroma, da smo pridelali okoli 10% prve, 60% druge, 25% tretje in 5% četrte vrste hmelja.

To dokazuje, da je napram prejšnjim letom povprečje zaznavno slabše glede na kvaliteto.

Res je sicer, da je kilogramov več, in da bo morda račun za mnoge pridelovalce še kar v redu! Toda na svetovnem tržišču slabša kvaliteta povzroča najmanj nevšečnosti, če ne celo zelo hude posledice!

Mi vsi vemo, da je hmelja prav sedaj na trgu več kot dovolj! Da, prav zdaj je edino sredstvo, ki z njim moremo obdržati na svetovni lestvici doslej dosežen ugled — **odlična kvaliteta blaga!**

Z odlično kvaliteto najlaže kljubujemo konkurenci! Zavoljo tega je dolžnost nas vseh, da letošnji, prevelik odstotek III. in IV. vrste kar najhitreje odpravimo, tako, da bomo poskušali pridelati prihodnja leta izključno blago I. in II. vrste!

Pogovarjajmo se torej le o prvi in drugi, na tretjo in četrto vrsto pa sploh pozabimo!

Pridelki smo prodali v **ZDA, Anglijo, Francijo, Zahodno Nemčijo, na Holandsko, v Vzh. Nemčijo, Španijo, Belgijo, na Dansko, v Švico, Avstrijo, Egipt, Urugvaj, Perzijo** itd., v glavnem v stara tržišča.

Od tržišč, ki potrebujejo sorazmerno veliko hmelja, in ki so za nas privlačna, to pomeni, da jih želimo pridobiti, omenimo Južno Ameriko, ki je zaradi tamkajšnjih ekonomskih težav in deviznih predpisov ter kritja s cenejšim ameriškim hmeljem tokrat odpadla. Upajmo pa, da bomo tamkaj prihodnje leto bolje uspeli.

Res je, da nas je prodaja letnika 1959 precej skrbela, posebno še zaradi izpada Latinske Amerike, ki odvzema, oziroma bi mogla kupiti okoli 300 ton blaga. Vendar pa je »zadeva prodaje« zdaj že tako daleč, da moremo reči, da smo pridelek 1959 **že razprodali!**

Prodali morda še nismo le okoli 30 ton **četrte** vrste, ki je sicer resda nihče ne mara, vendar upamo, da bomo tudi to količino še vnovčili.

Seveda, če vprašamo po finančnem učinku prodaje letošnjega letnika, pa moramo povedati, da ga ni primerjati s finančnim učinkom prejšnje leto!

Sicer pa letošnja prodaja nikjer na svetu ni pokrila stroškov proizvodnje. Povprečna cena izvoženega blaga je znašala okoli DM 200 za 50 kg, oziroma okoli 600 din za kg, kar pomeni, da z njo ne moremo pokriti vseh proizvodnih stroškov. Naš kmet (in mogoče še kmet v Angliji, kjer je poseben režim) sta letos prav gotovo edina, ki ju zmanjšanje cene ni prizadelo, medtem ko je drugod položaj naravnost obupen!

V tujino smo prodali okoli	2.980 ton,
na domače tržišče pa okoli	620 ton

Skupno	3.600 ton
--------	-----------

Zanimivo je, da se potrebe jugoslovanskih pivovar **zmanjšujejo!** Leta 1959 je le LR Slovenija povečala proizvodnjo piva, medtem ko se je potrošnja v ostalih republikah zmanjšala! V potrebah za domače tržišče so zajete tudi količine hmelja, ki smo ga prodali v Vojvodino — za pokritje njenih pogodbenih obveznosti. Vojvodinske hmeljnice je letos na moč prizadela peronospora, ki ji je rastlina skoraj povsem podlegla. Nikakor pa ni kazalo, da bi zavoljo naravne nesreče v Vojvodini izgubila že pridobljena tržišča — Jugoslavija!

Če upoštevamo, da bo svetovna proizvodnja piva znašala leta 1960 okoli 400 milijonov hl, potem moremo upravičeno predvidevati, da se bodo normalne zaloge hmelja v pivovarnah povečale za okoli 18.000 ton. Hiter smiselni zaključek bi bil, da bo moč zmanjšati ceno piva — zaradi zmanjšane cene hmelju in hkrati povečati potrošnjo piva, toda...

Toda hmelj v kalkulaciji proizvodnje piva ni bistven element cene, saj ga porabimo za hl piva (v svetovnem povprečju) le okoli 8 dkg!

Zavoljo tega je bolj prepričljivo dejstvo, da bodo prihodnje leto obiranje hmelja **počakale** precejšnje zaloge hmelja že v pivovarnah!

Tako moremo zaključiti, da bodo posledice **letošnjih** tržnih presežkov zaznavne še prihodnje leto — 1960!

Znabiti pa se prihodnje leto zgodi, da bodo **vremenski činitelji** vse naše zaključke obrnili za 180°!

Morda? Morda!

Če bo takó, potem bo kajpak bilanca prihodnjega leta vsekakor prijetnejša od letošnje!

Zemljevidni »pajek«
trgouske mreže
»HMEZAD - Zalec

Jaka Slokan, urednik

GRENKA RESOLUCIJA

Pravzaprav je glede na očitke, ki so kar »deževali« v nemških časnikih domala že vse leto 1959, zlasti pa še po IX. Kongresu E. H. B. v Madridu, opravil povsem že direktor trgovskega izvoznega in uvoznega podjetja »HMEZAD«, Mišo Bobovnik, v članku »POLOŽAJ NA SVE-TOVNEM HME LJARSKEM TRŽIŠČU IN PRODAJA HME LJJA LETNIKA 1959«, objavljenem na prejšnjih straneh (od 208 do 210), vendar bom citiranemu sestavku dodal še nekaj pojasnil in objavil zadevne izvlečke iz ustreznih virov.

Zakaj?

Zavoljo dejstva, ker sem se IX. Kongresa E. H. B. v Madridu udeležil predvsem kot urednik glasila »HME LJAR«, sem primoran obvestiti vso našo javnost mimo uradnega poročila o tem kongresu, ki sem ga objavil natančno po uradnem glasilu E. H. B. »HOPFENRUND-SCHAU« v »HME LJAR«-ju št. 14/1959, tudi o tistih nadrobnostih s kongresa, ki jih doslej naši časniki še niso objavili, in ki jih ocenjujem povsem upravičeno, da so glavni vzrok nepoučenosti ne le jugoslovanske, temveč — predvsem nemške! — pa tudi sicer vse svetovne javnosti!

V »HME LJAR«-ju št. 14/1959 sem (na strani 185 — tretji stolpec!) ta dodatek tudi že najavil.

Katere in kakšne so te nadrobnosti?

Opisujem jih po časovnem zaporedju!

13. avgusta 1959 sta v Raizskovalnem zavodu za poljedelstvo v Madridu zasedali: a) Predstojništvo E. H. B. in b) Tehnična in gospodarska komisija.

Na seji Predstojništva E. H. B., 13. VIII. 1959, v Madridu je zastopal FLRJ stalni delegat Jože Jelovšek, podpredsednik UO KPPZ Zalec. Po njegovem posredovanju je prisostvovalanje tej seji prav ljubeznivo odobril piscu teh vrstic — kot poklicnem novinarju! — predsednik Predstojništva E. H. B. gospod CHARLES LUX.

Vmesna pripomba! Uporabljam to mesto za javni poudarek, da je prav gospod CHARLES LUX zadolžil jugoslovansko hmeljarstvo z mnogimi svojimi intervencijami! Kakor vselej poprej, tako je n. pr. tudi na IX. Kongresu v Madridu vodil vse seje kot rojen gentleman, vsestransko in strogo objektivno, ne glede na državnost, oziroma nacionalnost posameznih delegacij. Gospod CH. LUX je čisto energično posegel v razvoj dogodkov in znova poskušal obvarovati našo delegacijo pred izzivalnimi in omaložavajučimi izpadi nekaterih članov zahodnonemške delegacije, zlasti pred g. A. Reblom, za kar pa je takó najzgovornejši dokaz njegovo (= CH. L.) odprto pismo, ki ga objavljam pod III.!

Predstojništvo E. H. B. je na tej seji obravnavalo osnutek Predloga za RESOLUCIJO, ki naj bi jo drugi dan, to je 14. VIII. 1959, sprejela Generalna skupščina E. H. B.

Razvoj seje in diskusija sta mi neopovrgljivo odkrili, od kod nenehni javni očitki, češ, da je največji povzročitelj prevelike proizvodnje hmelja na svetu, Jugoslavija, in hkrati seveda tudi povzročitelj prezagnanega zmanjšanja prodajnih cen za suh hmelj na svetovnem trgu!

Da, prav prisostvovalanje seji Predstojništva E. H. B., 13. VIII. 1959, mi je odkrilo, da so »duhovni očetje« vseh očitkov in nekakih »apelov« na Jugoslavijo le nekateri člani delegacije Zah. Nemčije, med njimi zlasti gospod Adolf Rebl!

Kljub posredovalnim in pomirjevalnim poskusom domala vseh delegacij članic E. H. B. je Predstojništvo E. H. B. na seji 13. VIII. 1959 prav po zaslugi gospoda Adolfa Rebla sestavilo Predlog Resolucije, ki ga v prevodu objavljam pod točko I., in ga pred zasedanjem Generalne skupščine E. H. B., 14. VIII. 1959, razdelilo vsem udeležencem IX. Kongresa.

Jugoslovanska delegacija je pooblastila svojega vodjo, tovariša J. Jelovška, da je dne 14. VIII. 1959, ko je prebral svoje poročilo generalni sekretar Predstojništva E. H. B., gospod dr. Alfred SCHNEIDER, energično zahteval prekinitev zasedanja Generalne skupščine E. H. B. takoj po poročilu g. dr. A. SCHNEIDER za 10 minut, da se znova sestane Predstojništvo E. H. B. na preučitev Predloga Resolucije in vskladiitev predloga s stališčem jugoslovanske delegacije!

Generalna skupščina E. H. B. je takó prekinitev odobrila!

Na tej, vmesni seji Predstojništva E. H. B., 14. VIII. 1959, je jugoslovanska delegacija uspešna — kljub nasprotovanju zahodnonemške delegacije, zlasti nasprotovanju prav g. A. Rebla (!), da je Predstojništvo E. H. B. izvzelo iz Predloga

Resolucije točko 2. in točko 3 (Glej I.), ki sta — najbolj nežno ocenjeno! — nesprejemljivi za FLRJ, in ti dve točki združilo v eno samo točko 2., tako, kot je objavil »HOPFENRUND-SCHAU«, oziroma kot navaja izvleček v prevodu pod II.!

I.

(Prevod je po tiskovini, ki so jo prejeli vsi člani vseh delegacij pred zasedanjem Generalne skupščine!)

PREDLOG ZA RESOLUCIJO

Na generalnem zasedanju v Madridu, dne 14. avgusta 1959, na 9. evropskem hmeljarskem kongresu zbrani zastopniki hmeljarskih organizacij Belgije, Nemčije, Anglije, Francije, Jugoslavije, Poljske, Španije in Češko-slovaške so:

1. ugotovili, da

a) se je površina hmeljišč v deželah članicah E. H. B. od 29.563 ha v letu 1957 povečala na 31.755 ha v letu 1958, torej za 7,4 % (brez Poljske);

b) se je površina hmeljišč v svetu od 54.760 ha v letu 1957 povečala na 63.792 ha v letu 1958, torej za 16,5 %;

c) je žetev hmelja v svetu v letu 1958 (1.628.779 stotov) za 21,5 % večja od žetve v letu 1957 (1.338.795 stotov po 50 kg);

d) se je proizvodnja piva v svetu, t. j. 376 milijonov hl v letu 1957 zvišala na 384 milijonov hl v letu 1958, torej le za 2 %;

e) da pridelek na dosedanjih hmeljskih površinah pri normalnem hektarskem pridelku presega svetovne potrebe;

2. pripominjajo, da so se hmeljske površine v Jugoslaviji od 1956 do 1958 povečale za 44 % (ostale dežele — članice E. H. B. so povečale površine le za 6 %) in da menijo te površine še vnaprej sistematično širiti;

3. zaradi tega prosijo jugoslovansko delegacijo, da bi storila vse, da bi to enostransko povečanje hmeljišč v njihovi deželi prenehalo in da bi izrazila odgovornim krogom globoko obžalovanje E. H. B. zaradi tega neupravičenega razvoja, ki ogroža rentabilnost celotne hmeljske proizvodnje;

4. nadalje prosijo gospodarsko komisijo, da bi izdelala in predložila predstojništvu E. H. B. osnutek organizacije hmeljskega trga na osnovi člena 40 E. W. G.-pogodbe;

5. pričakujejo, da bodo tudi dežele, ki pridelujejo hmelj in ki niso članice E. H. B., uravnovešile svojo hmeljsko proizvodnjo s svojimi potrebami in tako skupno vskladile svetovni hmeljski trg;

6. Hmeljske organizacije dežel E. W. G. pogodbe so pripravljene stopiti v stik preko E. H. B. z delovnimi kolektivi pivovarn skupnega trga zaradi sodelovanja v prihodnosti.

II.

(Prevod iz »HOPFENRUND-SCHAU«)

Na generalnem zasedanju 9. Evropskega hmeljarskega kongresa 14. avgusta 1959 v Madridu so zbrani zastopniki hmeljarskih organizacij Belgije, Nemčije, Anglije, Francije, Jugoslavije (? — opomba J. S.), Španije in Češko-slovaške ugotovili:

1. a) Da so se hmeljske površine dežel, ki so članice EHB, povečale od 29.563 ha v letu 1957 na 31.755 ha v letu 1958, torej za 7,4 %.

b) Svetovna površina hmeljskih nasadov, ki je znašala v letu 1957 54.760 ha, se je v letu 1958 povečala na 63.792 ha, torej za 16,5 %.

c) Svetovna žetev hmelja se je zvišala za 21,5 % med letom 1957 in letom 1958.

d) Svetovna proizvodnja piva 376 milijonov hektolitrov v letu 1957 se je povečala na 384 milijonov hektolitrov v letu 1958, torej za 2 %.

e) Zaradi tega sedanje žetve pri normalnem hektarskem pridelku presegajo svetovne potrebe.

2. Prosimo pristojne jugoslovanske forume, da — po proučitvi stanja svetovnega hmeljarstva — revidirajo svoj plan proizvodnje hmelja z upoštevanjem nove situacije na svetovnem hmeljskem tržišču in domačih potreb, da ne bi

ogrozili rentabilnosti celokupne proizvodnje hmelja.

3. Pričakujemo od dežel, ki niso članice EHB, da bodo prav tako omejile proizvodnjo hmelja in jo vskladile s potrebami svetovnega trga

4. Hmeljarske organizacije dežel Evropske gospodarske skupnosti so pripravljene sodelovati s pivovarnami na področju vse Evropske gospodarske skupnosti glede na delo v prihodnosti — izključno po EHB.

5. Na povabilo angleške delegacije bo prihodnji 10. hmeljarski kongres leta 1960 v Angliji.

Poudarjam, da je naša delegacija tudi na tej, vmesni seji E. H. B., 14. VIII. 1959, po svojem vodji, tovarišu J. Jelovšku, zahtevala izpustitev tudi te, nove stilizacije 2. točke Predloga Resolucije, ker z njo nikakor ne soglašajo! Soglašati pa ne more ir ne sme, ker tudi ta, nova, 2. točka Predloga pomeni vmešavanje E. H. B. v naše, jugoslovanske notranje gospodarske zadeve!

Predstojništvo E. H. B. je na tej, vmesni seji, med prekinitvijo Generalne skupščine na predlog tovariša J. Jelovška sklenilo, da bo sicer predložilo korigirano 2. točko v razpravljanje in odločitev Generalni skupščini, vendar z dodatkom, da glasuje jugoslovanska delegacija tudi proti taki Resoluciji!

Generalna skupščina E. H. B. je nato, v nadaljevanju, glasovala per aclamationem za Resolucijo, kot je navedeno v II. izvlečku.

»Per aclamationem« poudarjam zavoljo tega, ker so bili v dvorani Raizskovalnega zavoda za poljedelstvo v Madridu med zasedanjem Generalne skupščine, 14. VIII. 1959, mimo delegacij članic E. H. B. tudi mnogi gostje, iz Španije (novinarji!) in tudi iz drugih držav, evropskih in celo iz USA! Skratka, prisotnost tolikih je bila vzrok, da ni bilo moč natančno presoditi, kdo od upravičenih glasovalcev svoje pravice glasovanja sploh ni uporabil!

Dejstvo pa je, da je glasovanje »per aclamationem« odražalo — večino!

Mnogi člani tujih delegacij so pozneje na moč obsojali takó Resolucijo, ki zares pomeni vmešavanje v notranje gospodarske zadeve suverene države FLRJ! — Seveda pa ni mednje šteti članov delegacij Zahodne Nemčije, zlasti pa ne g. A. Rebla, ki je svoje sovražno razpoloženje napram jugoslovanskim hmeljarjem svobodno izražal vse dni IX. Kongresa! Celo v takih okoliščinah, ki mu ne morejo biti v čast, čeravno bi bil upravičen!

Vodja jugoslovanske delegacije, tovariš Jože Jelovšek, je po glasovanju »per aclamationem« na Generalni skupščini, 14. VIII. 1959, zahteval — v perfektni nemščini (poudarjam zategadelj, da se ne more — vsaj nemška delegacija! — izgovarjati, da interpelacije tovariša J. Jelovška morda niso razumeli; mimo tega pa so v vgrajeni »SIMULTAN« napravi izvršni prevajalci hkrati prevajali protest tovariša J. Jelovška v angleščino, francoščino in španščino), da mora Generalna skupščina vzeti na znanje, da glasuje jugoslovanska delegacija proti Resoluciji, zlasti proti 2. točki, in da mora sekretariat vnesti takó jugoslovansko stališče tudi v zapisnik zasedanja IX. Kongresa in objaviti v uradnem poročilu!

Zahtevo tov. J. Jelovška je Generalna skupščina odobrila!

Poudarjam, da je še celo po zasedanju Generalne skupščine sekretar, g. dr. A. Schneider, izrecno zagotovil tovarišu J. Jelovšku (in tudi piscu teh vrstic!), da bo protest jugoslovanske delegacije vpisan v protokol zasedanja in pozneje tudi objavljen v »HOPFENRUND-SCHAU«!

Zapiski!

»HOPFENRUND-SCHAU« je sicer zares objavil le drugo stilizacijo Resolucije, vendar s trditvijo, da je ugotavljala, kot navaja II. izvleček, hkrati s članicami E. H. B. (Belgija, Zahodna Nemčija, Anglija, Francija, Španija in Češko-slovaška) tudi Jugoslavija, kar je v očitnem nasprotju s pravkar opisanim razvojem IX. Kongresa!

Se več! »HOPFENRUND-SCHAU« sploh ne objavlja, da je jugoslovanska delegacija karkoli intervenirala na Generalni skupščini! Kljub več-

kratnem zagotavljanju generalnega sekretarja, gospoda dr. A. Schneidera!

Kje in kdo je torej povzročitelj, da »HOPFENRUNDSCHAU«, ki je uradno glasilo E. H. B., nepopolno obvešča svetovno javnost o stanju hmeljarstva po vsem svetu? Zlasti pa, da nepopolno in napak obvešča ves svet o neprijetno razburljivem sestavljanju Resolucije in o resničnem glasovanju o njej!

Da ne bi kdorkoli napak in karkoli zaključeval, moram takoj pibiti, da je pri iskanju povzročiteljev povsem izvzet gospod dr. Alfred SCHNEIDER, generalni sekretar, ki je že znova dokazal izredno prijaznost napram Jugoslaviji, in, ki se je tudi tokrat, na IX. Kongresu E. H. B., v Madridu, osebno in na moč zavzemal za Jugoslavijo!

Poudarjam hkrati tudi, da niti najmanj ne dvomim, da je g. dr. A. Schneider tudi vnesel v uradni zapisnik IX. Kongresa vsa pravkar opisana dejstva! Toda...

Toda, takoj in docela nam bo razumljivo, od kod tako, napak obveščanje svetovne javnosti, če samo preberemo v »HOPFENRUNDSCHAU«, kdo je odločujoči urednik? (V nemščini: Schriftleitung!)

Nihče drug kot gospod direktor ADOLF REBL!!!

Dal Prav g. direktor Adolf Rebl je avtor osnutkov neupravičenih javnih očitkov Jugoslaviji glede na preveliko proizvodnjo hmelja in hkrati prezaznavno zmanjšanje cen suhemu hmelju!

Prav g. A. Rebl se je po IX. Kongresu v Madridu (zlasti!) na veliko razpisal v mnogih zahodnonemških časnikih o Jugoslaviji!

Za tokrat zaključimo!

Le v ilustracijo osebe g. A. Rebla objavljamo v prevodu odprto pismo, ki ga je razposlal predsednik Predstojništva E. H. B., g. CHARLES LUX, hmeljarskim združenjem Anglije, Francije, Belgije, Jugoslavije in Čehoslovaške iz Strassbourga, 2. X. 1959. Pismo se glasi:

III.

Strassbourg, 2. 10. 1959

Glede na nekatere dogodke, ki so se primerili na kongresu v Madridu, kot predsednik čutim dolžnost poslati ta zaznamek sledečim naslovom:

— Poslovalnica združenja nemških hmeljarjev — Wolnzach,

— g. A. Locher, predsednik Hmeljarske zveze, Tettnang — Missenhardt,

— g. Hans Baumeister, predsednik Hmeljarske zveze Spalt — Spalt,

— g. Konrad Wagner, predsednik Hmeljarske zveze Hersbruck — Kainsbach.

V Madridu, kjer je bil 9. evropski hmeljarski kongres, se je sekretar nemške delegacije g. REBL predstavil v zelo neprijetni luči. Šefu nemške delegacije, kakor tudi delegatom različnih hmeljarskih področij to ni moglo ostati prikrito.

Predvsem so grajali sledeče:

1. žalitev predsednika z razdelitvijo posebnega zapiska v različnih jezikih, katerega vsebina se ni ujemala s sklepom upravnega odbora;

2. predrzno zadržanje do jugoslovanske delegacije, ki meni, da je zaradi tega njena enakopravnost v EHB ogrožena;

3. udeležba gostov, ki nimajo s hmeljarstvom nobene zveze in so se generalne skupščine udeležili brez dovoljenja predsednika.

Ne moremo dovoliti, da 4 osebe, ki niso bile na nobenem seznamu udeležencev, 4 dni prisostvujejo uradnemu kongresu, posebej še, ker so bili to 4 mladostniki, ki so s svojo zunanostjo vzbujali neprijetno pozornost.

Zahtevo vodij delegacij Anglije, Francije, Jugoslavije, Belgije in Čehoslovaške ter njihovih članov smo zajeli v naslednjih stavkih:

— pojasnilo nesporazumov,

— opravičilno pismo sekretarja g. Rebla predsedniku E. H. B.

— g. Rebl naj v prihodnosti ne bi zastopal več Nemčije na sejah predsedništva E. H. B.

Če bo predsednik zadržan, se naj udeleži podpredsednik.

Glede na to, da je to predvsem zadeva Združenja nemških hmeljarjev, pričakuje E. H. B. kmalu njegovo stališče.

Močno obžalujem, da moram o tem nemški delegaciji poročati, nadajam se, da ti dogodki ne bodo skalili prijateljskih odnosov.

V pričakovanju Vašega odgovora Vas pozdravljam

s spoštovanjem,
predsednik

CHARLES LUX

Prepis tega dopisa smo poslali Hmeljarskim združenjem Anglije, Francije, Belgije, Jugoslavije in Čehoslovaške.

Prepričan sem, da sta za zdaj dovolj razumljiva odgovora: članek M. Bobovnika, »POLOŽAJ NA SVETOVNEM HMELJSKEM TRŽISCU IN PRODAJA HMELJA LETNIKA 1959«, objav-

ljena na prejšnjih straneh, in »GRENKA RESOLUCIJA«!

Da, kakor je bila morda »grenka« na prvi mah in o dejanskem stanju nepoučenim »RESOLUCIJA«, objavljena v »HOPFENRUNDSCHAU«, za naše hmeljarje, tako je prav gotovo in zares grenko: odprto pismo g. CH. Luxa (Glej III.!) za g. A. Rebla! V svetovni javnosti in v ustreznih ukrepih, ki bodo posledica!

Grenko, zares grenko je za g. A. Rebla tudi dejstvo, da smo Jugoslovani pridelali hmelj take kakovosti, da smo ga vsega (vsaj praktično!) že prodali, medtem ko so nemški proizvajalci še v škripih!

Sicer pa zaključimo nekako tako, kot je pred 10 leti zapel naš veliki pesnik, Oton Zupancič:

Kaj hoče hrušč in trušč krog nas?!

Pečletka naša teče!

Hmeljarstvo naše teče!

Tabela I.

Površine in pridelek v svetu in v Nemčiji v letih od 1880 do 1899

Leto	Površine			Pridelek		
	ha		Delež Nemčije %	Stoti à 50 kg		Delež Nemčije %
	Svet	Nemčija		Svet	Nemčija	
1880	89.000	39.049	43,9	1,372.000	469.004	34,2
1885	119.513	47.390	39,6	1,759.000	664.022	37,7
1890	114.730	44.505	38,8	1,300.000	494.620	38,0
1895	115.000	42.074	36,6	2,136.000	603.622	28,2
20-letno povprečje (1880—1899)	109.855	42.951	39,1	1,649.950	504.446	30,6

Tabela II.

Površine in pridelek v svetu in v Nemčiji v letih 1900 do 1919

Leto	Površine		Delež Nemčije %	Pridelek		
	ha			Stoti à 50 kg		Delež Nemčije %
	Svet	Nemčija		Svet	Nemčija	
1900	106.758	37.191	34,8	1,548.000	435.448	28,1
1905	115.401	39.511	34,2	2,472.000	607.000	24,5
1910	94.761	27.466	29,0	1,567.000	394.000	25,1
1915	78.492	19.722*	25,1	1,746.000	316.000	18,1
1917	45.546	11.259*	24,7	854.000	162.000	18,9
1918	40.250	8.891*	22,1	416.000	18.000	4,3
1919	40.516	8.030*	19,8	754.000	90.000	12,0
20-letno povprečje 1900—1919	92.631	28.871	31,2	1,511.400	330.882	21,9

*) brez Alzaške Lotaringije

Tabela III.

Površine v svetu in v Nemčiji v letih od 1920 do 1938

Leto	Površine			Pridelek		
	ha		Delež Nemčije %	Stoti à 50 kg		Delež Nemčije %
	Svet	Nemčija		Svet	Nemčija	
1920	48.312	11.595	24,0	1,124.000	180.000	16,0
1925	55.322	12.458	22,5	1,179.500	130.000	11,0
1928	81.122	15.273	18,8	1,356.300	223.600	16,5
1929	78.558	15.224	19,4	1,668.500	297.500	17,8
1930	57.788	13.074	22,6	1,224.300	225.300	18,4
1935	55.391	9.068	16,4	1,232.200	217.526	17,6
19-letno povprečje (1920-1938)	56.544	11.359	20,1	1,155.415	148.872	12,9

Tabela IV.

Povprečni hektarski pridelki (v stotih à 50 kg)
v svetu in v Nemčiji

Obdobja	Povprečje	
	Svet	Nemčija
1880—1899	15,02	11,74
1900—1919	16,32	11,46
1920—1938	20,43	13,11

Tabela VI.

Proizvodnja piva v svetu in v Zah. Nemčiji

Leto zvaritve	V svetu V Nemčiji milijonov hl		Delež Nemčije %
1948/49	262	13,1	5,0
1950/51	279	21,8	7,8
1955/56	348	37,4	10,7
1956/57	363	44,0	12,1
1957/58	384	47,6	13,7
1958/59	409	50,0	12,2

Tabela V.

Površine in pridelek v svetu in v Zahodni Nemčiji v letih od 1948 do 1958

Leto	Površine			Pridelek		
	ha		Delež Nemčije %	Stoti à 50 kg		Delež Nemčije %
	Svet	Nemčija		Svet	Nemčija	
1948	41.749	5.496	13,2	989.627	89.841	9,1
1949	44.569	5.836	13,2	1.065.463	116.058	11,0
1950	48.272	6.832	14,1	1.375.731	192.643	14,0
1951	50.110	7.548	15,1	1.465.935	256.857	17,5
1952	50.257	7.620	15,2	1.342.823	209.571	15,6
1953	47.742	8.491	17,8	1.378.417	357.420	25,9
1954	48.194	8.044	16,7	1.307.500	287.790	22,0
1955	47.972	7.769	16,2	1.272.480	257.544	20,2
1956	51.519	7.787	15,1	1.153.891	281.247	24,4
1957	57.760	7.978	13,8	1.338.795	292.252	21,8
1958	63.792	8.741	13,7	1.628.779	349.050	21,4
1959		8.738			369.900*	
10-letno povprečje (1948—1957)	48.814	7.340	15,0	1.008.893	234.122	23,2

* po oceni

Opomba! Izvlečkom, oziroma prevodom I., II. in III. priključujemo še tabele I.—VI., ki jih je prav tako objavil »HOPFENRUNDSCHAU«. Z njimi hočejo nekako pred vsem svetom poudariti nemško hmeljarstvo kot prvo velesilo že skoraj

100 let! Glede na količino se z njimi res ne moremo kosati! Pač pa s kakovostjo pridelka! Z odlično kakovostjo smo uspevali — tudi 1959 — in moremo ter moramo tudi v prihodnosti!

Urednik

Tudi Združene države Amerike v težavah

(Iz poročil USA)

Položaj na hmeljskem trgu z dne 12. 10. 1959	1955/56	1956/57	1957/58	1958/59	1959/60
Zaloge 1. septembra	V STOTIH				
Pri hmeljarjih	21.954	13.789	1.360	544	6.441
Pri trgovcih	10.433	10.886	11.794	3.538	4.355
V pivovarnah	210.652	182.438	151.956	130.728	161.845
Skupni znesek	243.039	207.113	165.110	134.810	172.641
Pridelek	334.521	348.211	364.105	439.148	484.473
Skupna zaloga na začetku letine	577.560	555.324	529.215	573.958	657.114
Uvoz, september—avgust	+ 30.809	34.120	32.269	42.194	
Zaloga za čas					
Poraba pivovarn, sept.—avgust	608.369	589.444	561.484	616.152	
Izvoz, september—avgust	297.307	284.915	271.897	270.191	
Količine, ki so bile zajete in nastala razlika	92.207	145.252	153.471	167.333	
September—avgust	11.740	+ 5.833	1.306	5.987	
Preostala zaloga do 31. avgusta	207.115	165.110	134.810	172.641	

OPOMBA

Skupne zaloge hmeljarjev, trgovcev in v pivovarnah so bile 1. septembra 1959 večje kot v istem času 1958, nekoliko večje kot leta 1957, toda manjše kot leta 1955 in 1956. Pridelek je bil za 45.325 stotov večji kot skupna zaloga v začetku letine iz vseh prejšnjih let in je za 83.156 stotov prekašal pridelek prejšnjega leta.

Leta 1958/59 (1. september do 31. avgust) je bil v primeri z letom 1957/58 uvoz skoraj 10.000 stotov večji, poraba za 1.706 stotov manjša in izvoz za 13.862 večji. Izvozne količine so se povečale za 22.081 stotov v primeri z letom 1956/57 in za 75.126 stotov v primeri z letom 195/56.

Ocenitev pridelka v letu 1959.

Država	Nasadna področje površina V ha	Ocenitev pridelka v		
		1. julij	1. avg.	1. okt.
Idaho	1.416	60.329	61.599	60.329
Oregon	2.145	57.698	60.102	64.910
Kalifornija	2.347	84.188	84.188	84.188
Wašington	7.527	264.920	271.670	275.045
Skupaj	13.435	467.135	477.559	484.472

Opomba: Ocenitev od 1. oktobra se nanaša le na pridelan hmelj in je nemara nekoliko previsoka. Za primerjavo navajamo ocenitev iz zadnjega leta in končnega pridelka.

Država	Ocenitev pridelka v stotih		
	Julij 1958	Okt. 1958	Konec decembra
Idaho	55.566	49.851	51.438
Oregon	55.566	49.896	48.989
Kalifornija	85.640	81.357	81.893
Wašington	276.950	250.823	256.828

OPOMBA

Medtem, ko so v resnično vsoto pridelka iz leta 1958 ocenili za 34.574 stotov manj bo letošnji pridelek verjetno za 17.337 stotov večji kot so ga ocenili 1. julija. Kljub temu pa sta obe ocenitvi zelo dobri, kajti razliki se sučeta le za okoli 10 %.

Množičnost in mehanizacija v ameriških hmeljnikih
(Kalifornija)!

Izkušnje pri obiranju hmelja

Delovanje obiralnika

Spodnji konec trte vpnemo v klešče, ki so na vlagalni prečki. Vlagalna prečka je pritrjena na dveh brezkončnih prenosnih verigah. Prečki sta dve. Na vsaki prečki je po dvojce klešč, tako da vlagamo v obiralnik hkrati dve trti. Prenosna naprava vodi trti naprej čez gornje štiri obiralne bobne, ki osmukajo rastlino s spodnje strani. Na koncu stroja se prenosna veriga zasuče nazaj in vleče trti med gornjimi in spodnjimi obiralnimi bobni. Vsi obtrgani deli rastline, t. j. kobuli, listi in pleva ter panoge padejo na mrežast transportni trak obiralnika, na katerem se zadržijo le panoge. Panoge se vsipajo na platnen odnašalni trak, kjer delavci ročno odberejo tiste, ki so na njih ostali neobrani kobuli. Le-te pa vrnemo v obiralnik. Obrani trti se vračata k mestu za vlaganje, kjer ju delavca vlagalca odpneta, na njuno mesto pa vpneta dve novi, še neobrani trti.

Mehanizem obiralnika poganja elektromotor z instalirano močjo 7,2 KW. Prenos moči elektromotorja na obiralne bobne in vlagalno napravo posreduje ploščati klinasti jermen. Obod klinaste jermenice elektromotorja je moč med obratovanjem povečati ali zmanjševati, kar omogoča uravnavanje hitrosti vlagalne naprave. Tako moremo uravnavati hitrost vlaganja v mejah od 160 do 240 trt v 1 uri. Z menjanjem zobatih koles, ki poganjajo obiralne bobne, pa uravnavamo njihovo hitrost, kakor koli hočemo.

Dimenzije obiralnika

Dolžina . . .	6,75 m	Višina . . .	3,65 m
Širina . . .	1,95 m	Teža . . .	2600 kg

II. Prebiralnik

Prebiralnik prebira iz mešanice kobul, pecljev listov in plev, ki padejo iz obiralnika na prenosni trak prebiralnika, vse normalne kobule. To nalogo v glavnem opravi mrežasti trak, ki kroži okrog trikotnega ohišja. V notranjosti tega ohišja sta dva ventilatorja, ki ustvarjata podtlak. Mešanica kobulov, listov, pecljev in plev pada s prenosnega traku na mrežasti trak, ki teče ob poševni stranici trikotnega ohišja. Podtlak vse-sava v notranjost trikotnega ohišja vse manjše dele listov in plev skozi odprtine v mreži ter jih odvaja v vreče. Liste, večje od odprtin, pa podtlak prisesa na mrežo in tako potujejo na drugo stran trikotnika, kjer podtlak preneha. Tu zdrsi po mreži in padejo na odnašalni trak za odpadke. Normalno težkih in velikih kobulov podtlak ne more vsesati skozi mrežo, niti jih ne more zaradi njihove teže in oblike prisesti na mrežo skupno z listi, zato padejo na poševno ležeči prebiralni trak. Ta trak je iz gumija s hrpavo površino. Po njem se kotalijo okrogli kobuli navzdol, vse ostale primesi pa se ga opri-mejo in jih tako odnaša med odpadke. Končno prispejo kobuli na prebiralno mizo. Tu se izvrši ročno odbiranje rjavega hmelja in ostalih primesi, zeleni hmelj pa pada v nastavljene koše. Pri tem prebiralnem traku sta zaposleni dve osebi, če pa obiramo rjav hmelj, pa 4—6 oseb. Za obiranje zdravega zelenega hmelja potrebujemo za delo pri stroju 9 ljudi, poleg vseh ostalih, ki skrbijo za dovoz hmeljevih rastlin in odvoz odpadkov.

Vse prebiralne in transportne trakove prebiralnika poganja en elektromotor 1,5 KM, ventilatorja pa poganjata dva elektromotorja 1 KM. Prebiralnik ima naslednje dimenzije:

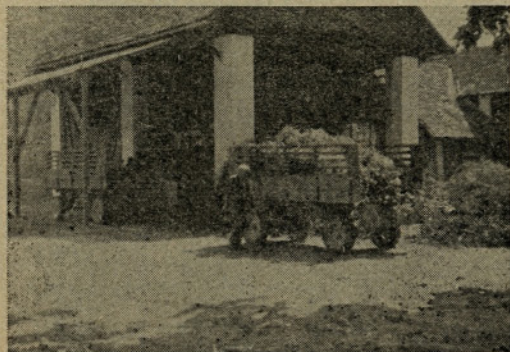
dolžina 8,23 m, višina 2,96 m, širina 2,30 m, teža 1400 kg.

Za namestitev stroja in nemoteno delo ob vsakem vremenu potrebujemo pokrit prostor velikosti 10×11 m.

Glede na obiranje hmelja s strojem se moro vprašati:

1. Kakšna je storilnost stroja?
2. Kako stroj obira (kakovost obranega hmelja in izgube)?
3. Kaj vpliva na kakovost obiranja?
4. Kakšen je gospodarski račun strojnega obiranja v primerjavi z ročnim?

Na ta vprašanja bomo skušali odgovoriti na podlagi letošnjih opazovanj pri strojnem obiranju na KG Lava pri Celju. Zaradi boljšega razumevanja bomo najprej razložili termine (strokovne izraze), ki jih uporabljamo v sestavku!

Hmeljne rastline na njivi porežejo in jih pripeljejo k obiralnemu stroju

Delavca podaja hmeljne rastline raz prikolicco vlagalcema

V proizvodnji hmelja zahteva največ dela obiranje, ki ga ne zmorejo hmeljarji sami. Zavaljo tega najamejo ustrezno število obiralcev, ki jih je moč dobiti le iz tistih krajev Slovenije, kjer je življenjska raven nizka. Zaradi industrializacije in gospodarske rasti v teh krajih, odkoder so hmeljarji doslej naročali obiralce, pa se tudi v zadnjem času čedalje bolj čuti pomanjkanje obiralcev. Letošnji bogati letini smo bili komaj kos.

V nadaljnjem razvoju industrializacije moremo pričakovati še večje pomanjkanje obiralcev.

Tak razvoj opazamo v vseh naprednih hmeljarskih deželah. Najprej so začeli uporabljati stroje za obiranje v Ameriki, potem v Angliji, zadnja leta pa že tudi v Nemčiji in Čehoslovaški.

Gotovo je, da se bomo prej ali slej tudi mi morali vključiti v vrsto dežel, ki že obirajo hmelj s strojem. Zavaljo tega je prav, da si že prej nabereimo nekaj izkušenj. Začetek bo potem dosti lažji.

V ta namen je Inštitut za hmeljarstvo posredoval nabavo prvega obiralnega stroja ter organiziral opazovanja in poizkuse, ki jih bo treba v prihodnosti še nadaljevati.

Stroj za obiranje hmelja nam je za poizkuse in demonstracijske namene poslala belgijska tovarna Allaeys, postavili pa smo ga pod kozolec na dvorišču K. G. Lava. Z delom smo pričeli 22. avgusta.

Oznaka stroja je HPT 22 Standard.

V primerjavi s stroji drugih tovarn ga je kljub precejšnjemu obsegu šteti med manjše predstavnike tovrstnih strojev.

Sestavljen je iz dveh glavnih delov, in sicer iz obiralnika in prebiralnika.

I. Obiralnik

Bistveni del obiralnika so obiralni bobni, ki so na oko enaki levastemu bobnu mlatilnika za žito. Na letvah oziroma prečkah bobnov so pritrjeni obiralni prsti, izdelani iz prožne jeklene žice.

V obiralniku je 9 obiralnih bobnov: 4 zgoraj in 5 spodaj. Smer vrtenja bobnov je nasprotna smeri kroženja vlagalne naprave, ki se nanjo vpenjajo hmeljeve rastline. Hmeljeva rastlina potuje med obiralnimi bobni vodoravno, torej drugače kot pri tistih obiralnih strojih, pri katerih potujejo rastline navpično!

Če obiramo s strojem, dobimo mimo celih nepoškodovanih ali delno poškodovanih storžkov, kar skupaj imenujemo »svež hmelj«, še »zdrobljen hmelj«.

Zdrobljeni hmelj sestavljajo »drobir« in »pleve«, kar stroj vsako posebej izloča.

Drobir je sestavljen iz raztrganih listov in raztrganih storžkov. Ker je v drobirju le okoli 70% raztrganih storžkov, ostalo pa so deli listov in drugo, smo upoštevali od ugotovljene teže drobirja le 70%.

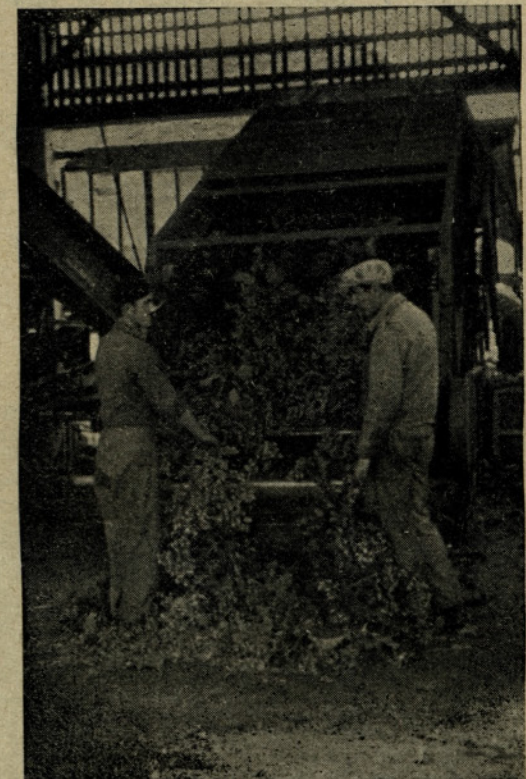
»Pleve« so posamezni lističi od zdrobljenih storžkov. Zdrobljeni hmelj je za nas »odpadke«, ker ga ne moremo mešati z ostalim hmeljem in prodati.

»Obran hmelj« je »svež hmelj« in odpadki.

Hmelj, ki ostane po obiranju na trtah, imenujemo »izgube«. Med »izgube« je treba šteti tudi

Vlagalca pritrđita hmeljne rastline na vlagalno prečko in...

enakomerno razporedita panoge. Tako jih stroj popolneje obere

s strojem leta 1959

hmelj, ki se izgubi med listjem. Tega zaradi manjše količine letos nismo upoštevali.

Obran hmelj in izgube je ves pridelek svežega hmelja.

Storilnost stroja izražamo v kg svežega obranega hmelja na uro. Odvisna je od hitrosti vlaganja in pridelka na rastlino.

Hitrost vlaganja moremo uravnati s hitrostjo vlagalne verige od 160—240 rastlin na uro.

Praktično bomo mogli povprečno vložiti manj, ker odpade nekaj časa za čiščenje okrog stroja, ponovno vlaganje slabo obranih panog itd. Na odstotek izkoristka teoretične kapacitete vlaganja vpliva na moč še organizacija dela.

Zaradi omenjenih vzrokov računajo v Ameriki, da morejo v najboljšem primeru izkoristiti 90% teoretične kapacitete vlaganja.

Pri naših opazovanjih je znašal ta odstotek od 48 do 89, v povprečju pa 66.

To je zaradi začetnih težav pri organizaciji dela ter usposabljanju delavcev za posamezna delovna mesta popolnoma razumljivo. Kako bomo uravnali hitrost vlaganja, je odvisno od pridelka hmelja na rastlino.

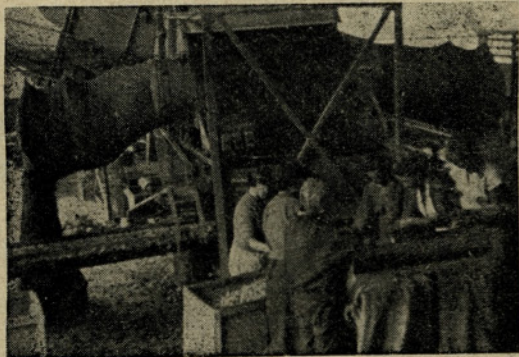
Ce je pridelek velik, bomo zmanjšali hitrost vlaganja, ker bi sicer prebiralnik ne zmoget prečistiti vsega obranega hmelja.

Storilnost stroja je znašala v dneh, ko smo opazovali, od 182 do 316 kg svežega hmelja na uro, v povprečju pa 210 kg na uro. V Nemčiji navajajo, da so z enako vrsto strojev obrali od 291 do 372 kg ali povprečno 332 kg hmelja na uro.

Letos je bila storilnost stroja še razmeroma majhna zaradi neizdelane organizacije dela in slabe kakovosti hmelja, ki ga je bilo treba temeljito prebirati.

Hmeljne rastline potujejo k obiralnim bobnom

Ko pride hmelj iz stroja, ga na prebiralnem traku preberejo še urne roke delavk, tako da rjavi hmelj, ki bi kvaril kakovost, ne pride na sušilnico skupaj s kakovostnim zelenim hmeljem

Naslednje vprašanje, ki nas je pri naših opazovanjih zanimalo, je bila kakovost obiranja in činitelji, ki vplivajo na kakovost obiranja.

V primerjavi z ročnim obiranjem je v strojno obranem hmelju manj listja in vejic z večjim številom storžkov. Res pa je, da je več storžkov brez pecljev, pretrganih ali kako drugače poškodovanih. Po analizi vzorca, ki smo ga vzeli 4. septembra 1959, je v svežem strojno obranem hmelju 53% poškodovanih storžkov. Verjetno bi bil ta odstotek pred in v optimalni zrelosti manjši.

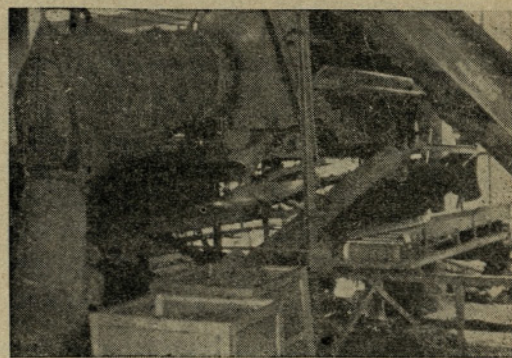
Pri kakovosti obiranja moramo omeniti zdrobljeni hmelj ali »odpadke«, ki nastanejo pri strojnem obiranju. Pri oceni kakovosti je to najvažnejše vprašanje, ker je odstotek zelo velik. Močno nihanje nam da misliti, da bo količino zdrobljenega hmelja mogoče zmanjšati, ko bomo odkrili vse faktorje, ki na to vplivajo. Večdnevno opazovanje je pokazalo, da je zdrobljenega hmelja od 12,9 do 21,5 v povprečju pa 16,5%. V kalkulaciji smo ga računali le 10%, ker menimo, da bo mogoče s primerno pripravo stroja in manipulacijo ta odstotek zmanjšati.

V Angliji so pri poskusih z obiralnim strojem v letih 1950—1953 ugotovili zdrobljenih storžkov 24%, medtem ko so pri poskusih v Nemčiji v l. 1958 ugotovili pri istem stroju le 5% zdrobljenih storžkov. Velika razlika med angleškimi in nemškimi rezultati nastopa verjetno zaradi različnih sort hmelja (angleške sorte so bolj občutljive za udarce kot nemške) in zaradi tehnične izpopolnitve strojev od leta 1953, ko so delali poskuse v Angliji, do leta 1958, iz katerega izvirajo nemški podatki. Pri stroju, ki smo ga tudi mi preizkušali, so ugotovili v Nemčiji leta 1958 le 1,77% zdrobljenih kobul, pri nas pa od 12,9 do 21,5%. Teh podatkov sicer ne smemo nekritično primerjati, ker še v prvem letu obratovanja stroja nismo uspeli obvladati optimalne manipulacijske postopke, s katerim bo gotovo mogoče znižati odstotek zdrobljenih kobul. Zelo verjetno pa je, da je naš Golding prav tako kot angleške sorte, manj odporen proti udarcem obiralnih bobnov kot sorte, ki jih gojijo v Nemčiji.

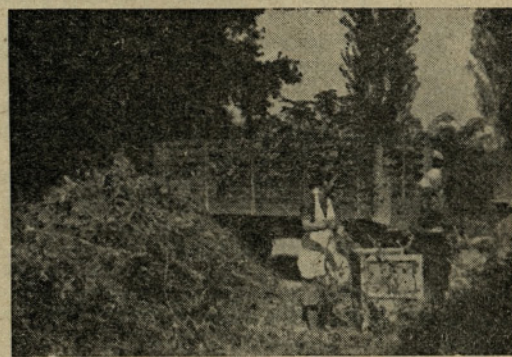
Na količino hmelja, ki ostane po obiranju na rastlini (izgube), vpliva razporejenost rastline po vodilu in število obratov obiralnih bobnov. Po naših opazovanjih so znašale izgube pri enakomerno razporejenih trtah 0,9%, pri kosatih rastlinah pa 1,67% od celotnega pridelka. Tudi če smo zmanjšali število obratov obiralnih bobnov od 120 do 109 na minuto, hitrost vlaganja pa povečali od 220 na 240 rastlin na uro, so znašale izgube le 1,84%. Povprečno ostane na obrani trti od 1—1,5% hmelja. Zaradi nepomembnosti teh izgub v primerjavi z izgubami pri ročnem obiranju jih v primerjalni kalkulaciji ne bomo upoštevali.

Po podatkih tovarne (po prospektu) potrebujemo pri delu z obiralnim strojem 12 delavcev, od tega 9 pri stroju, 3 pa v hmeljišču in pri dovozu. V našem primeru smo imeli pri stroju z mehanikom vred 20 delavcev, v hmeljišču 6, od tega 4 pri rezanju, 2 pri pobiranju, 3 traktoristi s traktorji pa so skrbeli za dovoz hmelja z njive in odvoz obranih trt, panog in listja, torej skupno 25 delavcev, 1 mehanik in 3 traktoristi.

Nemci navajajo, da je delalo leta 1957 pri stroju istega tipa 20 ljudi, leta 1958 pa 27 ljudi. Prav temu povečanju delavcev pripisujejo večjo

V hmeljni koš pada drobir, v vrečo pa pleve

Delavki obirata kobule, ki jih stroj ni obral

človeka. Ko bo stroj izven poskusne faze, bo mogoče misliti na racionalizacijo delovne sile. Do takrat in glede na nemške izkušnje pa moramo računati, da za normalno delovanje obiralnega stroja potrebujemo 24 delavcev, 1 mehanik in tri traktorje s traktoristi. Za pobiranje hmelja na njivi smo računali samo enega delavca, kar bi v normalnih pogojih in pravilnem delovnem postopku zadostovalo.

In končno si oglejmo še gospodarski račun strojnega obiranja v primerjavi z ročnim, kar bo odločalo pri nabavi stroja, če nas seveda ne bo sililo k temu občutno pomanjkanje obiralcev.

Stroški obiranja s strojem znašajo po primerjalni kalkulaciji pri 4% amortizacije 6287, pri 10% amortizaciji pa 7677 din na uro obratovanja. Pripominjamo, da veljajo ti podatki le za primerjavo s stroški ročnega obiranja, ker smo nekatere elemente kalkulacije, ki nastopajo v obeh primerih, izpustili. V tabeli smo vzeli za osnovo stroške pri 4% amortizaciji, ker velja ta odstotek amortizacije po dosedanjih predpisih za vse kmetijske stroje razen traktorjev. Glede na trajanje stroja in tehnično zastarelost pa bi bila primernejša 10% amortizacija.

Pri ročnem obiranju smo upoštevali poleg stroškov obiranja tudi stroške merjenja ter odvoz hmelja in hmeljevine s hmeljišč, kajti te delovne operacije so zajete tudi pri strojnem obiranju. Tako znašajo stroški pri ročnem obiranju 2706 din za 100 kg svežega hmelja ali 62 din za škaf (1 škaf = 2,3 kg).

TABELA I — PRIMERJAVA STROŠKOV OBIRANJA

Storilnost v kg na uro	Stroški za obiranje v din							ročno
	strojno pri storilnosti kg svežega hmelja na uro							
	100	150	200	250	300	400	500	
Na 100 kg svežega hmelja	6287	4190	3140	2520	2100	1570	1260	2706
Na 1 škaf (= 2,3 kg)	144,5	96,5	72,2	58,6	48,3	36,1	29,0	62
+ vrednost odpadka (10% obranega hmelja 0,10 šk. = 0,05 kg × 600)	30	30	30	30	30	30	30	
Skupaj	174,5	126,5	102,2	88,0	78,3	66,1	59,0	62

storilnost in kakovost obiranja s strojem leta 1958. Pripomniti je treba, da je bilo letos zaradi slabe kakovosti hmelja 6 ljudi pri prebiralni mizi. V normalni letini bodo zadostovali 4 ljudje, po tovarniškem prospektu pa so predvideli le dva

Tabela 1. nam prikazuje stroške obiranja s strojem pri različni storilnosti v primerjavi z ročnim obiranjem za 100 kg svežega hmelja, za 1 škaf brez upoštevanja in z upoštevanjem 10% odpadkov. Se bolj pregleden je prikaz II. Prikaz

III. pa nam kaže primerjavo stroškov strojnega in ročnega obiranja pri različni storilnosti, različnem odstotku odpadkov in različnem odstotku amortizacije.

Iz prikaza II. vidimo, da bi bilo strojno obiranje v primerjavi z ročnim cenejše pri večji storilnosti od 240 kg svežega hmelja na uro dalje, če ne bi bilo odpadkov, ki jih moramo prišteti k stroškom. To dejstvo pa rentabilnost strojnega obiranja močno spremeni. Pri 10% odpadku postane strojno obiranje cenejše od ročnega šele pri storilnosti stroja okrog 460 kg svežega hmelja na uro. To pa je že izven meje maksimalne, v praksi dosežene, storilnosti. Na podlagi primerjalne kalkulacije lahko zaključimo, da bo v bodoče glavna naša naloga ugotoviti, ali lahko tudi pri našem savinjskem Goldingu zmanjšamo odpadke (zdrobljen hmelj) na 5 in manj odstotkov, kakor v Nemčiji. To bi namreč rentabilnost močno spremenilo v korist strojnega obiranja, posebno, če bi istočasno povečali storilnost obiralnega stroja.

V primerjavi stroškov strojnega in ročnega obiranja smo upoštevali le 10% odpadkov, ker menimo, da bo moč z nekaterimi izboljšavami pri delovnem postopku in primerno ureditvijo stroja zmanjšati odpadke od sedanjih povprečnih 16,5% na 10, morda celo manj.

Te odpadke smo preračunali v količino in vrednost suhega hmelja po ceni 600 din za kg (ceno za drugovrstni hmelj smo zmanjšali, ker odpade nadaljnja manipulacija).

Dejanskim stroškom obiranja smo prišteli še vrednost odpadkov in tako dobili stroške obiranja, ki jih lahko primerjamo s stroški ročnega obiranja.

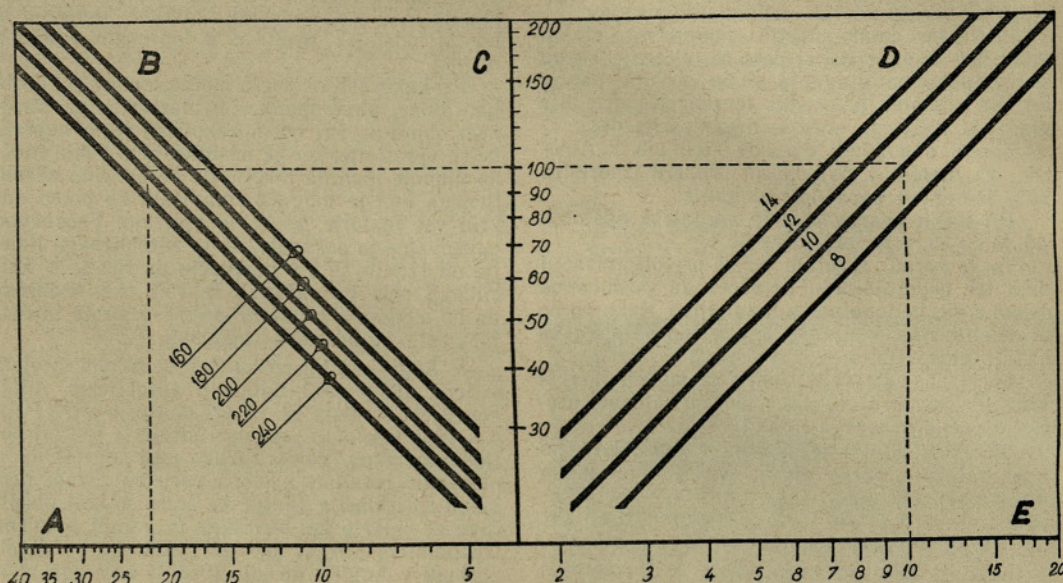
Izgub zaradi majhnih količin v kalkulaciji nismo upoštevali.

Primerjava nam torej kaže, da je stroj, v primerjavi z ročnim obiranjem še nerentabilen. Kljub temu pa je glede na razvoj mehanizacije in pomanjkanja obiralcev, kar se vedno bolj čuti, gotovo, da gre razvoj v smeri zamenjave ročnega obiranja s strojnim. Zato moramo stroje še nadalje preizkušati, da se bomo na to zamenjavo obogatili z izkušnjami.

Tam pa, kjer imajo še dandanes premalo obiralcev, je primerjalna kalkulacija seveda drugačna.

Prikaz I.

Kako izračunamo, koliko dni bomo potrebovali za obiranje hmelja s strojem?

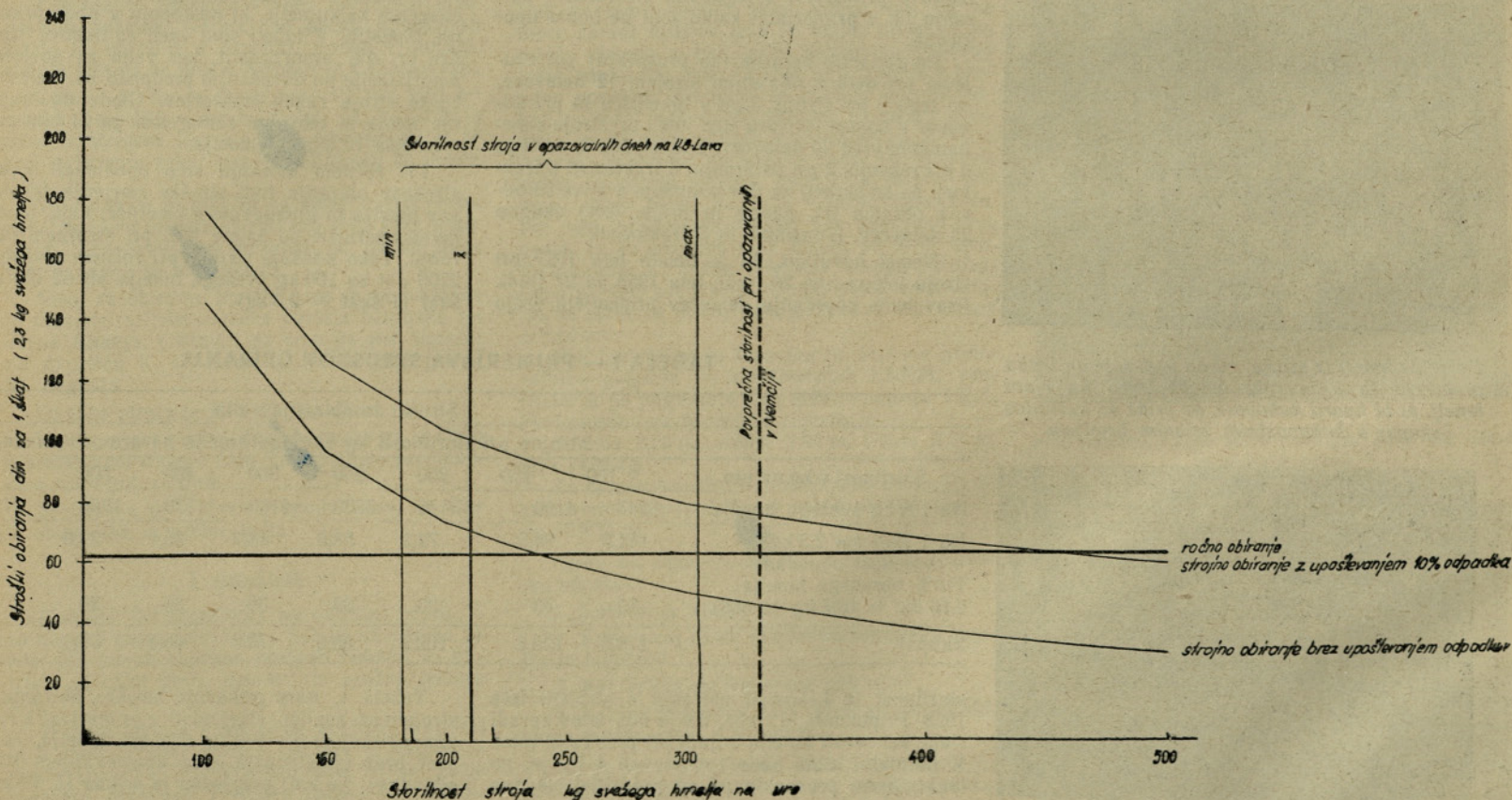

Legenda:

- A = Posestvo ima hmeljnih rastlin za obiranje (v 1000 kom)
- B = Naravnana storilnost stroja: rastlin v minuti
- C = Skupno potrebno delovnih dni
- D = stroj dela dnevno ur
- E = Število dni obiranja

Prikaz II.

Stroški strojnega obiranja hmelja pri različni storilnosti stroja v primerjavi z ročnim obiranjem

Postavlja se izbira med dvema možnostima: ali obirati hmelj s strojem, kar je nekoliko dražje, ali pa ga pustiti neobranega in tako žrtvovati vse stroške, ki smo jih vložili do obiranja. Nedvomno bomo izbrali prvo možnost.

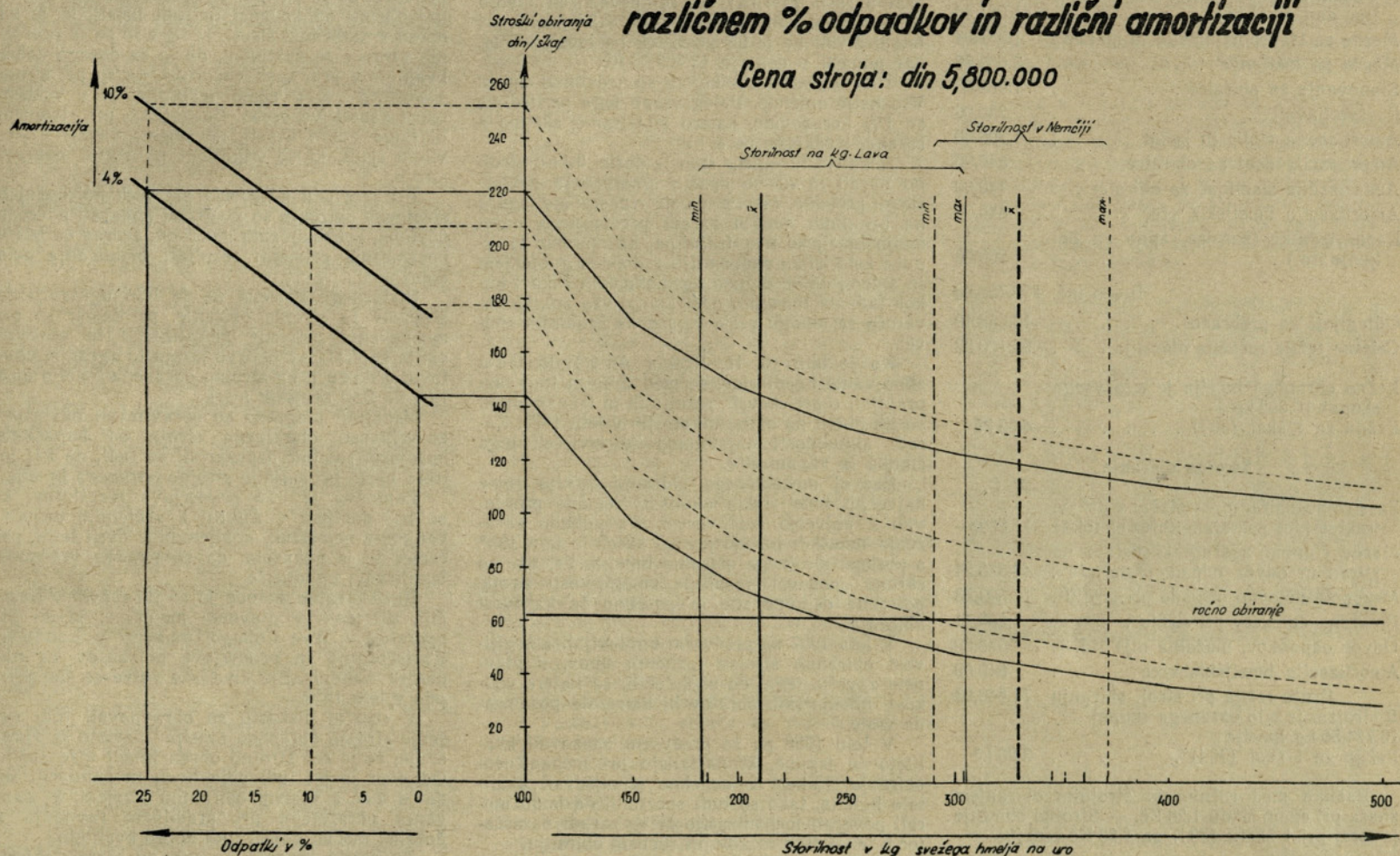
Enako vprašanje se nam poraja na posestvih, kjer bi se zaradi pomanjkanja obiralcev obiranje toliko zakasnilo, da bi trpela kakovost hmelja. Če tak hmelj doseže namesto prve ali druge, tretje kakovosti, se seveda doseže prejšnja kalkulacija bistveno spremeni.

V zvezi s strojnim obiranjem se nam poraja tudi vprašanje, kako vpliva predčasno rezanje hmeljevih trt na pridelek v naslednjem letu. V literaturi najdemo nasprotujoče si rezultate. Po prof. Zattlerju se zmanjšuje pridelek v naslednjem letu za 17–33%. Z močnejšim gnojenjem lahko le deloma zmanjšamo te izgube. V zadnjem času uporabljajo hormonalno tekočino, v katero namočijo odrezane trte. S tem preprečijo soljenje, s čimer se baje preprečuje zmanjšanje pridelka v naslednjem letu. Profesor Thompson

je pri poskusih v Angliji ugotovil, da razlika v pridelku hmelja na predčasno in kasno porezanih rastlinah ni bila signifikantna. Tako nasprotujoči rezultati nam dajejo upanje, da bomo odkrili činitele, od katerih je odvisno zmanjšanje pridelka v naslednjem letu po predčasnem rezanju. V kalkulaciji teh izgub nismo upoštevali, ker še nimamo domačih podatkov. V naslednjih letih bomo morali nadaljevati poskuse, ki bodo razsvetlili to vprašanje.

Prikaz III.

Primerjava stroškov ročnega in strojnega obiranja hmelja pri različni storilnosti, različnem % odpadkov in različni amortizaciji

Ročno ali strojno obiranje hmelja?

Po Brauwelt 1959

O p o m b a: Čeravno objavljamo že članek o naših prvih izkušnjah obiranja hmelja s strojem, verjetno ne bo napak, če se seznanimo hkrati z enakimi izkušnjami v tujini!

Urednik

*

Prej ali slej bo vprašanje strojnega obiranja hmelja tudi pri nas aktualno, zavoljo tega objavljamo ta članek v prevodu!

Verjetno bo zanimal naše hmeljarje.

O tem vprašanju meni A. Zveřina v češkem strokovnem listu »Chmelářství« št. 1 (1959) takole:

V naši zadrugi smo to vprašanje že končno veljavno rešili.

Vsi člani pravijo brez pomisleka: »Obirajte s strojem!« — In prav imajo.

Letno zaposlujemo 400–500 obiralcev, zvečina še šolsko mladino. Njihov delovni učinek je bil majhen in velike so bile skrbi, finančni stroški za hrano in stanovanje. Takrat sem približno izračunal režijo ročnega obiranja ter sem zaključil, da porabimo za obiranje 50 kg hmelja več kot Kč (1 Kč = 0,58 DM uradni tečaj).

Velike so bile izgube zaradi nezadostnega pobiranja ali poteptanja storžkov po tleh, zaradi nepopolnega obiranja trt itd. Vse to nas je pri-

moralo, da smo sklenili razmotrivati o možnosti, kako odpraviti vse te izgube in težave.

Mogoča je bila rešitev z obiralnim strojem, kajti vsi navedeni negativni vzroki pri ročnem obiranju govorijo v prid strojnemu obiranju. Sedaj obiramo s strojem že tretje leto in dobro uspevamo!

Upam si trditi, da so predvsem zanikrnost, brezvestnost ali slaba organizacija dela vzroki za slabo strojno obiranje.

V hmeljišču je treba odrezati trte, visoko, kolikor je le moč. Ne smemo jih rezati za zalogo, ampak šele takrat, ko je traktor že v hmeljišču!

Na prikolici je treba odrezano trto skrbno razvrstiti od ene strani, da se storžki pri obešanju trte na kavlje ne poškodujejo!

Pri rosi lahko naložimo na voz okoli 150 in več trt, v opoldanskih urah in v sončnih vročih dneh kvečjemu 100, ki pa jih je treba čim hitreje spraviti v stroj, da ne ovenejo še bolj.

Tudi traktorist se mora potruditi. Kakovost bo kvalitetno izboljšal, če si uredi čas dovoza tako, da stoji čim manj pri obiralnem stroju.

Najbolje bi bilo, da bi hmelj obirali ponoči, ko je storžek vlažen in trd, ker se tak hmelj najboljše obere, vendar se nam to do sedaj zaradi slabe razsvetljave ponoči ni posrečilo.

Menim pa, da bi vsak, ki bi to poskusil, presenetljivo uspel.

Najvažneje je, da postavimo pravilno lego obiralnih prstov, kar je treba kontrolirati skoraj vsako uro. Prav tako je treba kontrolirati število vrtljajev vseh bobnov! Uspeh ali neuspeh strojnega obiranja je odvisen od strojnika!

Prsti sprednjih rotorjev naj stojijo za en zob zobatega kolesa poševno navzgor. Število vrtljajev sprednjih rotorjev naj bo majhno, da bi potrgali čim manj stranskih panog in da bi razbili čim manj listov, s čimer učinek stroja znatno povečamo.

»Prsti« zadnjih bobnov naj bodo vodoravni in število vrtljajev izberimo tako, da oberemo vse storžke in da ne ostanejo na trti!

Odsesalni ventilator naj bo uravnan tako, da odsesa čim več listov, a čim manj storžkov!

Resna pomanjkljivost, ki je brez ustrezne reparature stroja, ne moremo odstraniti, je razbijanje storžkov in obiranje brez peclja. Zdrobljeni storžki pri »Bruff-10« — stroju so samo za odpad, kar je škoda! — Storžki brez peclja pa so lažji. Na sušilnici je treba hmelj bolj previdno sušiti in ga ne smemo premetavati, dokler je topel.

Mnogokrat govorimo o tem, da so izgube pri strojnem obiranju zelo velike. Skoro bi rekel, da niso večje kot pri ročnem obiranju! Ročno smo

obrali 7,9 ha hmelja in povprečni pridelek na tem hmeljišču je bil 1353 kg!

Hmeljišča, ki smo jih obrali s strojem, so imela povprečen pridelek 1355 kg.

To so sicer samo približne številke. Natančnih razlik ne moremo ugotoviti, vendar jih moremo uporabiti kot smernice.

Najboljši dokaz za veliko prednost obiranja s strojem nam dasta finančna plat in kalkulacija obeh načinov obiranja.

Ročno obiranje	
	Kč
Mezde za del. brig. brez zavarovanja	48.871,28
Mezde za člane zadrug za obiranje	8.642,12
Prehrana za obiralce in člane družine (na dan 15,41 kč)	41.061,48
Mezde za transport hmelja in malice	1.031,04
Mezde za merjenje	3.633,70
Stanovanje za obiralce	1.969,00
Razsvetljava	230,00
Amortizacija stolic in košar	1.700,00
Amortizacija odej za obiralce	840,00
Amortizacija slamnjač za obiralce	740,00
Amortizacija hmeljskih vreč	840,00
Razni izdatki (žarnice, apno za beljenje itd.)	200,00
Bruto izd.	109.758,00
Odtegljaji za prehrano	— 10.658,40
Celotna režija ročnega obiranja	99.100,22

Ročno obranega hmelja je bilo vsega skupaj 10.692 kg
Režija za 1 škafo (30 l) 4,63 kč

Strojno obiranje	
	V. C.
Za strojno obiranje — plačano držav. traktorskim postajam (brez el. toka)	11.880,—
Mezde članom zadrug, ki delajo na stroju in odvoz odpad. materiala	43.539,24
Mezde za delovno brigado pri stroju	10.809,23
Prehrana deincev pri stroju	7.205,71
Odvoz odpadkov, mazalna olja itd.	538,00
Amortizacija hmeljskih vreč	840,00
Bruto režija pri stroj. obiranju	71.840,93
S strojem je bilo obranega skupaj 10.724,50 kg hmelja	
Režija za 1 škafo (30 l)	3,25 kč

Razlika med ročnim in strojnim obiranjem znaša pri enem škafo 1,28 Kč. — Strojno obiranje je torej pri 1 škafo (30 l) za 1,28 Kč cenejše.

GOSPODARSKA ANALIZA STROJNEGA OBIRANJA

Kakor je razvidno iz kalkulacije, je finančna razlika v korist strojnemu obiranju precejšnja. Kako se to izraža pri vsej žetvi?

Vsega skupaj smo nabrali 21.416,5 kg hmelja, ki smo ga obrali:

ročno 10.692,- kg pri storžkih . . . 99.100,22 Kč
strojno 10.724,5 kg pri storžkih . . . 71.840,93 Kč
Vse obiranje je stalo 170.941,15 Kč

S strojnim obiranjem smo obiranje hmelja pocenili za 27.500,15 Kč. Če bi imeli dva obiralca stroja in bi ves hmelj obrali strojno, bi obiranje pocenili še za nadaljnjih 27.477,72 Kč!

To so številke, ki ne zahtevajo komentarja! Toda to še ni vse! Zaradi strojnega obiranja hmelja smo v 14 dneh dobili 2750 kg do 3000 kg krme, katere hranilna vrednost je približno enaka detelji med cvetenjem.

To najboljše dokazuje dejstvo, da je mlečnost krav narasla za 1,18 l. Pri 14-dnevem krmljenju s hmeljevimi listi smo prikrmili 7013 l mleka, pri mladi živini pa je bil prirastek na mesu 366 kg, kar pomeni v denarju 13.709,60 Kč.

Tudi te postranske koristi so nedvomni uspehi! Vse listje uničimo. Poleg vsega tega prištedimo še 1½ koruzovine, katero silažiramo skupno z rezanci sladkorne pese.

Nekatera hmeljišča smo že doslej 3-krat strojno obrali in nismo opazili zmanjšanja hektarskega pridelka. Menim, da sicer nastanejo izgube na hranilnih snoveh zaradi predčasnega odrezanja hmeljske trte, trdim pa, da moremo te izgube zelo lahko nadomestiti z dobrim gnojenjem in s tem, da se držimo agrotehničnih rokov, kakor tudi da temeljito odstranimo vso zel, ki povzroča še mnogo večje izgube na hranilnih snoveh.

Ko je bilo 16. II. 1959 v An-u/Hallertau-u zborovanje hmeljarjev, so med drugim tudi razpravljali o preiskavah, rezultatih in izkušnjah, ki so jih dobili na obiralnih strojih v letu 1958. Zaradi aktualnosti objavljamo še izveček tega članka iz »Brauwelt«.

Razvoj mehaničnega obiranja hmelja so v največjih hmeljarskih okoliših Nemčije preučevali z največjo pazljivostjo. Na pobudo združenja nemških hmeljarjev so začeli v letu 1957 s poskusi strojnega obiranja hmelja. Pri tem so skrbno opazovali rezultate zmogljivosti stroja, potrebne delovne sile in posebno še kakovost obiranja.

V letu 1957 so predvsem ugotavljali zmogljivost obiralnih strojev različnih tipov, v glavnem zavoljo tega, da bi določili, za katere velikosti hmeljarskih obratov bi ustrezale posamezne vrste.

V letu 1958 pa so predvsem opazovali kvaliteto in izgube, ki nastanejo pri mehaničnem obiranju. Kakor so nenehno izboljševali kvaliteto hmelja, tako so tudi spoznali, da bodo morali povečati mehanizacijo žetve zaradi naraščajočih težav in stroškov pri ročnem obiranju.

Ta razvoj najboljše spoznamo, če pogledamo v inozemstvo! V Češkoslovaški je bilo v pogonu preteklo leto že 70 obiralnih strojev največje vrste, v Angliji so vpeljali strojno obiranje že več kot pred desetimi leti in v Združenih državah Amerike so skoro vso žetev obrali s stroji. V

Nemčiji je sedaj v obratu nekaj nad 30 strojev, ki oberejo približno 4% od celotne žetve. Nedvomno moramo pričakovati še pomemben razvoj na tem polju.

Na podlagi velikega števila diagramov so primerjali rezultate raziskav med žetvijo v letu 1958 z rezultati v letu 1957 in prišli do zanimivih zaključkov. Pokazalo se je, da so izkustva, pridobljena v letu 1957, zelo vplivala na izboljšanje strojev. Nekoliko težje je bilo doseči zelo dobre kvalitete, ker je bil hmelj zaradi suhega vremena med obiranjem zelo krhek in seveda občutljiv za strojno obiranje. Leto 1958 »je bilo v znamenju preizkušanja obiralnega stroja«, s posebnim poudarkom na kvaliteto dela in produkta.

Rezultati nagrajevanja na hmeljski razstavi so pokazali, da je bil tudi strojno obran hmelj med najboljšimi odlikovanci in tudi hmelj, ki je bil obran z različnimi stroji. Iz tega in pa iz ocenjenih vzorcev so zaključili, da je za doseg dobre kvalitete v prvi vrsti važno to, da so pri stroju zaposlene zares samo izkušene in v vsakem oziru zanesljive osebe. Če hočemo pri strojnem obiranju dobro uspeti, ne smemo štediti s številom ljudi, ki so zaposleni na sortni napravi stroja.

Pri pregledu povprečja pri vseh poizkušnjah strojnega obiranja so diagrami pokazali povečan odstotek poškodovanih storžkov, čeprav so bili v posameznih primerih rezultati bonitiranja zelo dobri.

Bistvenega pomena pa je bilo ugotavljanje stroškov za strojno obiranje, pri čemer so pri upoštevanju ustrezne amortizacije in obrestovanja kapitala za nabavo stroja in zgradbe ugotovili ceno za 1 kg strojno obranega hmelja med 1,80 do 2,50 nemških mark.

Nadaljnji diagrami so obravnavali odvisnost zmogljivosti obiralnega stroja od kapacitete hmeljskih sušilnic. Opozarjali so tudi, na kaj je treba paziti pri sušenju strojno obranega hmelja.

Zanimiva je bila primerjava rezultatov, ki so bili dobljeni v Angliji z večletnim proučevanjem z nemškimi, dobljenimi v dveh letih, pri čemer se je pokazalo, da so nemške vrednosti bonitiranja ugodnejše.

Raziskovalne metode, ki so jih razvili v Nemčiji, ustrezajo v glavnem metodam, ki so jih uporabili v Wye College, univerzi v Londonu. Raziskovanja in primerjave poizkusov za napredek mehanizacije hmeljske žetve se nadaljujejo v letu 1959.

V stvarni diskusiji so obravnavali tudi sušenje strojno obranega hmelja. Nastalo je vprašanje, če je res strojno obran hmelj težje sušiti. Odgovor je bil tudi objektivno in poudarili so, da je moč z vsakim obiralnim strojem, ki danes obratujejo, pri pravilnem ravnanju z dobrimi močmi doseči tudi dobro kvaliteto.

Pri raznih mnenjih — »za« in »proti« obiralnemu stroju — pa mora biti vodilna misel le ta, da je treba misliti na bodočnost, da sta mehanizacija in tehnizacija neizbežni in da moramo sedaj opraviti pionirsko delo!

Inž. Janko Petriček

Hmeljarstvo na Poljskem

(Iz »Chmelařství« prevedel: Edo Gaberšek)

Opomba: Inž. Štefan Lukomski, z Zavoda za prilagajevanje in gojitev rastlin v Varšavi, je objavil svoj članek v »CHMELARSTVI«. Članek so v prevodu objavili tudi v Zah. Nemčiji. Zavoljo siceršnjih skopih podatkov o poljskem hmeljarstvu ga objavljamo tudi v »HME LJAR«. Urednik

V tem članku nameravam popisati nekdanje in današnje hmeljarstvo na Poljskem.

Prvi del je pravzaprav skrajšana vsebina knjige, ki sem jo napisal 1937. leta v Dubnu z naslovom »Današnje hmeljarstvo«.

Knjiga vsebuje zgodovino, organizacijo, stanje hmeljarstva in predloge za reorganizacijo hmeljarstva na Poljskem.

Ce hočem govoriti o našem hmeljarstvu, moram najprej ugotoviti, da je hmelj na Poljskem ozemlju znan že od nekdaj. Že v davni preteklosti se srečamo z njim na bregovih rek, potokov

in v gozdovih. Hmelj so prvotno poznali le kot zdravilno rastlino, kasneje pa so ga uporabljali za kuhanje piva in za kvašene pijače (medica). Takrat so hmelj obirali še z divje rastline. Komaj v XI. in XII. stoletju so nastali prvi zapisi o gojenju hmelja na vrtovih v bližini ljudskih bivališč, v okolici samostanov in mest. V XIII. stoletju je izdal kralj odlok, ki je uvrstil hmelj med kulturne rastline.

Leta 1885 so na Poljskem zasejali s hmeljem 4380 hektarov, a leta 1905 že 7000.

V 1913. letu so povečali površino na 8200 hektarov in pridelali 60.000 stotov hmelja. Doma so porabili 24.000 stotov in zvarili 8.500.000 hl piva.

Hmeljišča, ki jih je vihra prve svetovne vojne uničila, so začeli obnavljati, kar je pospešila tudi visoka odkupna cena hmelja po vojni.

Leta 1928 so merila hmeljišča že 3512 hektarov. Kasneje so jih, zaradi svetovne hiperprodukcije, začeli krčiti, tako da so v 1932. letu merila samo še 1937 hektarov.

Po letih krize, ki jo je povzročila svetovna hiperprodukcija hmelja, so hmeljišča spet pove-

čali, tako da so že 1935. leta merila 3100 hektarov, kjer so pridelali 22.000 stotov. Od teh so porabili doma 3000 stotov in zvarili 1.065.000 hl piva.

Glavno hmeljsko področje je bilo v volynski pokrajini. Za to področje so značilna majhna razdrobljena gospodarstva, medtem ko so sadili hmelj na lublinskem in malopolskem področju v glavnem na veleposestvih.

Leta 1939 je bilo zasajeno s hmeljem na Poljskem 3800 hektarov. Od teh je bilo na volynskem področju 2200 hektarov.

Takrat so imeli na Poljskem 23 skladišč za pakiranje hmelja, 15 na volynskem, 4 na lublinskem, 2 na malopolskem in 1 skladišče na poznanskem področju. Poznanjsko skladišče je bilo v Varšavi.

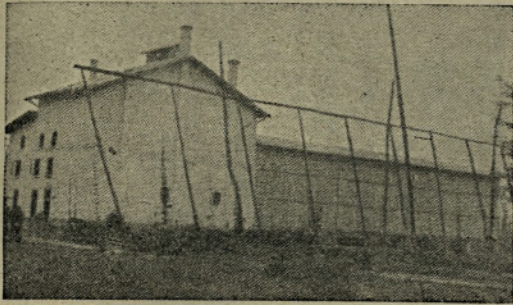
Do leta 1939 je obratovalo na Poljskem:

leta 1913 — 500,

leta 1928 — 188,

leta 1935 samo 161 pivovarn.

Leta 1913 so zvarili 8.500.000 piva. To je 34 litrov na enega prebivalca.

Sušilnica za hmelj s priključenim skladiščem na Poljskem

V 1928. letu se je zmanjšala produkcija piva na 2.418.000 hl. To je 8 litrov na enega prebivalca.

Leta 1935 so pivovarne proizvedle komaj 1.065.000 hl piva. To je 3,3 litra na enega prebivalca.

Pridelovalci hmelja na Poljskem so bili do druge svetovne vojne združeni v tako imenovanih okrajnih društvi pridelovalcev hmelja.

V okrajno društvo pridelovalcev hmelja — s sedežem v Lublinu — so štele oblastne organizacije iz Lublina, Kelcicha, Lodža in Varšave.

K malopoljskemu okrajnemu hmeljarskemu društvu v Lvovu so štele oblastne organizacije Lvova, Tarnopolska, Stanislovovska in Krakova.

Velikopoljsko hmeljarsko društvo v N. Tomyšlu je vključevalo poznansko področje, ki so ga ustanovili Čehi — emigranti iz husitske dobe!

Pridelovalci hmelja volynskega področja so bili združeni v volynskem društvu, s sedežem v Dubnu in s podružnicami v Rownie in Zdobu-novi.

Na malopoljskem in lublinskem področju so bila hmeljišča v glavnem last veleposestnikov. Na volynskem in velikopoljskem področju je bilo 90 % hmeljišč v rokah malih kmetov.

Ce pregledamo narodnostni sestav pridelovalcev hmelja, ugotovimo, da so na lublinskem in malopoljskem pridelovalci hmelja poljske narodnosti. Na novotomyšelskem področju je bilo 60 % pridelovalcev nemške narodnosti, drugo pa že prej omenjeni Čehi.

Na volynskem področju je bilo 65 % pridelovalcev češke, a 35 % poljske in ukrajinske narodnosti.

Čehi so prišli v Volyn ob koncu XIX. stoletja, pred prvo svetovno vojno! Bila je številna skupina 20.000 družin, ki se je odlikovala pred drugimi kmetovalci na tem področju.

Volynski Čehi so pionirji pridelovanja in razvijanja hmeljarstva na tem področju. Čehi, kakor Hovorka, Jandura, Sulc in drugi so bili na prvem mestu v življenju volynske hmeljarske organizacije.

Na hmeljarskih področjih Poljske so leta 1939 pridelovali hmelj v razmerju:

volynsko področje 2200 hektarov;
lublinsko 900 hektarov;
malopoljsko 500 hektarov;
velikopoljsko 200 hektarov;
skupaj 3800 hektarov.

Okrajna hmeljarska društva so bila združena v Zvezo hmeljarskih društev republike Poljske, s sedežem v Dubnu na Volyne. Predsednik zveze je bil Z. Rusiecki, a ravnatelj ing. Stefan Lukomski, ki je bil hkrati delegat srednjeevropskega urada za gojenje hmelja.

Odličen hmeljnik v okolici Lublina

Volynsko področje je imelo 5 strokovnih delavcev z visokošolsko izobrazbo, 3 tehnike in 2 praktikanta.

Lublinsko področje je imelo enega inštruktorja za hmeljarstvo in enega inšpektorja.

Velikopoljsko področje je vodil učitelj Hmeljarsko-kmečke šole iz N. Tomyšla.

Malopoljsko področje so vodili strokovni kadri volynskega. Na volynskem je bila 2-letna kmečko-hmeljarska šola, kjer je poučeval ing. Vaclav Linhart, kasnejši delavec VUCH v Zatu. (VUCH — raziskovalni hmeljarski zavod. Op. prev.)

Predsednik volynske hmeljarske zveze je bil ing. Z. Rusiecki, a podpredsednika Čeha R. Hovorka in J. Jandura. Glavni strokovni nadzornik na tem področju je bil ing. St. Lukomski s češkima sodelavcema ing. D. Antipovičem in ing. M. Pokornym, sedanjima delavcema VUCH v Zatu.

Predsednik lublinske hmeljarske zveze v Lublinu je bil V. Kleniewski, a inšpektor ing. B. Szerzen.

Predsednik malopoljske hmeljarske zveze v Lvovu je bil S. Rudroff, a velikopoljske ing. W. Pyrek.

Trgovino s hmeljem na Poljskem je vodila Volynska banka v Dubnu, potem Društvo pridelovalcev hmelja in Lublinski sindikat pridelovalcev hmelja iz Varšave, mimo vrste privatnih podjetij, nakupovalcev in izvoznikov hmelja.

Glavna središča trgovine s hmeljem so bila Dubno, Lublin, Lvov in Rowne.

V 1936. letu ustanovljena Zveza hmeljarskih društev je skupaj z Zvezo trgovcev in izvoznikov hmelja ustanovila v letih 1938-39 tako imenovani Sklad za razvoj poljskega hmeljarstva.

V ta sklad so prispevali vsi pridelovalci hmelja po dva zloti od vsakih 100 kg odkupljenega hmelja.

Ob izplačilu prispevka so dobili pridelovalci hmelja tudi priporočila o izvoru hmelja!

Ta sklad so določili v podporo za varstvo hmelja, v podporo za raziskovanje na področju hmeljarstva in za oplemenitenje hmelja.

V 1939. letu je bilo v skladu že 40.000 zlotov.

Zveza hmeljarskih društev poljske republike je predlagala reorganizacijo in stabilizacijo hmeljarstva na Poljskem. Predlog je potrdilo ministrstvo za kmetijstvo in kmetijske reforme. Del predloga so izdali kot vladni ukaz in ga objavili v poljskem zakonu, dne 1. avgusta 1939.

Posamezne določbe predloga so bile:

1. reguliranje hmeljarskih površin;
2. kontrola odpornosti hmeljevih sadik;
3. ustanavljanje sklada za raziskovanje na področju hmeljarstva;
4. potrebna zaščita hmelja;
5. zahteva, da uničijo divji hmelj na hmeljarskih področjih;
6. doseči olajšave pri odkupu hmelja;
7. pomoč države pri odkupu hmelja;
8. zahteva, da uvedejo pečatne listine o izvoru hmelja;
9. omogočiti večje pravice hmeljarskim organizacijam.

V drugi svetovni vojni so bila hmeljišča na Poljskem popolnoma uničena. Od predvojnih 3800 ha jih je bilo po vojni še 92, in sicer v lublinskem, kelckem in lodžkem področju. Vzrok za tako zmanjšanje hmeljskih površin je tičal predvsem v vojni in okupatorju, ki je hotel uničiti poljsko hmeljarstvo.

Leta 1945 so obnovili Zvezo pridelovalcev hmelja v Lublinu, ki pa so jo leta 1950 ukinili, njene dolžnosti pa je prevzel oddelek za gojenje in odkupovanje hmelja pri Državnem skladišču za pakiranje hmelja v Lublinu.

Leta 1957 so obnovili Zvezo pridelovalcev hmelja. Ta je prevzela strokovne naloge prejšnjih organizacij.

Zveza pridelovalcev hmelja v Lublinu sestavlja del vsedržavne kmetijske organizacije, ki jo sestavljajo Zveze posameznih pokrajin in Poljska kmetijska organizacija s sedežem v Varšavi.

S pomočjo češkega hmeljarstva, predvsem z dobavo sadik, se pričinja v letih 1948 in 1950 postopno obnavljanje poljskega hmeljarstva. Poleg lublinskega področja so začeli gojiti hmelj v Dolnji Šleziji in na Poznanjskem. V lublinskem področju pridelujejo hmelj na državnih, zadružnih in privatnih posestvih. V Dolnji Šleziji in na Poznanjskem pridelujejo hmelj predvsem državna posestva.

Leta 1950 je bilo 99,2 % hmeljske površine na lublinskem področju, ostalih 8 % pa na poznanskem področju.

Leta 1955 je imelo lublinsko področje 67,3 %, dolnješlezjsko področje 22 % in malopoljsko področje (Halič) 2,6 % površin posajenih s hmeljem.

Državna posestva so v letu 1950 obdelovala 65,0 %, zadružna 6 %, posamezniki pa 33,4 %. Leta 1955 je bilo pri državnih posestvih 67,87 %, pri zadružnih 9 % in pri zasebnikih 23,13 % površin zasajenih s hmeljem. V naslednjih letih se površine zasebnikov zmanjšajo v prid zadružnih in državnih posestev. Leta 1956 je znašala celotna površina hmeljišč 1847 ha, pridelek pa 6390 stotov hmelja. Leta 1957 je znašal pridelek na 1810 ha 14.430 stotov, leta 1958 pa na površini 1776 ha 13.570 stotov. Jakost hmelja teh letnikov je v naslednjem razmerju: 25 % je hmelja boljše kakovosti, 75—85 % hmelja je srednje kakovosti in 3—5 % hmelja slabše kakovosti.

Sedanja domača poraba se giblje na višini 14.000 stotov, pri čedalje večji proizvodnji in porabi piva. Leta 1949 so porabili 10,4 l piva na enega prebivalca, leta 1957 pa je poraba narasla na 20,2 l in še vedno narašča.

Predsednik Zveze pridelovalcev hmelja v Lublinu je K. Lodovski, strokovno vodstvo pri pridelovanju pa ima inž. T. Flešinski s pomočjo inštruktorjev.

Prvoletnik

Zično ogrodje z železobetonskimi drogovi

Hmelj odkupuje Državno skladišče za pakiranje hmelja v Lublinu, ki je podrejeno Osrednjemu odboru pivovarsko-sladarske industrije v Varšavi.

Leta 1959 so ustanovili kot del Državnega kmetijskega raziskovalnega zavoda v Pulavah oddelek za raziskovanje in oplemenitenje hmelja. Oddelek je vodil dr. A. Rogozinski, po njegovi smrti pa ga vodi inž. Majevski. Hmeljarski raziskovalni oddelek v Pulavah zaposluje poleg vodilnega inženirja še 3 delavce z visokošolsko izobrazbo in pomožne tehnike. Poizkusne površine hmelja obsegajo 20 ha.

Poleg Hmeljarskega raziskovalnega oddelka v Pulavah se ukvarjajo s strokovnimi vprašanji še druge znanstvene ustanove, tako n. pr. Raziskovalni zavod za agrotehniko, gnojenje in za sestavo tal, Raziskovalni zavod za prilaganje in oplemenitenje rastlin in raziskovalni zavod za zaščito rastlin. Te ustanove se bojujejo za izboljšanje jakosti hmelja in povečanje pridelka na Poljskem.

1. Delavsko »naselje« blizu *Valencie*

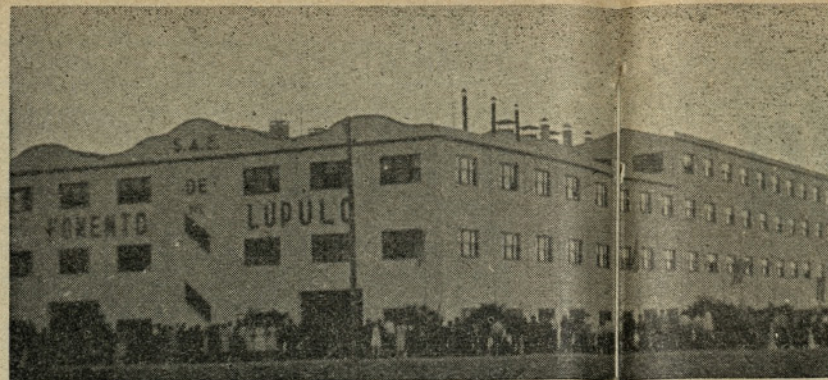
2. Kmečka bivališča v južni Španiji

8. Moderno središče *Madrida*

9. Španski narodni plesi (v *Leonu*)

3. Hmeljska »tovarna« v *Villanueva de Carrizo* (blizu *Leona*)

Španski kaleidoskóp

SLIKOVNO PONAZORILO K REPORTAŽI

»TEDEN DNI V ŠPANIJI«

(Na straneh 236—237!)

Jaka Slokan

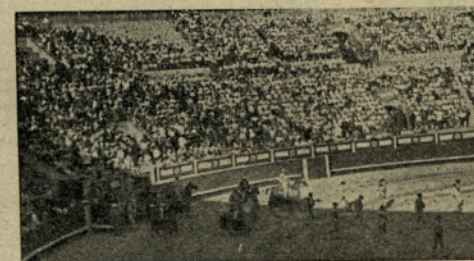
7. Goya: Bedno ljudstvo

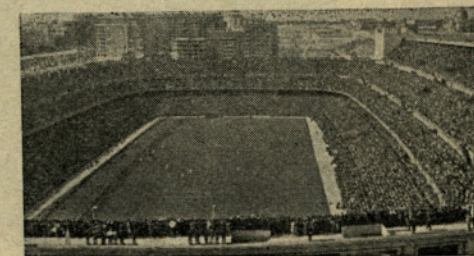
10. Španski narodni plesi

11. Goya: Bikoborba

12. Prihod bikoborcev v areno

13. Največji športni stadion v Španiji

14. Goya: *Saturn* požira človeka

4. Hmeljišča z namakalnimi jarki v provinci *Leon*

5. Skupina vaščanov *Villanueva*

6. Goya: Streljanje upornikov

Slika 1: Preplavljena republiška cesta niže Soštanja

REGULACIJA PAKE

Glavno vodno množino iz Saleške doline od-
vaja potok Paka. Zaradi neugodnih hidroloških
razmer ima hudourniški značaj. Naglo narašča-
nje povzroča pogoste poplave po vsej dolini,
predvsem pa v Soštanju. Doslej so bile poplave
skoraj vsako leto, pa tudi večkrat v enem letu
(slika 1). Zelo visoka voda je prav tako kot v
ostalih predelih nastopila tudi na Paki 6. jun-
ja 1954. Skodo, ki jo je povzročila, so ocenili na
174 milijonov dinarjev. Plavajoče drevje in drugi
predmeti so zaprli mostne odprtine, nakar je vo-
da še bolj narasla. Tudi gradnja Termocentrale
Soštanja je primaknila svoj delež. V njenem
območju so Pako zregulirali v dolžini 1000 m in
tako ustvarili prostor za razne industrijske
zgradbe ter omogočili zajeti vodo, ki jo potrebu-
je centrala za svoje parne kotle in za hlajenje.
Zaradi tega pridobi v tem reguliranem delu po-
tok večjo hitrost, ki se na nereguliranem in zaje-
zenem delu zmanjša, kar povzroča odlaganje na-
plavin in s tem dvig vodnega stanja.

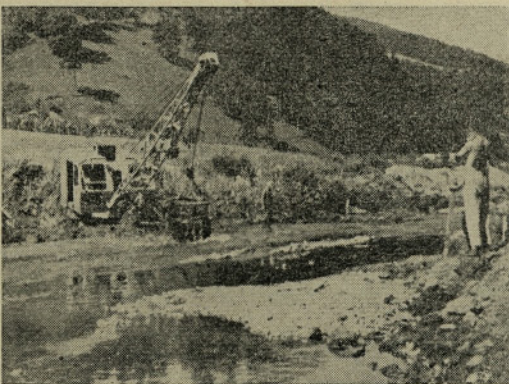
Slika 2: Regulacija Pake pri Termocentrali
Soštanj leta 1951

Zaradi tega je okraj Soštanj iz posebnega
poplavnega sklada že takoj leta 1954 pričel z re-
gulacijskimi deli. Žal so imeli premalo sredstev
in tako je delo zastajalo tja do ustanovitve Vod-
ne skupnosti. Njen upravni odbor je spoznal ko-
ristnost in nujnost regulacije ter sklenil, da hkrati
s Savinjo in Ložnico prične s sistematičnim
delom na Paki. Poleg obrambe pred poplavami
so odločali pri regulaciji še naslednji činitelji:
Za razvoj mesta Soštanj moramo pridobiti za-
zidalne in kmetijske površine, omogoči naj se
odvajanje kanalskih in industrijskih odpadkov, za-
ščititi je treba promet na cesti in železnici ter
pridobiti površine za razvoj industrije.

Predvsem so predvideli regulacijo Pake od
Soteske do Termocentrale v dolžini 1600 m, ob-
enem z ureditvijo izlivov pritokov Florjanščica,
Topolšica in Pečovnica. Skupni stroški bodo zna-
šali nad 250 milijonov dinarjev. Novo korito naj
bi odvajalo tudi visoke vode, ki dosežejo 215.000
litrov na sekundo. Brežine naj bi skozi mesto za-
varovali z betonskim zidom, obloženim z lom-

ljencem, izpod naselja pa samo s kamnito in
travnato oblogo.

Leta 1958 smo morali urediti predvsem de-
lavsko naselje s skladišči in pripraviti lomljenec

Slika 3: Regulacija Pake — Čiščenje od naplavin
in štorov v neregulirani strugi — Julija 1958

za oblogo. Sele nato smo pričeli z regulacijo in
sicer najprej na odseku, kjer je zaradi nedovr-
šenih del bila struga ponovno razrita in zasuta.

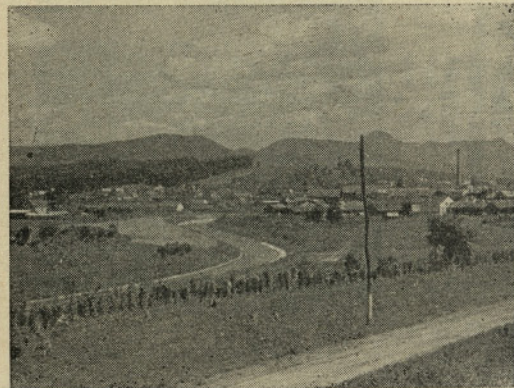

Slika 5: Nekdanja struga Ložnice

Inž. Srečko Cvahte, direktor
Vodne skupnosti »SAVINJA«

Vodna

Medtem so regulacijo Pake na odseku ob Termo-
centrali izvedli z ročno delovno silo ali »peš«,
kot se hidrotehniki običajno izražamo (glej sliko
2!). Vodna skupnost pa je pričela delati z bagrom
(glej sliko 3!), čez nekaj mesecev je imela celo
dva. Izkopano zemljo so izravnavali buldozerji-
ravnalni stroji, izdelavo obloge s kamnom pa so
omogočale močne črpalke. S temi stroji, člove-
škimi napori in z veliko volje so že leta 1958

Slika 4: Regulirana Paka niže Soštanja

uredili 630 m dolg sektor, kot nam to kaže slika
4. Letos delo močno napreduje in tako se že bli-
žamo cestnemu mostu. Soštanj bo prav kmalu
rešen skrbi, ki je prebivalce tlačila, posebno ob
jesenskih nalivih. Že letos so vse vode gladko
odtekale, ko bodo pa urejene brežine skozi nase-
lje, bo tudi kraj dobil dosti priokupnejšo podobo.

Z ustanovitvijo Vodne skupnosti »Savinja«,
katere območje zajema celotno porečje Savinje, ni
prenehalo delo nekaj let prej ustanovljene Vodne
skupnosti »Ložnica«. Pravno in upravno posluje
ložniška skupnost še naprej, le tehnično in admi-
nistrativno so jo vključili v celoto. Upravni od-
bor pod vodstvom predsednika Vinka Kolenca
še vedno določa program in usmerja celotno de-
lo, tehnična izvedba pa je skupna za vse območ-
je. V prejšnjih številkah »Hmeljarja« sem opisal
naše delo pri regulaciji Savinje, Dobrnice s To-
pličico na zavarovanje obrežij hudournika Grač-
nice, v tej številki pa bi rad govoril o našem de-
lu na

skupnost 'Savinja'

PODROČJU LOŽNICE

Po osvoboditvi se malokatera dolina more ponášati s takšno preobrazbo kot Ložniška dolina. Vsi prebivalci še natanko pomnijo skoraj vsakoletne poplave na tem področju od Polzele pa do Celja. Pogostokrat pa je Ložnica prestopila bregove celo večkrat v enem letu in sicer neredkokrat v dobi najbujnejše rasti. Posledice pogostih poplav so zamočvirjena zemljišča. V celoti je obsegalo poplavam in zamočvirjenju izpostavljeno področje velikost nad 1800 ha. Po podatkih Hmeljarskega inštituta v Zalcu je bila na polovici

trajnejšega uspeha. Včasih je kdo zaščitil svoje zemljišče, vendar pa s tem škodoval sosedu. Tudi različne vodne naprave, ki pa jih niso vzdrževali in so bile zanemarjene, so prispevale svoj delež povečanju poplav in zamočvirjenju.

Projektant je za rešitev opisanega stanja nakazal več načinov, in sicer: regulacijo celotnega ravninskega toka, odvod visokih vod po najkrajši poti z raztežilniki v Savinjo in zadrževanje vod ob nalivih v umetnih jezerih že v zgornjem hribovitem toku. Razne komisije so te možnosti vsestransko preučile, predvsem glede cenenosti in

Slika 6: Regulirana Ložnica nad Gotovljami

vseh navedenih zemljišč zmanjšana vrednost za 20—50%, na eni tretjini za 40—60% in na eni šestini, ki je bila največkrat preplavljena, celo za 60—80%. Kmetovalec, zlasti pa savinjski hmeljar je bridko občutil gospodarsko škodo. Zaradi tega naj nas ne preseneča, če že kmalu po osvoboditvi najdemo prve lopate pri regulacijskih delih in sicer od Celja navzgor. Po kratkem zastoj, ki pa je bil nujen zaradi temeljitega proučevanja in izdelave načrtov, smo pričeli s sistematičnim delom leta 1949. Prva dela je financirala Vodnogospodarska uprava, kasneje Hmežad, zadnja leta pa KPPZ Zalec. Dela pa je izvajala najprej režijska skupina Vodnogospodarske uprave, nato podjetje za melioracijo, podjetje Gradnja iz Zalca, nekaj časa Hmežad v svoji lastni režiji in zadnja leta Vodna skupnost Ložnica, oziroma Savinja. Načrte za celotno področje je izdelal »Projekt nizke zgradbe«, Ljubljana, sekcija v Celju, glavni projektant pa je inženir Janez Zagar.

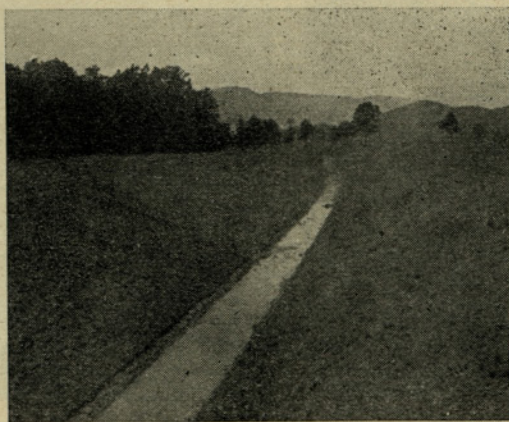
Ložnica in njeni pritoki Pirešica, Vršča in Trnavca so imeli izredno vijugasto strugo in premajhne pretočne profile (glej sliko 5), zavrlo tega niso mogli odvajati niti tako imenovanih enoletnih vod. Tako je Ložnica odvajala ponekod namesto 90.000 litrov na sekundo le 12.000 litrov. Zaradi slabega odtoka so ti potoki ustvarili s svojimi naplavinami korito, ležeče nad okolnim zemljiščem, ki pada v smeri sever—jug. Zato so poplave zajemale tako velike površine, često je gibanje poplavne vode odnašalo rodovitno zemljo z njiv. Tudi deževna voda iz teh površin ni mogla odtekat, kar je povzročalo vedno močnejša zamočvirjenja. Nekateri prebivalci so si sicer skušali z odvodnimi jarki in nasipi zaščititi svoja zemljišča in domove, kar pa seveda ni rodilo

vodnogospodarskih razmer. Najprimernejša rešitev je sestava vseh treh načinov.

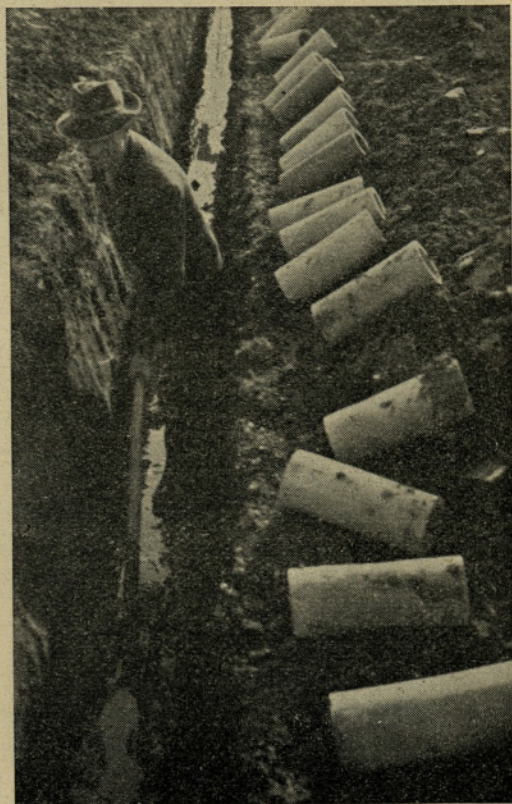
Izdelali so podrobnejši načrt:

1. Odvod visokih vod, še preden se razlijejo po ravninskem predelu po najkrajši poti v Savinjo s pomočjo posebnega prekopa, ki se imenuje raztežilnik.

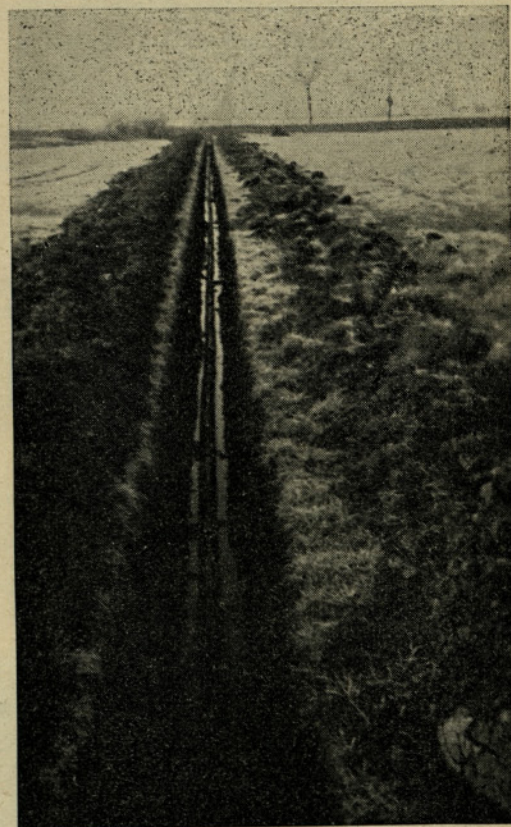
2. Regulacija vijugaste struge Ložnice od Celja navzgor do izliva Trnavce. Ker odvaja raztežilnik litrov vode na sekundo, zadostuje izdelava novega korita za provodnost litrov na sekundo, kar je dosti ceneje, kot če bi po vsej dolžini izdelali široko korito za vso vodno množino (glej sliko 6).

Slika 7: Odvodni jarek pri Zgornjih Grušovljah

Slika 8: Izdelava cevne drenaže

Slika 9: Položena drenaža pred zasutjem

3. Po najnižjih delih doline izkopati deloma nove, deloma poglobiti že obstoječe jake. Ti jarki naj bi odvajali deževnico in omogočali osušitev zamočvirjenih zemljišč. V posebnem primeru bi ti jarki tudi služili za dovajanje namakalne vode. Takih jarkov je devet (glej sliko 7).

4. Podrobna osušitev zamočvirjenih zemljišč s pomočjo drenažnega sistema in odprtih jarkov (glej sliko 8 in 9).

5. Zgraditev umetnih jezer v zgornjem toku Ložnice in pritokov, da zadržimo vodo ob nalivih. Za ustvaritev takih jezer moramo na primeren mestu z nasipom ali betonskim zidom pregraditi dolino. S tako zbrano vodno množino smo dosegli dvojce: zadostuje regulacija vodotoka z dosti manjšim in lažje zavarovanim koritom, ob suši pa nam služi ta voda za namakanje. V Italiji so izdelali več tisoč takih umetnih jezer. Tudi v naših južnih republikah jih imamo.

Povorka živine, razvrščene po KZ, skozi Ljubno na razstavišče

Razstavljena živina na stojščih

Telice — potomstvo po umetnem osemenjevanju

Na Ljubnem ob Savinji je bila 11. X. 1959 zelo uspela razstava plemenske živine sivorjave pasme, pitancev mlade živine in »jezersko-solčavskih« ovac ter perutnine.

Razstava je prepričljivo dokazala prednosti sivorjave pasme pred »domaćimi« pasmami in zgovorno potrdila, da so imeli prav le tisti rejci, ki so se pogumno odločili za nakup, oziroma za zamenjavo!

Obiskovalce od blizu in daleč je presenetila kakovost živine, posebno pa velika mlečnost, ki jo je ta živina že doslej dosegla.

Najbolj prepričljiv dokaz, da je razstava za-

Razstava živine -

res uspela, so mnoga naročila rejcev za nakup sivorjave živine po svojih zadrugah. Naročila po razstavi kar nekako »dežujejo«! Na nesrečo pa jih vseh za zdaj ni moč realizirati.

Vsi udeleženci razstave so priče, očividci skrajša neverjetnega napredka živnoroje našega področja zadnji dve leti, to je, od zadnje razstave!

Z razstavljenimi pitanimi živalmi je razstava nazorno pokazala, da je način, ki je ne le najbolj donosen, marveč tudi edino pravilen: **hitro = intenzivno pitanje goved!**

Razstavljale so vse KZ našega področja (14), Gozdarska kmetijska poslovna zveza Mozirje in Kmetijsko gospodarstvo »SAVINJA« v Mozirju.

Razstavo živine smo združili s svečano proslavo 65. obletnice kmetijskega združništva na Ljubnem ob Savinji.

Ze zarana so rejci svojo živino iz oddaljenih področij pripeljali s kamioni, le iz bližnjih vasi so jo prignali.

Vreme je bilo zelo ugodno za tako prireditve.

V povorki, z godbo na čelu, so rejci prignali živino, razvrščeno po KZ, na okusno okrašeno razstavišče, kjer so jo razvrstili po že pripravljenih stojščih.

Zgornjesavinjski rejci so razstavili 81 krav, 57 telic, 20 teličk, 14 pitancev, 20 mesnatih prašičev, 20 ovac in razno perutnino (43).

Kmetijsko gospodarstvo »SAVINJA« je razstavilo 10 krav, 5 telic, 1 teličko, 4 pitane bikke in 1 plemensko svinjko z 9 mladiči.

Kmetijske zadruge so poslale na razstavo tole živino:

KZ	Krave	Telice	Teličke	Ovce	Pitanci	Prašči	Perutnina
Bočna	9	3	1	—	—	—	—
Bele vode	4	1	1	—	—	—	—
Gornji grad	4	4	1	—	—	—	—
Kokarje	1	1	—	—	—	—	—
Ljubija	5	5	—	—	—	—	—
Ljubno	8	12	4	—	4	10	23
Luče	7	1	—	—	—	—	—
Mozirje	8	2	—	—	—	5	20
Nova Stifla	3	3	1	—	—	—	—
Radmirje	—	2	1	—	—	—	—
Rečica	4	12	4	—	6	5	—
Solčava	5	4	2	20	—	—	—
Smihel	6	1	—	—	—	—	—
Smartno ob Dreti	5	3	2	—	—	—	—

Živino so ocenjevale tri komisije. Kljub strogemu ocenjevanju je komisija ocenila živali takole:

	Krave	Telice	Teličke	Pitanci
Ia	3	—	—	1
I	—	5	7	1
Ib	6	—	—	—
IIa	11	—	—	—
II	8	23	6	3
IIb	23	—	—	—
IIIa	18	—	—	—
III	6	17	5	5
IIIb	3	—	—	—
IV	—	—	—	1

Najboljša krava: »Lava« R-59, last rejke Cesar Marije iz Mozirja 105. »Lava« je rojena 13. julija 1955. Oče: »Sterno« R-46; mati: »Lima« R-654. Znana sta dva rodova. Telila je 3. II. 1959. Telila od »Gona« R-67. **Molznost:** v drugi laktaciji (305 molznih dni) 3907 kg mleka s tolščo 3,94%. Največja molznost v 334 molznih dneh 4051 kg mleka s tolščo 4%!

Najboljša telica: »Miranda«, last Rudolfa Dolinarja iz St. Janža. »Miranda« je rojena 1. avgusta 1958. Oče: »Artuš«; mati: »Miška« R-11. Molze po telitvi 22 kg mleka! Znanih 11 rodov!

Najboljša telička: »Rinka«, last rejca Karla Zagožna iz Ljubnega. »Rinka« je rojena 7. aprila 1959. Oče: »Lok« R-69; mati: »Rina« R-24. V tretji laktaciji je dala 3140 kg mleka. V 305 molznih dneh 3911 kg mleka s tolščo 3,98%! Največja mlečnost v 347 molznih dneh 4147 kg mleka s tolščo 4,02%!

Posebna priznanja, ki jih je podelila GKPZ Mozirje, so prejeli rejci iz:

1. KG »Savinja«, Mozirje;
2. KZ Ljubno ob Savinji;
3. KZ Bočna;
4. KZ Smartno ob Dreti;
5. KZ Mozirje;
6. KZ Bele vode;
7. KZ Smihel;
8. KZ Ljubija;
9. KZ Rečica;
10. KZ Solčava;
11. KZ Luče;
12. KZ Nova Stifla.

Mimo tega so rejci prejeli denarne nagrade v znesku 346.500 din. Razstavo je organizirala GKPZ Mozirje. Vsestransko je pomagal zlasti ŽIVINOREJSKO-VETERINARSKI ZAVOD iz Celja in vse KZ, zlasti KZ Ljubno. Razstavo so

Najboljša krava »LAVA« R-59, last napredne rejke iz Mozirja, Cesar Marije

Najproduktivnejša krava na razstavi »Verga« z oskrbovalko Podbregarjevo Majdo.

Ljubno

omogočili z dotacijami: ObLO Mozirje, KGPZ Mozirje, OLO Celje, OZZ Celje itd.

Kot zaključek moremo krepko zapisati:

Zgornja Savinjska dolina je z razstavo prepričljivo dokazala, da je na pravi poti, in da bo zares postala vzrejno področje za sivorjavo govedo, področje, kjer bo na sončnih planinskih pašnikih odrasčala zdrava in lepa mlada živina!

Inž. Blagoje Vuković

Pogled na razstavo živine na Ljubnem
11. oktobra 1959

Tri ocenjevalne komisije izbirajo v krogu. Pravično oceniti med tolikimi odličnimi živalmi — ni lahka zadeva! Izrečena ocena tvega mnogo — Strogost je sicer umestna, vendar...? In, vendar so komisije odlično izpolnile svojo dolžnost, zakaj po objavi ocen naročila za nove nakupe sivorjave goveje živine po razstavi — nekako kar »dežujejo«

Mali intervju

V »Hmeljarju« št. 15 — 1959 smo objavili nekoliko večje poročilo o živinorejski razstavi v KAPLI 4. X. 1959. Pod poročilom smo tudi objavili, da bomo nekaj fotoposnetkov s te razstave objavili v sedanjih številki »Hmeljarja«, ker jih takrat zavoljo tehničnih vzrokov nismo mogli. Oglejte si jih levo spodaj, najproduktivnejšo kravo »Vergo« z oskrbovalko Podbregarjevo Majdo na živinorejski razstavi v Kapli, 4. X. 1959 in spodnja 2 fotoposnetka s taiste razstave!

Hkrati z objavo teh nekaj fotoposnetkov z razstave v KAPLI pa morda le ne bo odveč, če zapišemo, kaj nam je na vprašnje o učinkih te razstave povedal med majhnim intervjujem mlad, napreden in zelo uspešen poljedelec, hmeljar in

živinorejec, FRANCI BRIŠNIK, iz Prekope št. 26, KZ Vransko. Takole je dejal:

»Doslej smo na našem področju imeli že več takih razstav. Rad javno poudarim, da prizadevanja naših KZ, KPPZ Zalec in OZZ Celje s takimi razstavami niso zaman!

Nekateri živinorejci skorajda niso verjeli številkam. Zdaj verjamejo! Prepričali so se, da razstave niso morda le »pesek v oči«, marveč najbolj učinkovito javno prepričevanje! Slehera razstava znova priliva tekmovanju med živinorejci!

Izjavljam, da ga nad Slavkom Podbregarjem, zmagovalcem-živinorejcem na razstavi v KAPLI 4. oktobra 1959, skratka — ni! Njegova krava

»VERGA« daje zares od 400 do 500 litrov mleka več kot na primer naša »CUNA«!

Znova prebiram knjige o živinoreji. Zdaj je v našem hlevu 7 goved. Pred tednom smo oddali 8 bekonov, ki smo jih spitali v kooperaciji s KZ. Za leto 1960 smo tudi mi sklenili kompleksno kooperacijsko pogodbo.

Sicer pa takole!

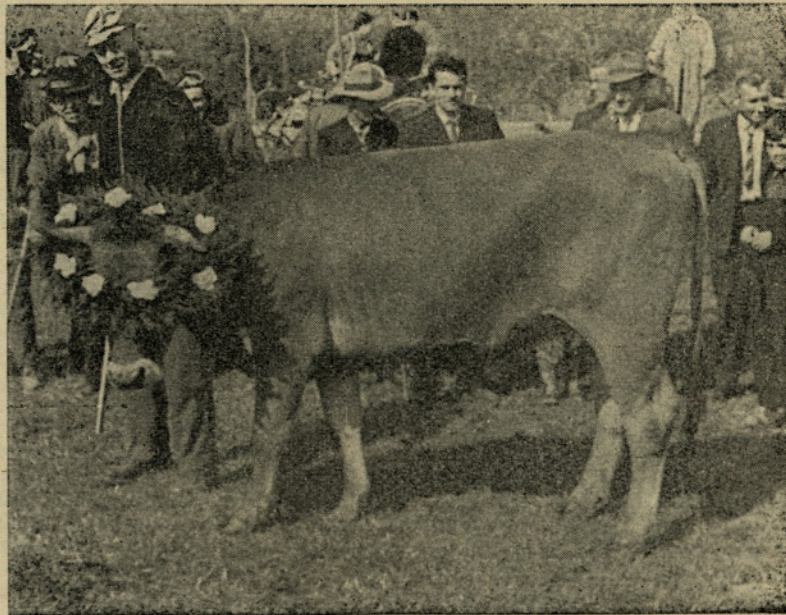
Prihodnje leto bo znova za naš okoliš živinorejska razstava. Verjetno na Vranskem. Prepričan sem, da bo takrat ocenjevalna komisija prisodila prvo mesto kravi iz hleva Brišnikovih!

Verjemimo Francu Brišniku! Za zdaj! Cestitali pa bomo — leta 1960!

Urednik

Skupina živinorejcev z najboljšimi živalmi

Najlepša telica z lastnikom Zupanom Ludvikom iz Ločice

Dr. Emil Čeferin, pravni svetnik pri GZZ Ljubljana

Nekaj najvažnejših določil novega zveznega Zakona o izkoriščanju kmetijskega zemljišča

Zvezna Ljudska skupščina je sprejela na svojem zadnjem zasedanju Zakon o izkoriščanju kmetijskega zemljišča, ki je začel veljati 6. novembra 1959 (Ur. l. FLRJ, št. 43/59).

Zakon se opira na gledišče, da je zemlja splošen pogoj za proizvodnjo in nenačrtnostljiva podlaga za prehrano vsega prebivalstva, da je splošna dobrina in da je zaradi tega družbeni vpliv na način izkoriščanja zemljišča pravica in dolžnost skupnosti.

Zakon v ničemer ne posega v lastninske pravice in med drugim tudi določa, da je kmetijsko zemljišče v državljski lastnini v prostem prometu in se lahko daje v zakup.

Novi zakon vsebuje določila o izkoriščanju kmetijskih zemljišč, ki so **družbena** in zemljišča, ki so **državljska** lastnina;

vsebuje posebne določbe o izkoriščanju kmetijskih zemljišč, ki so družbena in zemljišča, ki so državljska lastnina;

vsebuje posebne določbe o izkoriščanju kmetijskih zemljišč na območju hidromelioracijskega sistema;

določa, da se sme kmetijsko zemljišče izkoriščati praviloma le za kmetijsko proizvodnjo;

ureja na novo arondacijo;

ima posebne predpise o varstvu zemljišč pred erozijo in o ureditvi hudournikov;

ureja pa tudi zakup kmetijskih zemljišč v državljski lastnini. O tem nismo imeli doslej nobenih predpisov.

NA KATERA ZEMLJIŠČA SE ZAKON NANAŠA?

Vsa določila zakona se nanašajo le na kmetijska zemljišča. V smislu zakona se štejejo za kmetijska zemljišča njive, vrtovi, sadovnjaki, vinogradi, travniki, pašniki in trstičja pa tudi drugo zemljišče, ki bi po svojih naravnih in gospodarskih pogojih najbolj koristilo splošnosti, če bi ga izkoriščali za kmetijsko proizvodnjo!

Zakon pa izvzema tista zemljišča, ki so v ožjem gradbenem okolišu, mesta ali naselja mestnega značaja.

Na zemljišča torej, ki so bila nacionalizirana po predpisih Zakona o nacionalizaciji najemnih zgradb in gradbenih zemljišč, ki leže torej v ožjih gradbenih okoliših, določenih z odloki okrajnih ljudskih odborov v tistih mestih in mestnih naseljih, ki jih je za našo republiko določil Izvršni svet Ljudske skupščine LRS s svojim odlokom z dne 30. 12. 1958 (Uradni list LRS, št. 1/59) se določbe tega zakona ne nanašajo, pa čeprav jih še uporabljamo za kmetijsko proizvodnjo.

KAKO JE ZEMLJIŠČE OBDELOVATI?

Temeljno načelo zakona je, da je treba kmetijsko zemljišče izkoriščati tako, kot najbolj ustreza naravnim lastnostim zemljišča in danim gospodarskim in tehničnim pogojem!

Ta zahteva velja za vsakega obdelovalca, ne glede na to, kdo je lastnik zemljišča!

V tem se zakon tudi bistveno razlikuje od dosedanjih predpisov. Zvezni zakon o obdelavi neobdelanih zemljišč, ki je sedaj razveljaven, je namreč določal, da mora vsakdo obdelati zemljišče tako, kakor ga obdelajo v tistem kraju.

Naš republiški zakon o racionalnem izkoriščanju kmetijskih zemljišč iz leta 1957, ki je sedaj tudi v glavnem prenehal veljati, pa je imel določilo, da mora biti vsako zemljišče racionalno izkoriščeno.

Pod tem pojmom je razumeti tak način obdelave kmetijskega zemljišča, da je zagotovljena vsaj tolikšna proizvodnja, kolikor je glede na klimatske razmere, sestavo tal in lego zemljišča v tistem kraju povprečno moč doseči, ne da bi preveliko izrabljanje zemlje ogrozilo trajnost kmetijske proizvodnje!

Naš novi zakon zahteva takšno izkoriščanje kmetijskega zemljišča, kakršno ustreza

naravnim lastnostim zemljišča in dejanskim gospodarskim ter tehničnim pogojem.

Poleg upoštevanja podnebnih razmer, sestave tal in drugih naravnih okolišnosti je treba torej po novem zakonu prav tako upoštevati, če so podane tehnične možnosti, in če narekujejo gospodarnostni razlogi določen način obdelovanja kmetijskega zemljišča!

To načelo se odraža v vsem novem zakonu.

Občinski ljudski odbor more predpisati, da so na vsem občinskem območju ali pa na posameznih delih obvezni določeni minimalni agrotehnični ukrepi ali pa posamezni agrotehnični ukrepi.

Predpisati more tudi agromelioracijske ukrepe za kmetijska zemljišča, ki se je njih proizvodna sposobnost zaradi naravnih pogojev ali nesmotrnega obdelovanja toliko zmanjšala, da zemljišča niso več pripravna za intenzivno proizvodnjo.

Te ukrepe morejo predpisati tudi okrajni ljudski odbori, če jih niso občinski ljudski odbori.

Pa vendar smejo ti organi predpisati take ukrepe šele potem, ko so ugotovili potrebo po takih ukrepih, ali se je izkazala njihova možnost in gospodarstvenost.

Zaradi tega predvideva zakon posebno komisijo strokovnjakov, ki poroča o potrebi, možnosti in gospodarstvenosti predlaganih agrotehničnih in agromelioracijskih ukrepov.

Pri tem je važno določilo zakona, da člani te komisije ne morejo biti uslužbenci tistega ljudskega odbora, ki komisijo ustanavlja.

Posebne ekonomsko tehnične dokumentacije morajo dokazati potrebna in razpoložljiva sredstva za izvedbo predlaganih ukrepov, način, kako se naj izvedejo, in predračun stroškov, ki so za to potrebni.

Če komisija meni, da ni potrebe in ne možnosti za predvidene ukrepe, sme take ukrepe predpisati občinski oziroma okrajni ljudski odbor šele, če s tem soglašata republiški Izvršni svet.

Če višji organ spozna, da ni pogojev za izvršitev ukrepov, ki jih je predpisal nižji organ, sme te ukrepe razveljaviti!

Zahteva zakona, da mora biti vsako kmetijsko zemljišče na pravilen način obdelano, je torej odvisna od vsakokratnih gospodarskih in tehničnih pogojev.

Smiselna zahteva zakona je tudi, da se mora kmetijsko zemljišče izkoriščati praviloma za kmetijsko proizvodnjo!

V druge namene se sme tako zemljišče izkoriščati le, če je po potrjenem investicijskem programu, po urbanističnem načrtu ali po odloku ljudskega odbora, ki nadomestuje ta načrt, namenjeno to zemljišče v druge namene, kakor tudi v drugih primerih, ki jih določa zakon ali na zakon oprt predpis.

OSNOVNI NAČRT ZA KMETIJSKA ZEMLJIŠČA V DRUŽBENI LASTNINI

V bodoče bo morala imeti vsaka kmetijska organizacija tako imenovani osnovni načrt za izkoriščanje kmetijskega zemljišča in ta zemljišča obdelovati po tem načrtu!

Poseben republiški zakon bo določil rok, do katerega bodo morale kmetijske organizacije te osnovne načrte sprejeti!

Zagrožena je denarna kazen od 50.000 do 2 milijona dinarjev za kmetijsko organizacijo, ki ne bi obdelovala zemljišča po tem svojem osnovnem načrtu.

Tudi odgovorna oseba v taki kmetijski organizaciji se more kaznovati z denarno kaznijo od 5000 do 50.000 dinarjev!

Za kmetijske organizacije po tem zakonu je šteti kmetijska posestva, vse vrste kmetijskih zadrug, poslovne zveze, ekonomije kmetijskih zadrug in gospodarskih organizacij, ki so vpisane v registru kot obrati s samostojnim obračunom, drevesnice, žrebčarne in pitališča, kmetijske postaje, kmetijski znanstveni zavodi itd.

Zakon vsebuje le okvirna določila, kakšni morajo biti osnovni načrti, in kdo jih sprejema, prepušča pa posameznim republikam, da morejo izdati natančnejše predpise o izdelovanju osnovnih načrtov in o postopku za njihov sprejem.

Že v našem republiškem zakonu imamo določilo, da je osnovni načrt dolgoročen načrt gospodarskih in tehničnih rešitev za najboljši način izkoriščanja zemljišča!

Med drugim mora vsebovati podatke o naravnih pogojih za kmetijsko proizvodnjo in ukrepe za ohranitev in izboljšanje rodovitnosti zemljišča ter mora temeljiti na sodobnih znanstvenih načelih, ki zagotavljajo uspešno gospodarsko izkoriščanje zemljišča.

Po predpisu zakona mora kmetijska organizacija pri sestavljanju svojega osnovnega načrta računati tudi s sredstvi, ki jih potrebuje za posamezne agrotehnične ukrepe na zemljišču, ki ga obdeluje v kooperaciji ali v zakupu.

Osnovni načrt naj ne vsebuje potemtakem le ukrepov za pravilno obdelovanje kmetijskih zemljišč v družbeni lastnini, temveč vključuje tudi kmetijska zemljišča, ki so last zasebnih proizvajalcev, ki so jih pa ti dali kmetijski organizaciji v zakup, ali pa so s kmetijsko organizacijo sklenili pogodbo o proizvodnem sodelovanju. Prav tako bo morala kmetijska organizacija v svojem osnovnem načrtu upoštevati tudi zasebna kmetijska zemljišča, ki so v prisilni upravi, pa jih je kmetijska organizacija prevzela v izkoriščanje.

Pri vseh teh zasebnih zemljiščih bo morala kmetijska organizacija v svojem osnovnem načrtu zagotoviti izvršitev agrotehničnih in agromelioracijskih ukrepov, ki so bili predpisani za ta zemljišča.

Osnovni načrt je kmetijski organizaciji tudi podlaga za poslovanje in za investicije.

Zakon sicer ne predpisuje, da bi moral osnovni načrt odobriti ali potrditi nek državni organ, vendar pa iz predpisa, da je ta načrt podlaga za investicije, izhaja, da se bodo uporabljali tudi za ta načrt splošni predpisi, ki veljajo za potrjevanje investicijskih programov.

Kmetijska organizacija si izdela osnovni načrt samostojno. O njegovem sprejemu sklepa delavski svet kmetijskega posestva oziroma zadrugi svet kmetijske zadruge oziroma upravni odbor kmetijskega zavoda.

UKREPI ZA PRAVILNO IZKORIŠČANJE KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ V DRŽAVLJANSKI LASTNINI

Posebni predpisi veljajo za zasebne lastnike kmetijskih zemljišč.

Pri tem ne misli zakon le na lastnika kmetijskega zemljišča, temveč tudi na tistega, ki to zemljišče neposredno uporablja.

Če je dal n. pr. lastnik zemljišče v zakup, ali če ima nekdo na zemljišču prevzitek, veljajo predpisi o izkoriščanju kmetijskih zemljišč v državljski lastnini tudi za tega zakupnika oziroma prevzitteljara.

Vsakdo torej, ki uporablja kmetijsko zemljišče, ga mora obdelovati tako, kot se obdeluje zemlja v tistem kraju.

Če pa je občinski ali okrajni ljudski odbor predpisal, da se morajo uporabiti pri izkoriščanju zemljišč določeni agrotehnični ali agromelioracijski ukrepi, so tudi ti ukrepi za obdelovalca zemljišča obvezni!

Gotovo bo v praksi mnogo primerov, da posameznik ne bo mogel sam poskrbeti za izvršitev predpisanih agrotehničnih ali agromelioracijskih ukrepov.

V takem primeru napoti zakon zasebnega obdelovalca, da sklene s kmetijsko organizacijo pogodbo po tržnih cenah in drugih tržnih pogojih. S tako pogodbo bosta zagotovila uporabo predpisanih ukrepov!

Na splošno bo to pogodba o proizvodnem sodelovanju (kooperaciji) n. pr. s kmetijsko zadruzo ali kmetijskim posestvom, more pa biti

tudi navadna pogodba, ki se z njo kmetijska organizacija zaveže, da bo proti plačilu opravila n. pr. določene strojne storitve.

Poudariti moramo, da zakon ne sili niti zasebnega obdelovalca niti kmetijske organizacije za sklenitev take pogodbe! Pač pa določa zakon poseben postopek za primer, ko bi sicer kmetijska organizacija in zasebni obdelovalec želela skleniti pogodbo, da pa se nikakor ne moreta sporazumeti o pogojih za obdelavo zemlje.

Zasebni obdelovalec more zahtevati v takem primeru, da določi te pogoje posebna arbitražna komisija pri tajništvu za kmetijstvo občinskega ljudskega odbora. Ta komisija ima tri člane, in sicer po enega zastopnika obeh strank in uslužbenca tajništva za kmetijstvo kot predsednika komisije.

Arbitražna komisija določi z odločbo pogoje za obdelavo zemlje, glede katerih se stranki nista mogli sporazumeti.

Z vročitvijo te odločbe se šteje, da je med kmetijsko organizacijo in obdelovalcem sklenjena pogodba o pogojih, ki so določeni v odločbi.

Po splošnih predpisih more zahtevati vsaka stranka s tožbo pred okrajnim ali okrožnim sodiščem, naj sodišče izreče odločbo arbitražne komisije za neveljavno.

PRISILNA UPRAVA

zoper tistega zasebnega obdelovalca kmetijskega zemljišča,

ki zemljišča ne bi obdeloval tako, kot se obdeluje zemlja v tistem kraju, ali

ki ne bi izvršil predpisanih agrotehničnih ali agromelioracijskih ukrepov, in

tudi noče skleniti pogodbe s kmetijsko organizacijo za izvršitev teh ukrepov, uvaža zakon ukrep prisilne uprave.

Prisilna uprava pomeni, da se kmetijsko zemljišče izroči začasno v obdelavo kmetijski organizaciji, lahko pa tudi individualnemu kmetijskemu proizvajalcu, če nobena kmetijska organizacija ne bi hotela takega zemljišča prevzeti. Seveda se mora kmetijska organizacija oz. zasebni kmetijski proizvajalec zavezati, da bo kmetijsko zemljišče pravilno obdelal.

Prisilna uprava torej ni novost. Že po dosedanjih predpisih (po zakonu o obdelovanju neobdelanih zemljišč in republiškem zakonu o racionalnem izkoriščanju kmetijskih zemljišč) je bilo moč začasno zemljišče odvzeti in ga izročiti drugemu v obdelovanje. Tako kot dosedanjim predpisi, tudi naš novi zakon ne seže pri tem v lastništvo, saj ostane lastnik zemljišča, ki je v prisilni upravi, tudi še nadalje lastnik tega zemljišča.

Po našem zakonu je moč odrediti prisilno upravo v treh primerih:

1. če zasebni lastnik oz. obdelovalec kmetijskega zemljišča ni obdeloval tako, kot se obdeluje zemlja v tistem kraju,

2. če zasebni obdelovalec ni izvršil predpisanih agrotehničnih ali agromelioracijskih ukrepov, in

3. če zemljišča, ki leži na območju hidromelioracijskega sistema, ne obdeluje tako, kot to predpisuje osnovni načrt za izkoriščanje kmetijskih zemljišč na tem območju.

Vendar pa določa zakon za vse tri primere, da se prisilna uprava ne odredi, če je obdelovalec ovirala pri pravilnem obdelovanju višja sila ali kakšen drug upravičen vzrok. Za prvi primer pooblašča zakon ljudske republike, da s svojimi predpisi določijo, v katerih primerih se zemljišče ne postavi pod prisilno upravo, če ravno pravilnega obdelovanja ni preprečila višja sila ali sicer kakšen opravičljiv vzrok.

Prisilna uprava traja od enega do petih let, le v primeru, ko gre za zemljišče na območju hidromelioracijskega sistema, od petih do desetih let.

Zakon predvideva poseben postopek za določitev prisilne uprave.

Vsi občinski ljudski odbori (tajništva za kmetijstvo) morajo predvsem voditi evidenco o neobdelanih zemljiščih in zemljiščih, na katerih niso bili izvršeni predpisani ukrepi oz., če gre za zemljišča na območju hidromelioracijskega sistema, ki se ne obdelujejo v skladu,

z osnovnim načrtom za izkoriščanje teh zemljišč.

Ko tajništvo za kmetijstvo ugotovi, da kakšno zemljišče ni pravilno obdelano, zaslisi obdelovalca tega zemljišča. Če ugotovi, da pravilnega obdelovanja ni preprečila višja sila ali kak drug opravičen vzrok, določi obdelovalcu z odločbo primeren rok, tako, da ima ta možnost, zemljišče obdelati v skladu s predpisanimi ukrepi. Zoper to odločbo ni dopustna pritožba niti ne upravni spor.

Če se obdelovalec ne ravna po tej odločbi, izreče lahko svet za kmetijstvo občinskega ljudskega odbora, da se postavi zemljišče pod prisilno upravo. Zoper to odločbo je dopustna pritožba na svet za kmetijstvo okrajnega ljudskega odbora.

Ko postane odločba o prisilni upravi dokončna, se izroči zemljišče v izkoriščanje kmetijski organizaciji, oziroma, če nobena kmetijska organizacija zemljišča ne prevzame, individualnemu kmetijskemu proizvajalcu.

Zemljišče se izroči v izkoriščanje z neposredno pogodbo ali pa na javni licitaciji. V pogodbi, ki jo sklene na eni strani tajništvo za kmetijstvo občinskega ljudskega odbora, na drugi strani pa kmetijska organizacija oz. individualni kmetijski proizvajalec, ki zemljišče prevzame, se določi med drugim tudi odškodnina, ki jo mora plačevati organizacija oz. kmetijski proizvajalec.

Odškodnina za izkoriščanje kmetijskega zemljišča se plačuje v občinski investicijski sklad za investicije v kmetijstvu, odbijejo se pa od nje družbene obveznosti, ki odpadejo na to zemljišče. Svet občinskega ljudskega odbora, ki je pristojen za kmetijstvo, pa lahko določi, da se vsa ali del odškodnine odstopi lastniku, če ta nima dovolj sredstev za preživljanje. To velja zlasti za tistega, ki zaradi starosti, svoje telesne nezmožnosti ali telesne nezmožnosti svojih družinskih članov, pa tudi iz kakšnega drugega opravičenega vzroka zemljišča ni pravilno obdelal.

Odločba o prisilni upravi kmetijskega zemljišča se lahko tudi na zahtevo lastnika razveljavi, če le-ta obljubi, da bo zemljišče pravilno obdeloval. Vendar mora lastnik v takem primeru dati poročilo v obliki in višini, kot jo določi tajništvo za kmetijstvo občinskega ljudskega odbora. Če obdelovalec ne izpolni svoje obveznosti, se vplača poročeni znesek v občinski investicijski sklad za napredek kmetijstva.

ZAKUP ZASEBNIH KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ

Novi zakon ureja tudi zakup kmetijskih zemljišč, ki so v državljanski lastnini.

Temeljni predpis zakona je, da je kmetijsko zemljišče v prostem prometu in da se lahko daje v zakup, vendar imajo pa kmetijske organizacije praviloma prednostno pravico tako pri nakupu kot pri zakupu.

Važno je tudi določilo, da posameznik skupno z v zakup vzetimi in lastnimi zemljišči ne more imeti več zemlje, kot je sme imeti po obstoječih predpisih (zakon o agrarni reformi, zakon o kmetijskem zemljiškem skladu) v lastnini.

Da se kmetijskim organizacijam omogoči, da lahko izkoristijo svojo prednostno pravico pri dajanju zemlje v zakup, mora zasebni kmetijski proizvajalec nabiti svojo ponudbo na razglasni deski krajevnega oz. občinskega ljudskega odbora. Zasebniku sme dati zemljišče v zakup šele, če ga v roku, ki ga določi občinski ljudski odbor s svojim predpisom, noče vzeti v zakup nobena kmetijska organizacija.

Prav tako se zemljišče ne more dati v zakup individualnemu kmetijskemu proizvajalcu ob ugodnejših pogojih, kot so pogoji, po katerih je lastnik ponujal zemljišče v zakup kmetijski organizaciji.

Zakon pozna pa dve važni izjemi od načela, da ima kmetijska organizacija prednostno pravico pri zakupu.

Če je individualni kmetijski proizvajalec ali njegov družinski član, ki je zemljišče obdeloval, poklican k vojakom, k odsluženju vojaškega roka, in pa, če zasebnik ali njegov družinski član, ki je zemljišče obdeloval, zemljišča ne more obdelati zaradi bolezni,

onemoglosti ali delovne nesposobnosti, kmetijska organizacija nima prednostne pravice in zasebnik ni dolžan objaviti svoje ponudbe na razglasni deski krajevnega urada ali občinskega ljudskega odbora.

Zakon ima glede trajanja zakupa le dve važni določili.

Če je zakupnik kmetijska organizacija in se ta v zakupni pogodbi zaveže, da bo vložila v zakupno zemljišče večje investicije, sme vzeti zemljišče v zakup le, če ga vzame najmanj za čas, ki je potreben za popolno amortizacijo vloženih investicij. Zagrožena je denarna kazen do 300.000 dinarjev za organizacijo, ki tega določila ne bi upoštevala.

Drugo določilo zakona glede na trajanje zakupa velja pa za zakupnike-individualne proizvajalce. Zakon pooblašča namreč okrajne ljudske odbore, da s svojimi odloki lahko predpišejo najdaljši čas, za katerega vzame lahko individualni kmetijski proizvajalec zemljišče v zakup.

Zakupna pogodba mora biti vedno sklenjena v pisni obliki. Pač pa je dopustno, da sklenejo individualni kmetijski proizvajalci zakupno pogodbo lahko tudi z ustno izjavo, ki jo pa podajo na zapisnik pred tajništvom za kmetijstvo občinskega ljudskega odbora.

Zakupna pogodba mora zlasti obsegati katastrske označbe zemljišča, trajanje zakupa ter višino, vrsto in način plačevanja zakupnine. Če se zakupnik v pogodbi zaveže, da bo izvršil na zemljišču investicijska dela, je treba v pogodbi določiti, katera investicijska dela bo zakupnik izvršil, pa tudi pravice in obveznosti pogodbenih strank, ki bi nastale v zvezi s temi investicijami po prenehanju zakupnega razmerja.

Tajništvo za kmetijstvo občinskega ljudskega odbora mora imeti v evidenci vse pogodbe o zakupu. Zaradi tega mora zakupodajalec en izvod pogodbe poslati temu tajništvu v 15 dneh po sklenitvi pogodbe.

Opozoriti moramo tudi na določilo, da višina zakupnine sicer z našim zakonom ni določena, da pa lahko občinski ljudski odbori predpišejo najvišji znesek zakupnine.

Poudariti je treba, da zakon prepoveduje, da bi se dalo zemljišče, ki je v zakupu, v nadaljnje izkoriščanje komu drugemu. Podzakup je prepovedan tako, če je zakupnik kmetijska organizacija, kot tudi, če je zasebni kmetijski proizvajalec.

Vsa navedena določila veljajo tudi takrat, če se daje kmetijsko zemljišče v brezplačno izkoriščanje.

Določbe o zakupu bodo veljale za zakupne pogodbe, po katerih naj bo zemljišče obdelano po 1. januarju 1960. Pač pa so okrajni ljudski odbori pooblašteni, da predpišejo, ali naj veljajo in v katerih občinah naj veljajo določbe o zakupu kmetijskih zemljišč. Okrajni ljudski odbor torej s svojim odlokom lahko odloži uveljavitev navednih določil.

Jože Novinšek:

Nagrajevanje na kmetijskih posestvih

Sistem nagrajevanja po enoti proizvoda so osvojili na kmetijskih posestvih vodstveni kadri in delavci. To dokazuje razširjenost različnih oblik nagrajevanja po enoti proizvoda in uspehi, ki smo jih dosegli v proizvodnji in produktivnosti dela. Uspehe lahko v veliki meri pripišemo zanimanju in pobudi kolektivov, ki so sprožili stimulativno nagrajevanje.

Na posestvih so pri oblikovanju lastnega sistema nagrajevanja po enoti proizvoda upoštevali posebnosti, zato imamo več specifičnih načinov nagrajevanja. To je vsekakor zdrava ugotovitev, ki kaže na široko pobudo pri iskanju najustrežnejšega sistema. Obenem pa moremo ugotoviti, da so posebno posestva s šibkim strokovnim kadrom, preveč pavšalno uporabila nekatero osnove in oblike nagrajevanja in premalo izhajala iz svojih pogojev. To je pozneje čestokrat povzročalo težave pri nagrajevanju in odstopanju, ki so kvarno vplivale na uveljavljanje sistema.

Ceravno ugotavljamo, da velika večina naših strokovnih kadrov pravilno ocenjuje vlogo stimulativnega nagrajevanja za povečanje proizvodnje, za znižanje stroškov in povečanje produktivnosti dela, nekateri vendar še menijo, da zavis uspeh zgolj od ustreznega reševanja agrotehničnih vprašanj in investicij. Izkušnje iz preteklosti nam dovolj jasno kažejo, da lahko realiziramo sodobne tehnične zamisli le ob polnem zanimanju slehernega fizičnega ali umskega delavca. Prav to zanimanje v proizvodnji nam je v veliki meri pripomoglo v zadnjih letih k nekaterim rekordnim proizvodnim in gospodarskim uspehom na posestvih. Pomen zanimanja kolektiva za proizvodnjo in upravljanje posestva še stopnjuje dejstvo, da zahteva kmetijska proizvodnja izredno dobro vsklajevanje vrste proizvodnih činiteljev in pravilno izrabljanje naravnih pogojev, ker le tako moremo doseči optimalne proizvodne uspehe. Tak nepravilen odnos do nagrajevanja je čestokrat povzročil, da so osnove za nagrajevanje le površno pripravili, da le zadostimo novim zahtevam. Rezultati pa so bili prav zaradi slabe priprave sistema nezadovoljivi. Druga, še pogostejša posledica takšnega pojmovanja pa je, da se s sistemom nagrajevanja delovni kolektiv ni dovolj seznanil in ni predstavljal osnove, ki naj bi vsak dan in na vsakem delovnem mestu mobiliziral delavce k uspešnejšemu in zavestnemu delu. Zato ne bi bilo odveč zahtevati, da naj prejme vsak delavec najvažnejše osnove nagrajevanja kot je n. pr. proizvodna zadolžitev obrata, predračune proizvodnje, celoten predračun obrata in pregled postavk osebnega dohodka po enoti proizvoda, poleg tega pa še nekatere najvažnejše proizvodne in finančne podatke vsega posestva. Nekatera posestva so že za letošnje leto široko seznanjala z osnovami nagrajevanja na posestvu.

Sistem nagrajevanja na nekaterih posestvih je še enostranski; v sistem niso zajete vse vrste proizvodnje in celoten kolektiv. Sistem nagrajevanja po enoti proizvoda je lahko uspešen le, če zajame vse zvrsti in slehernega člana kolektiva. Ne morejo n. pr. izločiti iz nagrajevanja traktoriste kot nosilce sodobnejše tehnične obdelave ali pa strokovne in vodilne kadre, od katerih zavis uspeh proizvodnje v največji meri. Čestokrat navajajo na posestvih nekatere specifičnosti kot n. pr. neredno rodnost v sadjarstvu, odvisnost pridelkov od klimatskih pogojev, investicijsko izgradnjo itd., kot vzrok, da niso pričeli s sistemom nagrajevanja po enoti proizvoda. Vendar nam kaže praksa, da je tudi v teh primerih moč uvesti določene oblike stimulativnega nagrajevanja.

V nekaterih primerih so posestva pri obračunu odklonila sprejeti sistem nagrajevanja in izvedla drugačen obračun in razdelitev osebnih dohodkov, kot bi ju morala po določenih tarif-

nega pravilnika. Največkrat so bile temu vzrok slabo pripravljene proizvodne zadolžitve, češ da so uspeh dosegli zaradi prenizkega plana in podobno. Negodovanje prizadetih članov kolektiva do popravkov na koncu leta je bilo vsekakor upravičeno. Vsekakor bi morali izvesti obračun po enoti proizvoda tako, kot določa tarifni pravilnik oz. pravilnik o nagrajevanju po enoti proizvoda. Če določena skupina ni dosegla sklada osebnega dohodka v višini tarifnih postavk zaradi »višje sile« kot n. pr. zaradi neprimernih vremenskih pogojev, lahko delavski svet še vedno določi del čistega dohodka ali rezervnega sklada za kritje osebnega dohodka do tarifne postavke. Te pa ne moremo izvesti na račun doseženega sklada osebnega dohodka proizvodnih enot, ki so poslovale uspešno. Čim bolj se bo kolektiv prepričal o doslednosti izvajanja sistema nagrajevanja, toliko manj bo imel pripomb k vsakoletnim nihanjem proizvodnje in v tej zvezi k večjim ali manjšim osebnim dohodkom, doseženim po enoti proizvoda. Z vedno večjim obvladanjem naravnih faktorjev pa bodo tudi ta nihanja znatno manjša.

Zavzetost kolektiva za proizvodnjo in sploh za upravljanje zavis v veliki meri od organizacije proizvodnih enot, za katere izdelamo ločen plan in obračun proizvodnje. Tukaj imamo slabe izkušnje, tam kjer so te enote prevelike, včasih celo z več oddaljenimi delovišči. Kolektiv enote je v tem primeru nepovezan in se ne čuti kot celota, ki bi si naj prizadevala izpolniti program. Prav tako se delavci v veliki enoti težje seznajajo s proizvodnim in poslovnim dogajanjem. Razumljivo je, da vplivajo na določanje velikosti posameznih obratov v okviru posestva tehnična stopnja obdelovanja, terenski pogoji, smer proizvodnje itd., ob katerih pa moramo upoštevati zanimanje, ki naj bi ga imeli člani kolektiva do gospodarjenja v obratu.

Po svetu proizvajajo in izvažajo čedalje več piva

EVROPA OSKRBUJE INOZEMSTVO. — NEMCIJA VODI

Hkrati s svetovno proizvodnjo piva raste tudi svetovni izvoz piva. Poraba piva se nenehno veča.

V zemeljsstvu se poraja čedalje več pivovarn, celo v prekomorskih deželah! Celo tam, kjer so pivo poprej komajda proizvajali in poznali, so se pričeli zanimati za pivo najboljše kakovosti. Toda število držav in pivovarn, ki bi mogle zadostiti svetovnim potrebam, ni veliko.

Klasična dežela za proizvodnjo piva je bila minula stoletja in kljub prekinitvi dveh svetovnih vojn Evropa in bo tudi ostala!

Posebnosti in težave pri izvozu piva sta povzročili njegovo omejitve. Izvoz piva terja veliko denarnih sredstev, pivovarskih strokovnjakov in izvršno organizacijo, ki zajema tudi zamejstvo. Vse skupaj pa je vselej še povezano s tveganjem, česar v trgovini v okviru ene same države ni!

Razvoj izvoza zadnjih let jasno kaže, da se je tekmovalno močno zaostrolo. Eksportnega piva ne pijejo več samo priseljenci, Evropejci in Amerikanci, marveč tudi domačini, kar je treba pripisati tamkajšnjemu splošnemu gospodarskemu razmahu in razvoju.

Tako se je izvozni trg znatno povečal. Najpomembnejši trg za evropski izvoz piva je še vedno Evropa. V teh državah, z izjemo ZDA, porabijo še vedno največ piva. Z izboljšanjem življenjske ravni se je povečala želja po uživanju piva, domačega in tujega izvora.

Nemčija, katere izvoz piva nenehno raste, je dosegla leta 1958 proizvodnjo okoli 675.000 hl. Tedaj je sicer izvažala vsa država, medtem ko dandanes samo Zahodna Nemčija, vključno Berlin. ZDA in Belgija sta od leta 1913 največji tržišči za nemške pivovarne v inozemstvu. V Belgijo so Nemci izvozili 138.875 hl, v ZDA pa 132.236 hl.

Nemci so izvažali leta 1958 skoraj 42 odstotkov v 12 evropskih državah, vključno Posarje. Po-

lovica teh, namreč Belgija, Francija, Nizozemska, Velika Britanija in Švica imajo pivovarne svetovnega slovesa. To velja prav tako za evropske države, v katere izvažajo le neznatne količine kot n. pr. Irska, Luksemburg in Švedska. Nemčija je bila skozi desetletja in je še dandanes najpomembnejši izvoznik za prekomorske dežele. Izvažata tudi v Afriko in Vzhodno Azijo.

Poleg Nemčije je v Evropi za izvoz pomembna tudi Nizozemska. Tudi tam se je izvoz piva v preteklih letih povečal, bil je, z izjemo leta 1957, nekoliko večji kot nemški. Leta 1958 pa ga je celo prekosil. Nemčija izvažala le 15 odstotkov od svoje skupne proizvodnje piva, Nizozemska pa okoli 23,5 odstotkov.

Veliko pošiljk holandskega piva odhaja na Afriško zahodno obalo, ZDA, Veliko Britanijo, v nizozemske Antile, nizozemsko Novo Gvinejo, tudi Zahodna Nemčija in Japonska sta dobra odjemalca. Ko je bila Nizozemska še lastnik nedeljenih kolonij, njen izvoz piva ni dosegel današnje višine. Leta 1913 je znašal le 91.483 hl in leta 1929 skoraj 165.000 hl. Tudi na Danskem je močno narasel izvoz piva. Leta 1958 so izvozili 587.556 hl, leta 1957 skoraj prav toliko in leta 1956 466.068 hl. Te količine daleč prekašajo izvoz med obema vojnoma in pred 1. svetovno vojno. Danska izvažata po vsem svetu, tudi v Evropo. Afričija stoji kot tržišče na prvem mestu.

Veliko piva izvažata iz Evrope tudi Francija, vendar le majhne količine v »tuje dežele«, največ izvažata v države, ki so imele in še imajo kolonije. Francija izvažala le v stare kolonije. Ta trg je zelo pomemben in donosen za francosko pivo.

Za Veliko Britanijo so posebno važne dežele »Commonwealth«. Skoraj polovico piva, ki so ga namenili za izvoz, izvažajo tja. Izvoz piva v Veliki Britaniji se v zadnjih letih sicer ni povečal. Leta 1958 so izvozili okoli 292.000 hl, leta 1957 pa okoli 281.000 hl. Skoraj polovico te koli-

čine so izvozili v dežele »Commonwealth«, za ostale dežele dežele torej ni ostalo dosti. V »Commonwealthu« pa se je zaostrolo tekmovalanje za izvozno pivo drugih držav.

Velika Britanija uvažala velike količine piva iz Irske. Precej piva porabi sama, ostalo pa izvažala. Pred prvo svetovno vojno je bil položaj drugačen, leta 1913 so izvozili več kot 1 milijon hl.

Tudi ostale evropske države izvažajo pivo, toda nobena teh nima toliko tržišč v Evropi in v prekomorskih deželah kot omenjene dežele. Na prvem mestu bio menili Irsko, ki izvažala večidel v Veliko Britanijo.

Belgija izvažala svoje pivo v sodih izključno na Nizozemsko. Pivo v steklenicah pa izvažala večidel v Francijo, majhen del pa v Veliko Britanijo, Belgijski Kongo, nekatere druge afriške dežele in v novejšem času tudi v Zahodno Nemčijo. Tudi v Avstrijo so v zadnjih časih povečali izvoz piva. Glavni kupec je Italija. Avstrija je nekoč, ko ji je v okviru dvojne monarhije še pripadala Čehoslovaška, štela med največje izvoznike piva na svetu. (Leta 1913 za Veliko Britanijo in Nemčijo), še okoli leta 1929 je izvažala precejšnje količine piva.

K evropskemu izvozu se še pridružujejo Združene države Severne Amerike in Japonska, toda le-ti ne dosega take kakovosti in takega obsega kot evropski proizvajalci piva.

(Prevedla Eva Bauman, Deutsche Brauwirtschaft, št. 24, 1959)

Opozarjamo naročnike, da že 1. številke za l. 1960 ne bo prejel, kdor ne bo nakazal zaostale naročnine za »H MELJARJA«!

Urednik

Proizvodnja piva po državah v letih 1955 do 1958 v 1000 hl*

Država	1955	1956	1957	1958	Država	1955	1956	1957	1958
AFRIKA					AZIJA				
Alžirija	513	717			Ceylon	35,8	42,9	35,6	.
Angola	41	46	66		Kitajska: Taiwan	81,3	71,0	91,3	.
Belgijski Kongo	1.037	1.229	1.382	.	Hongkong	52,9	61,7	73,8	.
Egipt	124	88	97	.	Indonezija	28,6	30,9	.	.
Etiopija ^{b)}	12,7	10,9	5,3	.	Irak ^{c)}	23,2	21,8	.	.
Francoska Zapadna Afrika	125	207	254	.	Izrael	146	130	138	.
Gana	35,3	38,3	50,9	.	Japonska	4.052	4.491	5.589	.
Kenija	355	375	392	.	Južna Koreja	129	137	106	.
Maroko ^{c)}	.	.	.	.	Libanon	25	31	33	.
Mocambique	46,2	50,1	.	.	Pakistan	16,8	17,6	15,3	.
Nigerija	80,1	101,5	109,4	.	Filipini	507	574	.	.
Tanganjika	41,4	48,8	55,8	.	Sirija	0,4	0,6	8,8	.
Tunis	125	139	113	.	Turčija	298	281	314	.
Uganda	53,3	81,9	93,1	.	Vietnam ^{o)}	615	509	539	.
Južnoafriška Unija ^{d)}	.	.	.	.	EVROPA				
SEVERNA AMERIKA					Avstrija	4.305	4.612	4.942	.
Kanada ^{e)}	10.098	10.293	10.894	.	Belgija	9.998	9.769	10.185	10.148
Kostarika ^{f)}	53,5	60,0	.	.	Bolgarija	584	584	.	.
Kuba	1.179	1.205	1.292	.	Čehoslovaška	10.486	11.099	12.472	.
Dominikanska republika	70,9	83,0	105,0	.	Danska	3.014	2.980	3.252	.
El Salvador	158	158	200	.	Finska	932	902	.	.
Guatemala	111	130	155	.	Francija	12.097	12.519	14.688	16.940
Honduras	131	161	.	.	Nemčija ^{v)}	47.902	50.454	58.417	60.694
Jamaica	91,3	99,7	106,4	.	<i>Sem sodita:</i>				
Mehika	6.589	7.292	7.525	.	Zahodna Nemčija	36.130	39.381	45.463	47.809
Nikaragua	43,3	47,1	40,0	.	Nemška demokratična republika	11.772	11.073	12.954	12.885
Panama	149	153	1.182	.	Grčija	270	.	.	.
Porto Rico ^{g)} h)	(552)	(501)	(536)	.	Madžarska	2.354	2.408	2.735	.
Trinidad	30,3	32,1	36,4	.	Irska ^{e)} u)	3.208	3.385	3.355	.
ZDA ^{g)}	105.356 ^{h)}	106.420 ^{h)}	105.463 ^{h)}	99.136	Italija	1.683	1.667	1.673	1.980
JUŽNA AMERIKA					Luxemburška	398	364	407	430
Argentina	3.689	3.522	3.568	.	Nizozemska	2.384	2.575	2.868	3.017
Bolivija	212	220	.	.	Norveška	801	816	.	.
Brazilija	7.131	.	.	.	Poljska ^{r)}	5.170	5.195	5.692	.
Čile	1.332	1.421	1.316	.	Portugalska	205	204	252	.
Kolumbija	4.512	.	.	.	Romunija	1.308	1.312	1.557	.
Ekvador	570	553	500	.	Španija	1.683	1.827	2.371	.
Paragvaj	51,8	45,3	52,3	.	Švedska ^{f)}	2.238	2.121	2.089	.
Peru ⁱ⁾	963	989	.	.	Švica	2.572	2.686	2.966	.
Surinam	0,2	14,9	17,2	.	Združeno kraljestvo	39.850	39.801	40.505	.
Urugvaj	.	.	.	.	Jugoslavija	804	770	1.043	.
Venezuela	1.348	1.395	1.539	.	Sovjetska zveza	18.470	18.070	.	.
					OCEANIJA				
					Avstralija	10.078	10.342	10.034	.
					Nova Zelandija	1.977	2.046	2.137	.

* IZ STATISTIČNIH POROČIL ZVEZE NEMŠKIH PIVOVARNARJEV

b) 12 mesecev, vključno 10. IX. navedenega leta.

c) Samo nekdanji Francoski Maroko.

d) 12 mesecev, zaključno z navedenim letom, brez domačega prebivalstva.

e) 12 mesecev, z začetkom 1. IV. navedenega leta.

f) 12 mesecev, zaključno s 30. IX. navedenega leta.

g) Proizvodnja Aljaske, Havajskih otokov in Porto Rica je vključena v proizvodnjo USA.

h) 12 mesecev, zaključno s 30. VI. navedenega leta.

i) Poraba domačega piva.

o) Od 1955 samo Južni Vietnam.

u) Področje Zahodne Nemčije, vključno

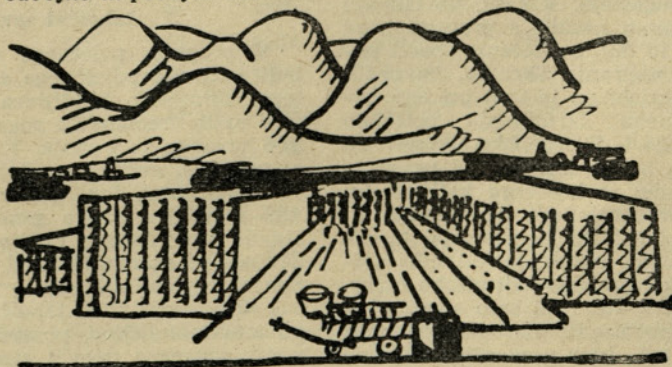
Zahodni Berlin, in po SZ zasedene cone, vključno Vzhodni Berlin, torej brez področja, ki so ločena, oziroma pod začasno posebno upravo.

r) Številke za predvojno in povojno dobo ni

moč primerjati, ker se je obseg področja menjaval.

u) Preračunano po specifični težini, dejanska proizvodnja je večja.

Iz nemščine prevedla E. B. in J. S.

Inž. Miljeva Kač:

Nekaj strokovnih nasvetov sadjarjem

Domače in tuje tržišče zahteva kvalitetnejše sadje. Zato moramo v vseh sadnih nasadih, ki proizvajajo za trg, uvesti redno in smotno poletno škropljenje, ki nam bo zagotovilo zdrav in kvaliteten pridelek.

Posredovali vam bomo nekaj izkušenj iz poizkusnega poletnega škropljenja sadovnjakov na Kmetijskem gospodarstvu Mirošan pri Celju proti škrlupu, zavijaču, ameriškega kaparja in rdečemu pajku. Poizkuse je finansirala Savezna uprava za zaščito bilja v Beogradu, da bi pomagala sadjarskim strokovnjakom pri dajanju navodil za čimbolj smotno poletno škropljenje sadovnjakov.

Škrlup

Glavni smoter poletnega škropljenja pri jablanah in hruškah je čimbolj omejiti škrlup, ki je najnevarnejša in najbolj epidemna bolezen pečkarjev in povzroča zlasti v deževnih letih ogromno gospodarsko škodo.

Glivica fuzikladij se razmnožuje z zimskimi asko- in poletnimi konidio-sporami. Zimski trosi vzletajo iz plodišč na odpadlem listju v naših prilikah navadno od začetka aprila do srede junija; z njim se širi bolezen na večje daljave. Za razširjanje bolezni po drevju samem pa skrbje poletni trosi ali konidiospore, ki se razvijajo na lisah ali krostah plodov in listja.

Proti škrlupu škropimo navadno s preventivnimi bakrenimi, žvepleni ali organskimi fungicidi, v zadnjem času pa uporabljamo tudi kurativne organske živosrebrne pripravke, ki preprečijo infekcijo z že v klimi trosi še 3 dni po izbruhu spor.

Če hočemo bolezen uspešno zatreti je predvsem važno, da preprečimo vsako infekcijo z zimskimi sporami, ki je kot rečeno mogoča navadno od aprila do konca junija.

Dosedaj smo pri nas uporabljali za zatiranje škrlupa samo preventivna sredstva. Pri določevanju rokov škropljenja pa smo upoštevali razvojne stadije sadnega drevja. To zatiranje škrlupa »po koledarju« je predvidevalo navadno pet ali šest poletnih škropljenj:

1. škropljenje pred cvetenjem, ko nabreknejo brsti;
2. škropljenje pred cvetenjem, ko so vidni peclji cvetov;
3. škropljenje neposredno po cvetenju;
4. škropljenje 3 do 4 tedne po cvetenju;
5. škropljenje 3 do 4 tedne po četrtem škropljenju;
6. škropljenje konec julija ali v začetku avgusta.

V neprevlažnih letih in legah, ki škrlupu niso posebno naklonjena, lahko s tolikim škropljenjem prav dobro očuvamo zdrav pridelek. V deževnih pomladih, ko se cvetenje počasi odvija, je potrebno dodati še škropljenje v cvet. Samo po sebi umevno, da pri tem škropljenju ne moremo fungicidov kombinirati z insekticidi (razen s tedionom), ker je potrebno varovati čebele, glavne opraševalke sadnega drevja. Za škropljenje v cvet uporabljamo navadno le ditan ali koloidno žveplo. Škropimo pa, če je le mogoče v času, ko čebele ne obletavajo cvetov, to je zjutraj ali zvečer.

V intenzivnih sadnih plantažah, kjer ne moremo tvegati, da bi tudi v deževnih letih ne imeli popolnoma zdravega pridelka, moramo škropiti pogostejše. V času, ko izletajo askospore, škropimo nasade s preventivnimi sredstvi vsakih 10 dni, če hočemo doseči popoln uspeh pri zatiranju škrlupa. Po naših dosedanjih izkušnjah, pa je tudi pri tem načinu preventivnega škropljenja potrebno imeti na razpolago tudi organske živosrebrne pripravke. Tako lahko škropimo z uspehom tudi tedaj, če smo iz katerega koli vzroka zamudili rok preventivnega škropljenja in nas je presenetil dež, ki je omogočil infekcijo. Seveda moramo razen »kurativnih« pripravkov imeti na razpolago tudi visoko zmogljive škropilnice, s katerimi smo sposobni v kratkem času poškropiti nasade. Pri taki kombinirani metodi, kjer preventivno škropljenje dopolnjujemo po potrebi s kurativnim,

utegnemo tudi prihraniti kakšno škropljenje, ne da bi preveč tvegali. Pri številu škropljenj lahko prihranimo posebno v sušnih letih, ko so možnosti infekcije redkejšje.

V juliju in avgustu škropimo proti škrlupu bolj poredko in to navadno kombinirano s škropljenjem proti jabolčnemu zavijaču ali ameriškemu kaparju. Tako preprečimo razvoj poznega škrlupa. Priporočamo pa tudi škropljenje že obranih jabolk, da zavremo razvoj škrlupa v skladiščih. Obrana jabolka poškropimo v sadnih zabojih z 0,2% orthocidom 50. V intenzivnih sadnih plantažah škropimo torej proti škrlupu 10 do 12-krat.

Še nekaj besed o sredstvih za zatiranje škrlupa. V zadnjih letih smo dobili na razpolago celo vrsto organskih pripravkov proti škrlupu, ki nam izdatno pomagajo, da lahko očuvamo brezhibno sadje. Klasičnim bakrenim in žvepleni pripravkom so se pridružili še organski fungicidi, živosrebrni, na bazi ditan, kaptana, TMTD-ja, — da omenimo samo najvažnejša.

Bakrena sredstva, zlasti bakreno apno 50 in modro galico priporočamo za škropljenje proti škrlupu pred cvetenjem. Zaradi odličnega in dolgotrajnega fungicidnega delovanja, so bakrena sredstva še vedno uvrščena v škropilni program, čeprav so v naših vremenskih pogojih navadno precej fitotoksična. Uporabljamo pa jih le pred cvetenjem, ker tedaj ne naredijo škode, četudi osmode lističe.

Žveplena sredstva — v poštev pridejo v prvi vrsti koloidna žvepla in žveplenoapnena brozga — se uporabljajo zlasti v sadovnjakih, kjer je razširjena jabolčna plesen. Pred cvetenjem jih dodajamo bakrenim sredstvom, po cvetenju pa jih uporabljamo same ali pa skupaj z insekticidi. Žveplena sredstva uporabljamo tudi za škropljenje v cvet v sadovnjakih, kjer se pojavlja sadna pršica. V poletni vročini se žvepleni pripravki izogibljemo, ker povzročajo ožige.

Prilavki na bazi zineba — ditan ali liron — kažejo proti škrlupu dovolj dobro delovanje in imajo to veliko prednost, da tudi v povišanih koncentracijah niso fitotoksični. Uporabljamo jih zlasti za škropljenje po cvetenju.

Stimulativno na razvoj listja in plodu vplivajo **kaptanska sredstva**. Pri nas je v rabi orthocid 50. Pri kaptanskih sredstvih moramo paziti na pravilno dozajco (uporabljamo 0,2%), ker sicer lahko povzroča rahlejša požige.

Prav bi bilo, da bi imeli med sredstvi, ki se uporabljajo za zatiranje škrlupa tudi pripravke na bazi TMTD-ja (Pomarsol) ki izredno dobro vplivajo na razvoj rdeče barve plodov.

Posebno mesto med sredstvi proti škrlupu pripada kurativnim organskim živosrebrnim pripravkom (venturicid). Čeprav je škropljenje s kurativnimi pripravki zelo sigurno in ekonomično, se ga samega le redko poslužujemo, prvič: ker je v naših pogojih proizvodnje vezano na zelo kratke roke in moramo imeti na posestvu zelo močno mehanizacijo, drugič pa, ker so vsa živosrebrna sredstva močno strupena in nekatera tudi fitotoksična. Vendar smatramo, da so živosrebrna sredstva potrebna kot dopolnilo k preventivnemu škropljenju.

Jabolčni zavijač

V program poletnega škropljenja spada tudi zatiranje jabolčnega zavijača. Metuljčki tega najhujšega škodljivca namiznega sadja se v naših vremenskih pogojih pojavijo posamič navadno že v maju. V največjem številu se pokažejo nekako sredi junija, nato pa jih je vedno manj, dokler se v avgustu ne pojavijo metuljčki druge generacije in se njih število zopet dvigne. Lahko rečemo, da letajo zavijači po sadovnjakih od konca maja pa do konca avgusta ali celo v september. Pravi čas škropljenja proti jabolčnemu zavijaču, bo po letu metuljčkov, pojavu jajčec in opazovanju vremena določil strokovnjak na prognostičnem centru. Navadno pade čas prvega

škropljenja v sredino junija. Proti zavijaču moramo ponoviti škropljenje vsakih 14 do 21 dni.

Za zatiranje zavijača priporočamo sledeče pripravke: svinčni arzenat, paration, diazinon in DDT sredstva.

Med naštetimi sredstvi se posebno odlikuje svinčni arzenat, zaradi svojega dolgotrajnega delovanja. Pomanjkljivo pri njem pa je to, da z njim lahko ugonobimo samo zavijača, ne moremo pa zatreti tudi kaparjevih ličink ali rdečega pajka, ki se v tem času pojavlja na sadnem drevju.

Paration in diazinon sta učinkovita proti ameriškemu kaparju, rdečemu pajku in proti jabolčnemu zavijaču, imata pa to pomanjkljivost, da sta v primeri z arzenati kratkotrajnega delovanja.

Zelo uspešni za zatiranje zavijača so se izkazali tudi DDT pripravki, in sicer predvsem zaradi svojega dolgotrajnega dvojnega delovanja, kot dotikalni in kot želodčni strup. V sadovnjakih uporabljamo DDT sredstva samo v obliki suspenzije, pantakan v 0,5% koncentraciji, ker nam oljne emulzije rade požgo listje.

Kadar sovpada rok škropljenja za zatiranje zavijača skupaj z rokom za zatiranje kaparja, bomo uporabljali za škropljenje parationske ali diazinonske pripravke, sicer pa svinčni arzenat. Za zadnje škropljenje v mesecu avgustu, ko več ne smemo uporabljati močno strupenih pripravkov za škropljenje sadnega drevja, pa škropimo proti zavijaču s **pantakanom S 25**. Opozorjamo sadjarje, da je škropljenje proti zavijaču z arzenatom **takoj po cvetenju**, ko se še cvetna čaša ni zaprla, ki so ga še pred nedavnim priporočali, brez večjega učinka in nepotrebno.

Ameriški kapar

Važna naloga poletnega škropljenja je tudi zatiranje ameriškega kaparja. Z zimskim škropljenjem lahko sicer precej zavremo razvoj tega karantenskega škodljivca in zavarujemo drevje pred propadanjem. Ne moremo pa samo z zimskim škropljenjem pridelati neokuženo sadje. Zimsko škropljenje moramo torej podkrepiti z dva ali trikratnim poletnim škropljenjem. Ker so starejši stadiji ameriškega kaparja proti poletnemu škropljenju zelo odporni, moramo paziti, da škropimo točno v času, ko se pojavijo ličinke prvega, drugega in včasih celo tretjega rodu. Škropljenje proti kaparju zelo pogosto sovpada s škropljenjem proti jabolčnemu zavijaču. Prvi pojav ličink je navadno sredi junija, drugo generalno pričakujemo šest tednov po prvi, ličinke tretje generacije pa se pojavijo v jeseni. Proti jabolčnemu zavijaču škropimo s parationom ali diazinonom. Prvo sredstvo je nekoliko bolj učinkovito, drugo pa precej manj strupeno. Opozorjamo sadjarje na precej razširjeno zmotno mnenje, da lahko s sistemskimi sredstvi (metasystox, systox in ekatin) zatiramo ameriškega kaparja. Sistemskna sredstva uničujejo samo rdečega pajka in listne uši.

Sadna pršica ali rdeči pajek

V redno vzdrževanih in redno škropljenih sadnih nasadih se večkrat pojavi v veliki meri sadna pršica ali rdeči pajek. Sadne pršice se ponavljajo redno vsako leto v tolikšnem številu, da bi postale nevarne, vendar pa v suhih in toplih pomladih lahko redno ogroze sadno drevje. Razvoj rdečega pajka pospešuje škropljenje sadovnjakov s takimi pripravki, ki uničujejo naravne pajkove sovražnike, ne delujejo pa proti rdečemu pajku, kot so na primer lindanska in DDT sredstva. Zato se tem sredstvom v sadovnjakih čimbolj ko mogoče izogibljimo. Ne škropimo torej sadnega drevja z lindanskimi sredstvi, DDT pa uporabljamo samo za zadnje škropljenje proti zavijaču.

Z zimskim škropljenjem zlasti z olji sicer uničimo nekaj jajčec rdečega pajka, vendar ta odstotek navadno ne vpliva odločilno na vrsto tal.

poletno populacijo. Rdečega pajka torej zatiramo v glavnem samo s poletnim škropljenjem. Najuspešnejši pripravki za zatiranje rdečega pajka so vsekakor **sistemična sredstva** (metasystox, ekatin), ki jih navadno uporabljamo za prvo škropljenje po cvetju, ko so odpadle cvetne latice. Pred cvetjem je običajno še prehladno za škropljenje s sistemskimi sredstvi in tudi listna ploskev je premajhna, da bi sprejela zadostno količino škropiva.

Če moramo že pred cvetenjem škropiti proti rdečemu pajku, uporabljamo **žveplene pripravke** ali **tedia**. Žvepleni pripravki so pomazna akaricidna sredstva, tedia pa je ovid, nestrupen, ki tudi čebelar ni nevaren.

Razen sistemskih pripravkov uporabljamo za uničevanje rdečega pajka tudi **paratijski in diazinonska** sredstva, zlasti za poletna škropljenja, ko istočasno škropimo proti kaparju in zavijaču.

Za uspešno poletno škropljenje je potrebno organizirati dobro prognozično službo, ki bo opozarjala sadjarje na zrelost zimskih spor fuzikladija, na trajanje njih izbruha, na roke škropljenja proti zavijaču, kaparju in rdečemu pajku. Za škropljenje proti škrlupu po kalendarju bo opominjala sadjarje tudi na razvoj posameznih faz sadnega drevja in n potrebnost škropljenja v cvet. Za vse velike intenzivne nasade, pa centralna prognozična služba ni dovolj. Strokovnjaki, ki vodijo škropljenje plantaž, morajo biti povezani s področnim inštitutom, ki jim sestavlja sproti škropilni program in opozarja na vse važne, čeprav manj vidne probleme pri izbiri rokov in sredstev.

NOV HERBICID — SIMAZIN

Uporaba kemijskih sredstev za uničevanje plevelov, se je v zadnjih letih zelo razmahnila. S herbicidi sicer samo do neke meje nadomestimo obdelovanje tal, vendar so dragocen pripomoček, ker nam nadomeščajo drago ročno delovno silo, zmanjšujejo pridevalne stroške in povečujejo pridelek.

Letos bomo med ostalimi herbicidnimi pripravki dobili tudi novo sredstvo simazin (na bazi 2-klor-4, 6-bis-etilamino-s-triazina), za uničevanje plevela v koruzi, vinogradih, sadovnjakih, gozdnih drevesnicah in podobno.

Seznamimo se z njim! Simazin je močljiv prašek, ki vsebuje 50 % aktivne substance. Uporabljamo ga v dozah od 2 do 10 kg na hektar z najmanj 1000 litrov vode. Količina

uporabljenega simazina je različna z ozirom na vrsto plevela, ki ga hočemo uničiti in na

Simazin sprejemajo rastline preko korenin in ne preko listov. V rastlinah preprečuje simazin normalni potek asimilacije in tako tvorbo škroba. Rastlina začne bledeti in v nekaj dneh propade. Najobčutljivejše za simazin so rastline ko kale. Če škropimo s simazinom že izkile rastline, je odmiranje dolgotrajnejše, včasih traja tudi nekaj tednov, kar je odvisno od mnogih okoliščin, zlasti od tal, vremena in rastlinske vrste.

Vse rastline niso za simazin enako občutljive. Prav zato ga lahko uporabljamo kot selektivno sredstvo. Pokazalo se je namreč, da nekatere vrste, kot koruza, proso, simazin v celicah takoj razkroje v neškodljive spojine. Simazin deluje selektivno tudi zato, ker je v vodi netopen in se ne izpira v spodnje sloje tal. Zato ga lahko uporabljamo za škropljenje nasadov, kjer gojimo rastline, ki imajo globoko razvite korenine, kot na primer vinska trta.

Zaradi netopnosti je delovanje simazina dolgotrajno. To ima svojo dobro in svojo slabo stran. Z enkratnim škropljenjem uničimo plevel za vse leto, paziti pa moramo, da na škropljenih njivah izberemo za prihodnjo jesensko oziroma pomladansko setev rastline, ki za simazin niso preveč občutljive.

Na lahkkih zemljah deluje simazin hitreje in zanesljiveje kot na težjih. Za propustna tla so torej potrebne manjše količine sredstev kot za manj propustna. Na zelo humoznih zemljah se simazin slabše izkaže, ker ga humus absorbira. Količina uporabljenega simazina pa je odvisna tudi od vrste plevela, proti kateremu škropimo. Na površinah, kjer želimo uničiti enoletne zeli, bomo uporabljali 2 kg simazina za lahka in do 5 kg za težka tla. Če pa hočemo zatreti trdovratnejši plevel, kot na primer pirnico, bomo za en hektar porabili 10 kg simazina. Zelo odporen proti simazinu je slak in ga zato proti njemu ne uporabljamo.

S simazinom škropimo zemljišča navadno pomladi, ko zemljo zorjemo ali po prvi kopi, preden so začela semena kliti. Proti pirnici pa škropimo navadno v jeseni na surovo brazdo, zato da bi obilna zimska vlaga spravila sredstvo nekoliko globlje. Ker sprejema rastlina simazin preko korenin, škropimo z njim vlažno zemljo, če je le mogoče v deževnem vremenu.

Simazin bomo uporabljali v prvi vrsti na

koruznih poljih, kjer sejemo koruzo brez podsevkov, bodisi za zrnje ali za silažo. Brž ko je njiva preorana, jo še pred setvijo ali pa takoj po njej poškopimo s simazinom še preden so semena vzkli. V naših pogojih bomo za lahke zemlje porabili 3 kg simazina, za težje pa po 5 kg. Če imamo njivo zapleveljeno s pernico, bomo škropili z 10 kg simazina na ha.

Paziti pa moramo, da bomo na njivah, ki smo jih škropili s simazinom pravilno kolobarili. V jeseni lahko na njivah, kjer smo spomladi uporabili nižje doze simazina, sejemo ozimno žito ali repico. Na njivah pa, kjer smo škropili z 10 kg simazina, ne smemo v jeseni sejati ničesar. Prihodnjo pomlad svetujemo škropljene njive zasejati s koruzo, krompirjem ali kako vrtnino (grah, špinača, korenje, čebula). V naslednji jeseni (najmanj 15 mesecev po škropljenju) lahko sejemo brez omejitve.

V naših prilikah bo simazin posebno dobrodošel za uničevanje plevela v vinogradih. Če hočemo zatreti enoleten plevel, poškopimo vinograd s 3 do 5 kg simazina na hektar. Za uničenje večletnih plevelov, zlasti pirnice pa svetujemo, da škropite s simazinom dve leti zapored: prvo leto z 10 kg simazina, drugo leto pa s 4 kg. S simazinom škropimo lahko samo redne, najmanj 4 leta stare vinograde in matiňnjake. Trsnic, mladih klorotičnih nasadov ne škropimo.

Razen za vinograde bomo uporabljali simazin tudi za škropljenje nasadov rdečega ribeza in malin. Tudi tu velja pravilo, da škropimo lahko le v rodnih, najmanj 3 leta starih nasadih. Na hektar potrebujemo 2 do 4 kg, v večletnim plevelom zapleveljenimi nasadi pa po 10 kg. Škropimo v aprilu. Črn ribez ne škropimo! Preizkušanje simazina za uničevanje plevela v črnem ribezu je šele v teku.

Simazin uporabljamo lahko tudi v špargljevih nasadih: 2 do 4 kg na hektar, ko je rastlina že dorasla. Sejančki so za semazin občutljivi. Škropimo v aprilu. Po žetvi škropljenje s simazinom, če je potrebno, ponovimo.

Razen tega uporabljamo simazin tudi v gozdnih in sadnih drevesnicah.

Izgleda, da se bo simazin v naših podnebnih prilikah dobro obnesel. Zato priporočamo vsem kmetijskim gospodarstvom in kmetijskim zadrugam, da ga vsaj v manjšem obsegu uporabijo. Za natančnejša navodila o uporabi simazina naj se obračajo na Inštitut za hmeljarstvo v Žalcu.

SEZNAM PIVOVARN IN PROIZVODNJE PIVA V FLRJ 1957

Pivovarna	1957 hl
1. Zagreb	125.136
2. Beograd »7. juli«	102.843
3. Ljubljana	101.208
4. Beograd	77.982
5. Zrenjanin	77.650
6. Svetozarevo	63.819
7. Skoplje	55.454
8. Apatin	51.544
9. Bečej	47.373
10. Laško	34.915
11. Pančevo	29.785
12. Čelarevo	29.258
13. Karlovac	28.989
14. Sarajevo	24.979
15. Zaječar	23.755
16. Daruvar	22.962
17. Nikšić	22.260
18. Sremska Mitrovica	21.443
19. Osijek	20.130
20. Valjevo	11.418
21. Vršac	11.950
22. Maribor	11.094
23. Prilep	11.058
24. Banja Luka	10.175
25. Čačak	9.250
26. Tuzla	8.250
27. Leskovac	5.770
28. Otočac	2.328
Skupaj	1.042.759

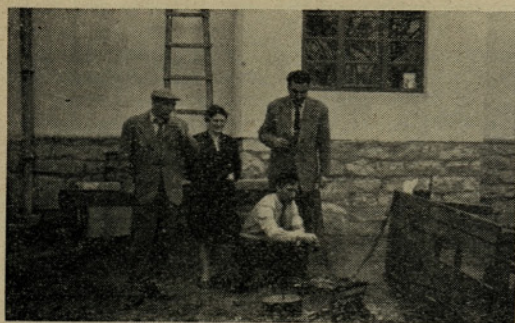
SEZNAM

približne površine in pridelka hmeljskih nasadov v Sloveniji od leta 1938—1945

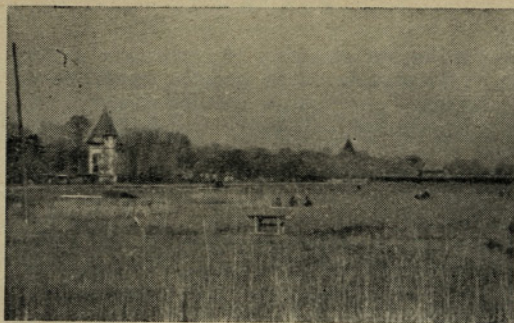
Za primerjavo vključeno leto 1929 z največjo površino in pridelkom.

Leto	Savinjska dolina ha	Dravska dolina ha	Ostali kraj ha	Skupno v Sloveniji ha	Pridelek kg	Povprečno na ha kg	Skupno število sadič	Cena za 1 kg din
1929	2638	152	45	2880	3.300.000	1146	14.400.000	1—8
1938	1988	102	40	2100	1.465.000	750	11.050.000	30—65
1939	2317	116	17	2450	2.300.000	938	12.250.000	60—110
1940	2412	134	23	2569	2.200.000	856	12.845.000	20—100
1941	1576	107	19	1702	1.490.000	875	8.510.000	43—65
1942	635	30	—	665	680.500	1025	3.325.000	60—68
1943	620	22	—	642	649.900	1012	3.210.000	72—94
1944	620	13	—	633	597.500	944	3.165.000	72—94
1945	625	12	—	637	303.000	475	3.185.000	—

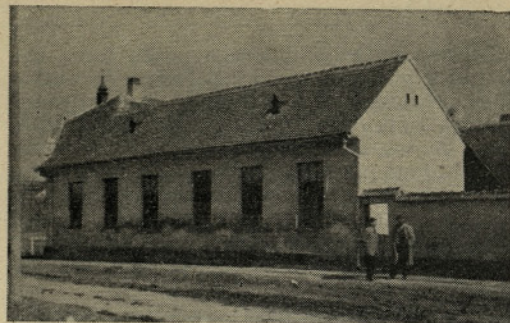
Za leta 1940, 1941, 1942, 1943 in 1944 so cene preračunane iz RM v dinarje, na podlagi 1 RM = 20 din.

Vojvodinski novinarji pod vodstvom glavnega urednika »Poljoprivrednika« *Save Soldatovića* (desno stoje) pripravljajo znamenito sremsko specialiteto »sremski čevap« na izletniški točki Vrh Zmajevca (Fruška Gora).

Značilen motiv z jezera *Palić* pri Subotici.

Skromna tiskarna Slovakov v Bačkem Petrovcu.

Antonija Kuzmin s svojim vnučkom, po rodu Slovenka iz Gorice pri Trstu. Leta 1931 je skupno z možem *Ladislavom* in mnogimi rojaki — goriškimi Slovenci — morala zaradi nevzdržnega preganjanja od italijanskih fašistov zapustiti svoj domači kraj in pribežati v Jugoslavijo, kjer so ji ponudili najprej zaposlitev na posestvu v *Demir Kapiji* (Makedonija). Po osvoboditvi, leta 1945, je bila v skupini Slovencev, ki so ustanovili pri *Vršcu* (Vojvodina) zgladno KDZ »*Franc Rozman-Stane*«.

K rekordnemu pridelku hmelja v letu 1959

čestitajo in želijo

obilo novih uspehov
v novem letu 1960

vsem hmeljarjem-zadružnikom
v Sloveniji:

GLAVNA ZADRUŽNA ZVEZA
AP VOJVODINE

OKRAJNA POSLOVNA ZVEZA
NOVI SAD

»KOOPERATIVA« — NOVI SAD

INŠTITUT ZA KMETIJSTVO
— OBRAT »HMEJAR«
Bački Petrovac

UREDNIŠTVO »DNEVNIKA«
UREDNIŠTVO »POLJOPRIVREDNIKA«
Novi Sad

V ateljeju (na srednjeveški trdnjavi v Petrovaradinu pri Novem Sadu) priznanega umetnika-kiparja *I. Soldatovića* iz Novega Sada. Kipar je uspel med drugim na svetovni razstavi v Bruslju (Belgija) v nelahki konkurenci s svetovnimi umetniki.

Skupina delavk in delavcev na postaji Znanstvenega kmetijskega zavoda v Bačkem Petrovcu med odmorom.

Na obširnih in ščemečih ravninah v Vojvodini se obakraj kolnikov pasejo črede ovac. (Fotoposnetek iz drvečega avtomobila.)

Križem kražem

PO ZEMLJI, KJER RASTE ŽLAHTNA ROŽA — SAVINJSKI GOLDING

(Zaključne beležke urednika »HME LJARJA« za leto 1959)

Uvod

V slehernem uredništvu se pred zaključkom leta dogaja, da je preostalo še mnogo tegá, kar je treba objaviti, sicer urednik ne bo mogel niti zatisniti očesa, kaj šele pričakovati mirnih sanj, vsaj čez novoletne dni!

Že, žel Vendar, kako nasloviti teh »tisoč malenkosti«, ki pa so pravzaprav tisto, kar je morda najbolj pomembno! Pod kak »skupni imenovalec« združiti te »vesti«, »objavice«, »razlage« itd.?

Francozi navadno naslovijo zbirko takih »velikih malenkosti« s »Pêle-mêle«!

Kaj zdaj?

Sovražim nepotrebne »tujke«! Zavoljo tega sem se odločil za:

»KRIZEM-KRAŽEM PO DEŽELI SAVINJSKEGA GOLDINGA«!

☆

Občni zbor

sindikalne podružnice zadrugnih delavcev in uslužbencev s področja KPPZ Zalec za leto 1959

25. novembra 1959 je bil v veliki dvorani Osrednje zgradbe savinjskih hmeljarjev v Zalcu prvi in zadnji (I) občni zbor Sindikalne podružnice zadrugnih delavcev in uslužbencev s področja KPPZ Zalec.

Resda je domala sleherni občni zbor zelo »podoben« občenemu zboru, vendar vsaj za ta primer ne morem reči kaj enakega!

Občni zbor SP ZDIU Zalec, 25. XI. 1959, je bil prvi redni letni občni obračun! Podružnica je nastala namreč šele 9. XI. 1958. Že po dobrem letu pa je — odmrila...

Inž. Zvone Pelikan, predsednik Sind. podr. KPPZ Zalec, ki je že prvo leto delovanja postal »mehanizator« kmetijske mehanizacije na savinjskem hmeljarskem področju

Le nekaj drobirja s tega občnega zbora!

Predsednik UO, inž. Zvone Pelikan, ki mu zadrugni delavci in uslužbenci s področja Savinjskega goldinga radi kar povprek priznavajo, da se je »znašel« kot vodilni sindikalni funkcionar, je poročal čudovito ugodne posledice združitve vseh zadrugnih delavcev in uslužbencev s področja Savinjskega goldinga pred letom dni. Občni zbor je njegovim izvajanjem pritrdil s ploskanjem...

Ni pa uspel povsem prepričati vseh s predlogom za razdružitev, saj se je nekomu izvil »z dna srca« vzdih:

»Le čemu že narazen?!«

Da! Čemu narazen? Že po prvem letu?

Nekako tako vprašujejo na primer vsi tisti

zadrugni delavci in uslužbenci, ki so uporabili minulo poletje ugodnost »biti na sinjem Jadranu«, v skupnem »Domu oddiha« v Biogradu na morju?

Tako n. pr. traktorist KZ Vransko!

Enako uslužbenka v računovodstvu KZ Vransko!

Morda pa najbolj 10-letni Karlek Gornik iz Malih Braslovč, ki hrani originalni fotoposnetek z obale pri Biogradu n. m.

Prav Karlek Gornik iz Malih Braslovč je med tistimi srečnimi, ki mu je SP ZDIU Zalec omogočila počitnice na morju. Sicer pa najbolj odraža njegovo zadovoljstvo fotoposnetek, ki kaže, kako je Karlek zajahal oslička z vrstnikom Karlekom Brišnikom! In s sestrice Anico ob njem! Vsi seveda pod skrbnim varštvom upokojenega računovodje KZ Braslovč, Karla Viranta!

Zapik!

Tovariš inž. Zvone Pelikan zagotavlja, da bodo nove sindikalne podružnice nadaljevale, kar je minulo leto bilo dobrega, pa še kaj več! Tako razdružitev je terjala pač stopnja v razvoju, ki pomeni nenehen vzpon navzgor, na bolje, čeravno na oko v vijugah!

Premajhen prostor je odmerjen za vse ugotovitve občnega zbora, 25. novembra 1959, zavoljo tega o drugih pomembnih nadrobnostih drugič in na drugem mestu!

Nekaj pa je le še treba pibitil!

Sproščeni zborovalci so po zboru bili zgovor-na podoba, da je Osrednja zgradba v Zalcu konec vseh koncev le veliko delo pridelovalcev žlahtne rože — Savinjskega goldinga!

☆

Pred 30-letnico »Hmeljarja«

S prirojeno strastjo urejujem zadrugno glasilo »HME LJAR«. Na moč si prizadevam, da bi glasilo bilo ogledalo bitja in žitja pridelovalcev hmelja, ki je zaslovel skorajda po vsem svetu.

Ce pravim »ogledalo«, menim, da se mora v njem odražati naš čas, čas, ki ustvarja nekaj novega, boljšega od »njega dni«; življenje, kjer je človek človeku človek, kjer je delo temelj sreči in blagostanju, socializem!

Ne more pa razumeti sedanjosti in ne doumeti smernic za prihodnost, komur je preteklost — temá!!!

Prav »HME LJAR« je publikacija s čudovito zgodovino!

9. maja 1960 bo 30 let, ko je izšla 1. številka I. letnika »SLOVENSKEGA HME LJARJA«!

Ali ne bi bilo lepo, prav in koristno, da se dotlej, do 30-letnice, 9. maja 1960, združimo vsi, ki vemo, kako in kaj je bilo teh trideset let?

Družna proučitev teh 30 let in urejena v jubilejni majski številki 1960 bi bila nemara gradivo, ki bi v ustrezni obliki bila velik učbenik za novo obdobje!

Za pomoč pri proučevanju objavljam:

A. Tri začetke glasila slovenskih hmeljarjev!

B. Pregled proizvodnje hmelja na področjih Celje, Vransko in Gornji grad, ki ga je objavila »HME LJARNA« — Zalec leta 1933!

A.

TRIE ZACETKI GLASILA SLOVENSkih HME LJARJEV

I.

SLOVENSKI HME LJAR

Glasilo Hmeljarskega društva za Slovenijo
Leto I. Celje, 9. maja 1930 Stev. 1

HME LJARJEM

Hmeljarstvo je že dolga desetletja lepemu delu slovenske zemlje skoroda kruh in obstanek. Pridnost hmeljarjev, njih solidnost v hmeljski

trgovini ter gotovo ne v najzadnji meri kakovosti pridelka so zlasti hmelj Savinjske doline dvignili na mednarodno priznano in iskano blago. Tako je postalo hmeljarstvo na eni strani važna postavka v bilanci našega narodnega gospodarstva, na drugi strani pa eden izmed činiteljev, ki so v svetu pričali o naši produktivnosti in naprednosti.

V Ljubljani, v aprilu 1930.

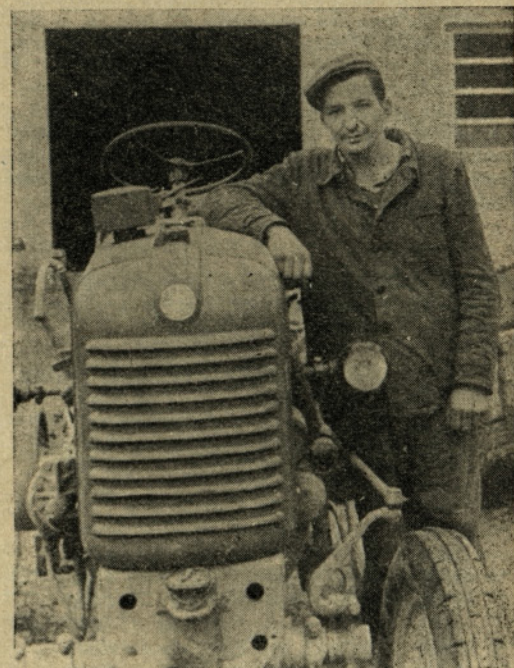
II.

HME LJARSKI VESTNIK

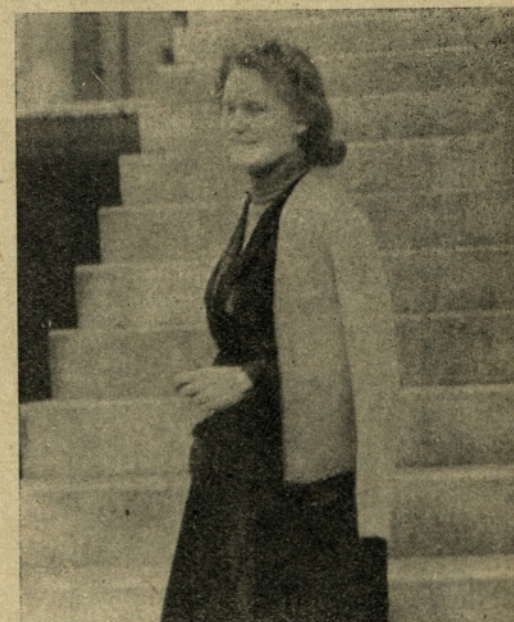
Glasilo Hmeljarskega društva za Slovenijo
v Zalcu

Stev. 1 Zalec, dne 1. januarja 1934 Leto I.

Glavni odbor Hmelj. društva je v svoji seji dne 18. m. m. soglasno sklenil, da bode z novim letom izdajal svoje glasilo prvenstveno v ta namen, da se doseže ožji stik med članstvom in (Nadaljevanje na strani 234)

Cvetko Farčnik, traktorist KZ Vransko

Francka Supin, računovodja KZ Vransko

društvenim odborom in slednjič, da ovrže očitane, ki se v novejšem času čuje, češ, da Hmelj. društvo ne deluje dovolj intenzivno v prosep našega hmeljarstva. O društvenem delovanju poročila poslovodja prav obširno vsako leto povodom redne glavne skupščine, ki se vrši meseca marca. Ta poročila se bodo od sedaj objavljala dobesedno v glasilu Hmelj. društva. Ko je društvo leta 1930 praznovalo svojo 50-letnico, je v posebni brošurici objavilo vse svoje delovanje ter poročilo priključilo tudi obsežne statistične podatke.

III.

HME LJAR »HMEZAD«

Glasilo Hmeljarske zadruge z o. j. v Žalcu

Žalec, januarja 1946
Leta I. Stev. 1

»HME LJARJU« na pot!

Okupator je v svojem neusmiljenem divjanju prav hmeljarstvu prizadejal najboljčuljvejšo škodo. Uničil je hmeljišča, prav tako pa tudi ves hmeljarski tisk. Vsa dolga štiri leta ni prišla nobena tiskana beseda med hmeljarje, razen odlokov o prisilnem krčenju hmeljskih nasadov.

Zato nam je sedaj, v osvobojeni Jugoslaviji, tembolj potrebno v najkrajšem času popraviti in nadomestiti zamujeno...

(Odlomek iz štev 4-1934 — stran 4)

Vse to delo je zavrta prva svetovna vojna v letu 1914 do 1918. Nasadi so bili reducirani na približno 600 ha od prejšnjih 1800 ha. Ker pa takoj po vojni hmeljske cene niso bile povoljne, se je obnova hmeljišč polagoma dvigala in je dosegla nekako v letu 1926. predvojno stanje. Zaradi visokih cen v nekaterih letih se je površina hmeljskih nasadov zvišala, tako da smo imeli leta 1929. največjo hmeljsko površino ca. 2900 ha, največji donos, to je ca. 3300 ton, največji povprečni ha donos, to je ca. 1146 kg, toda najnižje cene, poleg teh pa je ostalo več kot ena tretjina hmelja neprodanega.

B.

PROIZVODNJA HME LJAR NA PODROČJIH
CELJE, VRANSKO IN GORNJI GRAD
v letih 1881—1933

Leto	Površina v ha	Pridelek v stotih à 50 kg
1881	—	1.400
1882	—	1.700
1883	—	1.600
1884	—	1.800
1885	—	3.000
1886	—	2.000
1887	—	4.200
1888	—	4.000
1889	—	7.000
1890	—	8.000
1891	—	5.600
1892	—	6.000
1893	—	9.400
1894	—	11.000
1895	—	9.000
1896	—	10.000
1897	—	8.000
1898	—	12.000
1899	—	11.600
1900	—	12.000
1901	—	14.000
1902	—	13.000
1903	—	15.000
1904	—	20.000
1905	—	22.000
1906	—	30.000
1907	—	22.260
1908	—	12.000
1909	—	24.000
1910	—	26.000
1911	—	18.000
1912	—	30.000
1913	—	20.000
1914	—	18.000
1915	—	12.000
1916	—	8.000
1917	—	7.000
1918	—	4.800
1919	300	6.000
1920	350	7.000
1921	420	8.400
1922	450	9.000
1923	620	12.400

Leto	Površina v ha	Pridelek v stotih à 50 kg
1924	700	10.000
1925	1000	11.900
1926	1500	16.000
1927	2000	40.000
1928	2800	50.000
1929	2500	56.000
1930	1400	27.600
1931	1100	22.000
1932	1200	17.000
1933	1400	—

Opomba: Podatki so iz poročila, ki ga je izdala »HME LJARNA« — Žalec leta 1933.

Področja sodnih okolišev Celje, Vransko in Gornji grad, so bila takrat tista proizvodna področja hmelja v Sloveniji, ki je za njih v mednarodnem trgovinskem prometu veljal žig: »SPODNJA ŠTARSKA — SAVINJSKA DOLINA«.

Le kratko vprašanje!

Ali ne pove že suha preglednica 1881—1933, in dejstvo, da so trikrat naši hmeljarji začeli izdajati svoje glasilo, dovolj zgovorno, da je naše hmeljarstvo preživljalo in preživelo (!) burne čase?

Da! Sele zmagovita NOB nam je omogočila, da moremo ne le izdajati skopa obvestila, marveč, da imamo združeno poljudno strokovno glasilo, ki opravlja veliko in odgovorno delo posredovalca glede na vse dejavnosti nove družbe, ki je skorajda že ustvarila trdne temelje za varno in učinkovito hmeljarjenje!

Nova proizvodna oblika »ZADRUGA-KMET« je že mnogokaj dobrega storila!

Otrok bi bil, kdor bi se drznil trditi, da smo že povsem uspeli!

Ne! Nismo še povsem uspeli!

Popolno zmago bo odločila le — popolna združitev vseh, sposobnih in voljnih, pod geslom »ZADRUGA-KMET«!

Po pooblastilu uredniškega odbora »HME LJARJA«, kličem ob novem letu na sodelovanje v besedi in pismu, vse, ki se kakorkoli štejejo med tiste, ki morejo in morajo posredovati preteklost sedanjemu rodu, pa tudi še poznim zamcem!

☆

Vinku Jordanu

odličnemu hmeljarju gradbenemu izvedencu kulturnemu delavcu, ob 60. obletnici rojstva!

Kdo, ki je kdajkoli in kakor koli imel zadnja desetletja opravka v Savinjski dolini, ne pozna VINKA JORDANA?

Prav nič ne tvegamo, če trdimo, da vedo zanj, da ga na moč cenijo, da se mu imajo zahvaliti za to in ono, skratka, da ga imajo radi — ne le rojaki Savinjske doline, ampak kar povprek po Sloveniji!

Še več!

Trije Karli
(Gornik, Brišnik
in Virant)
ter Anica Gornik,
osi KZ Braslovče
na obali pri
Biogradu
na morju

VINKO JORDAN, iz Gotovelj pri Žalcu, je splošno znan in priznan daleč naokrog za voljo svojih velikih zaslug, ki si jih je nabral med svojim plodnim delom, kot gradbenik, javni uslužbenec, vnet pobornik za gasilstvo, ljubitelj in zbiratelj starin, pa tudi kot odličan hmeljar!

Tih in skromen vzornik javnega požrtvovalnega dela je nedavno dopolnil 60 let!

60 let življenja velja na splošno kot nekaj mejnik, ki se ob njem domala sleherni že ukvarja s pomislijo na pokoj!

Vinko JORDAN pa kaj takega odločno zaniha! Z besedo, z dejanji in z mladostnim korakom po Savinjski dolini! Tak hod je hod moža, ki še nenehno ustvarja — tih in skromen, kakršen je že od zaranih let — nova dobra dela v prid človeka in človeštva!

Se mnogo let v sreči in zadovoljstvu mu iskreno žele

Savinjski hmeljarji

☆

Odlikovanci
E. H. B.

Uvod

Ze davno, leta 1371, so v DIJONU (Francija), ustanovili ORDEN ZA HME LJARSKE ZASLUGE, ki ga EVROPSKI BIRO ZA HME LJARSTVO podeljuje od svoje ustanovitve na svojih Kongresih tistim osebam, ki so si s svojim prizadevanjem kakor koli pridobili toliko in takšne zasluge za hmeljarstvo, da jim gre priznanje v mednarodnem merilu!

Doslej so prejeli diplome ORDENA ZA HME LJARSKE ZASLUGE od E. H. B. v Sloveniji: Jože Jelovšek, hmeljar iz Petrovč, Jože Aubrecht, zdaj že upokojen uslužbenec »HMEZAD« Žalec, inž. Lojze Kač, uslužbenec Inštituta za hmeljarstvo Žalec in August Podgoršek, hmeljar iz Šmartnega ob Paki.

Na IX. Kongresu E. H. B. v Madridu, ki je bil od 13. do 14. VIII. 1959, pa sta se gornji vrsti zaslužnih hmeljarjev pridružila še Jože Omladič, hmeljar iz Poljč, KZ Braslovče, in Miran Cvenk, predsednik UO KPPZ Žalec.

(Nadaljevanje na strani 235)

Na predlog Predstojništva E. H. B. je, kakor tudi v prvih 4 primerih, poslala Generalni skupščini E. H. B. IX. Kongresa, v Madridu, 13.—14. avgusta 1959 predlog in utemeljitev za letošnja odlikovanja, J. Omladiča in M. Cvenka, po stalnem delegatu FLRJ, J. Jelovšku — OKRAJNA ZADRUŽNA ZVEZA Celje.

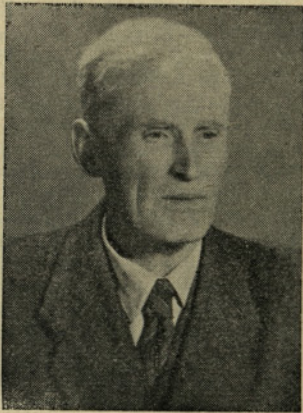
Generalna skupščina E. H. B. je — med drugimi inozemskimi odlikovanci — soglasno izglasovala odlikovanje imenovanim slovenskima hmeljarjema.

Izročitev diplom se sicer še ni izvedla, zavoljo raznih tehničnih vzrokov, pa tudi zavoljo zahtev, da je treba tako odlikovanje izročiti pred ustrezno javnostjo, kajti po osebah je pravzaprav odlikovano vse tisto področje, kjer si je nekdo nabral zasluge, kar pa spet terja določen termin, vendar menimo, da mora »HME LJAR« objaviti — vsaj v skrótenem obsegu! — odlikovanje in utemeljitev še pred zaključkom tistega leta, v katerem je bilo tako mednarodno priznanje izrečeno!

I.

Jože Omladič je splošno znan in priznan, napreden in uspešen kmetovalec, s posebnim poudarkom na hmeljarstvu, iz Poljč — KZ Braslovče.

Že več kot polovico stoletja ga pozna domala vsa Savinjska dolina, pa še kaj dlje, kot izredno razumnega kmetovalca, ki je vselej, ne glede na morda neugodne siceršnje razmere, na primer ne glede na vojne, homatije, ali tudi v letih, ko so nevspešne vremenske razmere, na moč škodovala kmetijski proizvodnji, prideloval take količine domala vselej odlične kakovosti hmelja, da so se morali nanj zgledovati vsi okoliški hmeljarji.

Jože Omladič

Enako, kot velja Jože Omladič za vzornega hmeljarja, velja tudi za odličnega živinorejca in pridelovalca vseh poljskih kultur!

Mimo tega je bil Jože Omladič vso svojo zrelo življenjsko dobo požrtvovalen javni delavec v različnih družbenih organizacijah, zlasti pa še na polju kmetijskega zadrugištva!

Družba je J. Omladiča vselej imenovala v svoje vodilne, oziroma posvetovalne organe!

II.

Domala vsa naša javnost pozna in prizna tudi drugemu odlikovancu IX. Kongresa E. H. B. neumorno prizadevanje za količinsko in kakovostno nenehno izboljševanje proizvodnje hmelja na področju OLO Celje, zlasti v glavnem osredku, v Savinjski dolini, pa tudi drugod, v novih proizvodnih področjih hmelja LRS.

M. Cvenk je, od prvih dni po NOB pa do dandanes, pravzaprav med tistimi prvimi javnimi delavci, ki so na vseh prevzetih delovnih mestih, v obdobju od 1945 doslej, uporabili sleherno priložnost, da so prispevali s svojega delovnega mesta pospešeni rasti kmetijske zadrugne misli ter znotraj zadrugnih organizacij na moč in zaznavno posredovali, da se je raven kmetijske, še posebno pa hmeljne proizvodnje nenehno izboljševala.

Miran Cvenk

Le nekaj surovih dejstev, ki jih morda bralci »HME LJARJA« — še ne poznajo!

Takoj po NOV, 18. IX. 1945, dobi, ki je preživelim prepustila kaj žalostno podobo savinjskega hmeljarstva, je M. Cvenk posegel v razvoj hmeljne proizvodnje kot signirni mojster pri HME LJNI KOMISIJI.

Leta 1947 je prevzel odgovorno mesto vodstva celjskega okrajnega planskega gospodarstva. S tega delovnega mesta je prav v najtežjih letih obnove uspel — seveda le z neumornim prizadevanjem — da je savinjsko hmeljarstvo, sicer zlagoma, vendar odločno napredovalo znotraj našega splošnega gospodarstva!

15. IX. 1950 je bil M. Cvenk imenovan za podpredsednika UO HME LJNE KOMISIJE za LRS v Žalcu, vendar je na željo takratnega predsednika, ki je bil premeščen na novo službeno mesto v Ljubljano, pravzaprav on upravljal hmeljno proizvodnjo na področju OLO Celje.

30. VII. 1955 je postal M. Cvenk predsednik HME LJNE KOMISIJE. Naporne in odgovorne posle predsednika opravlja še dandanes — požrtvovalno in uspešno!

Ob ustanovitvi KPPZ Zalec, 2. IX. 1956, so delegati soglasno izvolili M. Cvenka za predsednika UO.

Že hiter pogled na teh minulih 15 let nudi nesporno ugotovitev, da se je v povojnih letih, ki jih nikakor ni šteti med ugodna, savinjsko hmeljarstvo kar poesterilo, glede na kakovost pridelka pa zrastle na raven svetovnega slovesa!

Od kod taki uspehi?

Vsekakor je tak, uspešen razvoj savinjskega hmeljarstva omogočila vsa naša družba, vendar je prav UO KPPZ Zalec tisti družbeni organ, ki mu je treba priznati, da je vselej pravilno in pravočasno izpolnil naloge, ki jih je prevzel od družbe! In — predsednik temu UO je že več kot 3 leta — M. Cvenk!

Prav zavoljo svoje odlične intuicije, ki je plod 15-letnega prizadevanja za rast našega hmeljarstva, je M. Cvenk prvi član upravnega odbora KPPZ Zalec, ki mu je Generalna skupščina IX. Kongresa E. H. B. v Madridu, 14. avgusta 1959, podelila mednarodni ORDEN ZA HME LJARSKE ZASLUGE.

Po J. Omladiču in M. Cvenku je odlikovano hkrati vse naše hmeljarstvo, za kar jima bo ob ustrezni priložnosti izreklo svojo veliko hvaležnost!

Uredništvo »HME LJAR« objavlja le dejstvo kot prispevek kroniki slovenskega hmeljarstva v letu 1959!

Kakor je Jože Omladič na splošno priznan odlični predstavnik drugega rodu savinjskih hmeljarjev, tako je Miran Cvenk vso povojno dobo, po NOB, neoporečno nekaj — povedano z domačim izrazom! — tisti nadvse skrben varuh pridelovalcev Savinjskega goldinga, ki v skladu z zahtevami družbenega razvoja, oziroma v skladu z vso politično-gospodarsko in siceršnjo zakonodajo že 15 (!) let nesebično in nenehno bdi in ždi nad našim hmeljarstvom, tako da zavidajo vsestranski rasti Savinjskega goldinga celo v tujih deželah!

Teden dni v Španiji

(Drobcji za oris kratkega bivanja v Španiji)

(Glej »Kaleidoskop« na straneh 220—221 in nadaljevanje na 236—237!)

Se nikoli nisem tolikokrat zastavil peresa, tolikokrat zasnoval vsega sestavka in ga celo že zaupal papirju, ki sem ga zatem ves razkačen zmečkal in odvrigel v košaro za neuporabne rokopise, kot sem to storil s poročilom »TEDEN DNI V ŠPANIJU«!

Zakaj?

Po lobanji mi namreč neusmiljeno kljuje zvest, da sem tako poročilo pravzaprav dolžan tistim dobrim ljudem, ki so mi — ta tako, drug spet drugače (!) — omogočili z dodelitvijo ustreznih deviznih sredstev, da sem v poletju 1959 popotoval skozi šest (!) dežel, Italijo, Monako, Francijo, Španijo, Zahodno Nemčijo in Avstrijo, seveda med potjo tja in nazaj, na IX. kongres E. H. B., ki je bil v Madridu, od 13. do 14. avgusta 1959.

Kdo smo bili tisti, ki smo predstavljali jugoslovansko hmeljarstvo na IX. Kongresu v Madridu, oziroma tisti, ki smo vzbujali marsikje, od Postojne pa domala vso pot, precejšnjo pozornost: »Jugoslavlani — v Madridu!«

Delegacijo FLRJ na IX. Kongresu E. H. B. v Madridu so sestavljali: Jože Jelovšek, podpredsednik UO KPPZ Zalec, inž. Veljko Križnik, direktor Inštituta za hmeljarstvo Zalec in Nikola Jakovljevič, direktor »KOOPERATIVE« iz Novoga Sada ter — kot gosta — Slobodan Kozarski, upravnik Okrajne poslovne zveze Novi Sad in pisec poročila.

Bil sem torej zares v Španiji, deželi, ki je bila nam, Slovencem, skoraj vselej, ki je še dandanes in ki bo — zelo verjetno! — ostala še kar določeno dobo: »Španska vas«! To pomeni: nepoznana dežela, skratka — nerazvozljiva uganka!

»TEDEN DNI V ŠPANIJU« naj bo prikaz »Španije dandanes«?

Ze, žel Vendar...

Nekoč, na primer za veliko maturo, sem prav rad in zlahka napisal šolsko nalogo iz leposlovja!

Toda, takrat nam je profesor natančno določil naslov, z njim pa domala tudi že vsebino, obliko in skorajda tudi obseg! Vsebinski in obliko je bilo treba po določeni meri izdelati samo še ustrezno posodo!

Zdaj, pri orisu »Španije dandanes« pa se mi je že doslej oglašilo toliko »prišepetovalcev«, da jim, vsaj vsem (!), nikakor ne morem ustreči, čeravno imam zadevnega gradiva na voljo, kot še nikoli tega, in čeravno bi bil še tak mojster v pripovedovanju!

Prenekateri »prišepetovalci« mi na primer črviči možgane s standardnim vprašanjem, kakšen je dandanes v Španiji življenjski standard?

Kakor da je sploh moč odgovoriti na tako vprašanje po piclem »bivanju« teden dni v Madridu in potovanju — v skupinah, z avtobusi po metropoli Španije, Madridu in iz Madrida v središče province Leon, zgodovinsko zares znamenito mesto Leon ter vasio Villanueva de Carrizo, na ogled neoporečno ene (v svetovnem merilu!) najmodernejših »tovarn« za prevzem svežega hmelja na sušenje in vskladiščenje. (Glej fotoposnetek št. 3 v »Španskem kaleidoskopu«, na straneh 220—221!)

Mimo tega so naši gostitelji bili odlično pripravili vse te ogledne po Madridu, v čudovito srednjeveško prestolnico španskih cesarjev, El Escorial, na goro, kjer že 20 let grade nekaj spomenik (»Pomiritve«) državljanski vojni itd., do takih časovnih določenosti, da nam je preostalo le malo uric na voljo, vendar toliko, da nam je bilo moč preprečkati tudi uličice v Madridu!

Na tako vprašanje, kako je namreč z življenjskim standardom v Španiji dandanes, bo tvegala odgovor samo tisti »povprečni« očividec, ki vé za obstoj le črne in bele barve!

(Nadaljevanje na strani 236)

Desno:
Pogled na kneževino
Monako

V sredini:
Prikupna Parižanka
na mostu čez Seino
pred Eiffelovim
stolpom

Spodaj:
Okusno opremljeni
seznam jedil in pijač,
serviranih udeležencem
IX. Kongresa E. H. B.
v Madridu —
v španskem,
angleškem, francoskem
in nemškem jeziku

(Nadaljevanje s strani 235)

Z mano pa je vsaj nekolikanj drugače!

Se v »gimnazijskih letih« mi je, zdaj znan in priznan slovenski umetnik — akademski slikar, Dore Klemenčič, pokazal in me tudi o tem prepričal, da je bila v mlaki po dežju na asfaltu pred kolodvorom v Celju — mavrica barv!!!

Od takrat poskušam tudi v mlakuži zazreti mimo črne in bele barve še kaj drugega!

Spet drug »prišepetovalec« želi, neznosno nečakan, naj mu — kar na kratko (!?) — orišem nadržanosti o španskih tradicionalnih (to namreč za trdno ve ta, drug »prišepetovalec«!) bikoborbah!

Resda sem si ogledal bikoborbe v Madridu, v zgradbi, kjer prirejajo bikoborbe, in kjer je prostora za nič manj kot 25.000 gledalcev ter sem s te bikoborbe tudi prinesel fotoposnetek (med drugim!) št. 12 v »Španskem kaleidoskopu« na straneh 220—221, vendar zahtevam za ustrezen opis (in zgodovinsko razlago!) »slovi-
tih« španskih bikoborb vsaj pol urice, zlasti zavoljo tega, ker sem prebral prav zdaj, po povratku, precej nove literature o tej, nam nerazumljivi »igri« z divjimi biki, in ker mi je na primer tudi nek Spanec iz Barcelone, trgovec, v knjižni nemščini (!) marsikaj »odkril« o bikobor-
bah; med drugim tudi dejstvo, da so pravzaprav že »preživela stvar«, za Spance namreč, da pa jih prav radi »prirejajo« radovednim in petičnim turistom iz tujine!

Taisti Barcelonec mi je tudi poklonil fotoposnetek športnega stadiona v Spaniji (glej št. 13 v »KALEIDOSKOPU« na straneh 220—221!) in zatrjeval, da je zares ljudska in množična igra dandanes v Spaniji — nogomet! Slika št. 13 prikazuje stadion, kjer je prostora za 125.000 gledalcev!

Pred dnevi me je srečal tudi »prišepetovalec«, ki mi je svetoval, naj javno razložim, zakaj dražijo pri teh igrah bike z rdečo, a ne na primer s kakšno drugačno barvo?!

No, vsaj na to vprašanje odgovarjam takoj! Španski bik v corridi (= bikoborbi) sploh ne razločuje kakršnih koli barv na ruti (v španščini »capa«, ki z njo »capeadores« (= dražilci z rdečimi rutami dražijo bike), marveč napada svoje dražilce — ne glede na barvo rut in oblek — samo zavoljo borbe za zopetno prostost v prostiranih pašnikih, kjer se je pasel, preden so ga bili določili za žrtev pri okrutnih »igrah«! Bik za »capo« ne le sluti, marveč vidi svojega krvnika!

Sicer pa bom — za tokrat zares na kratko! — zapisal, da so po moji oceni bikoborbe pravzaprav le mučenje in zakol divjih bikov — pred javnostjo!

Naš človek prav gotovo ne bi »užival« pri takem javnem mučenju živali, kakor tudi že v Spaniji prehaja nekdanja (!) strast za bikoborbe v prisostvovanje tem igram brez posebne prizadetosti, bolj zgolj zavoljo tradicije!!!

Pa še morda, da povečajo privlačnost za petične tujce!

Nekoč, pred stoletji, so bile borbe z divjimi biki — orožne vaje za konjenike!

Se tretjega »prišepetovalca« naj omenim! Pričakoval je, da mu bom kos suvereno pojasniti »Kam in kako plove Spanija?«

Ne znam!

TEDEN DNI

In, vendar se moram odločiti — za jedro vsaj! — pri poročilu »TEDEN DNI V ŠPANIJU«! Zatorej — bodi, kar bo!

Vzemite, cenjene bralke in spoštovani bralci »Hmeljarja«, znova v roke in poskušajte razumeti fotomontažo »ŠPANSKI KALEIDOSKOP« na straneh 220—221!

»Kaleidoskop« je grškega porekla in pomeni optičen aparat z zrcali, v katerem tvorijo črepi-
njice pri vrtenju nešteto zvezdnatih oblik!

Tvegaj sem torej zares nenavadno sredstvo!

»Španski kaleidoskop«, ki ga objavljamo na straneh 220—221, je namreč zares sestavljen iz črepi-
njic, iz drobcev, ki sem jih bil skrbno izbral iz več odličnih publikacij in knjig o Spaniji, in izpopolnil z lastnimi fotoposnetki, ki sem jih ne-
ovirano (!) nabral med bivanjem v Spaniji.

Prepričan sem namreč, da je ni besede, pa naj bo še tako sveža in originalna, ki bi vsakomur (!) bolje predstavila stvarnost, kot morejo to opraviti fotoposnetki, oziroma (in morda še bolj!) velike slikovne umetnine, kot so na primer nesmrtna dela španskega slikarja Francisco de Goya (1746—1828), ki je obogatil evropsko upo-
dabljačo umetnost bolj kot kateri koli drug Spanec!

Francisco de Goya je dočakal veliko starost, žalost in radost, velike časti in globoka ponižanja; spoznal je človeka do skrivnih čustev in mi-
sli; neusmiljeno je v svojih, na oko zares groz-
ljivih delih, postavil Spaniji svojega časa ogle-
dalo!

Oglejte si samo »Streljanje talcev« (= upor-
nikov proti napoleonovim krvnikom v Spaniji), »Saturn pozira človeka«, »Bikoborbe« in »Bedno ljudstvo«! (St. 6., 14., 11. in 7. v »KALEIDO-
SKOPU« stran 220—221!)

Ne bi rad prekoračil okvirja poročila »Teden dni v Spaniji«, vendar moramo zapisati, da nam je Spanec (!) med ogledom umetnin v čudovitem muzeju v Madridu, PRADO, pred de Goyevim oljem »Bedno ljudstvo« takole dejal:

»Cervavno sem Spanec, vam moram priznati, da v zgodovini Spanije duhovščina ni bila vse-
lej na strani ljudstva! Tako na primer tudi ni bila med napoleonsko okupacijo! Medtem ko se je takrat preprosto, delovno ljudstvo odločno uprlo francoskemu okupatorju in v množicah žrtvovalo življenja za svobodo Spanije, se je španska takratna duhovščina udinjala okupatorju ter se z njim družila, preprostemu ljudstvu — v bedi in trpljenju! — pa tvezla »kozlarije«. Prav zavoljo tega je sodobnik tistih nesrečnih časov, napoleonske okupacije v Spaniji, in neusmiljeno resnico-
ljubni umetnik-slikar, Francisco de Goya, upodo-
bil na tej nesmrtni umetnini takratno špansko ljudstvo pred »pridigarjem« — kozlom v meni-
ški kuti!...«

Tej razlagi je vsak nadaljnji komentar vse-
kakor odveč!

Se nekaj moram javno priznati!

Preden sem se podal na pot v Spanijo, sem znova prebiral dela tistih piscev, ki jih štejem med najbolj prepričevalne posrednike-pripovedni-
ke o »Spaniji včeraj in danes«.

Prav dobro sem se namreč zavedal, in stare izkušnje so me tega naučile, da mi nekolikanj poglobitve v minulost Spanije med ogledom ni-
kakor ne bo »škodovalo«! Zlasti zavoljo kratko-
sti bivanja in verjetne prenatrpanosti z uradnimi ogledi geografskih in zgodovinskih španskih zna-
menitosti!

Med temi knjigami, ki sem jih pred odhodom v Spanijo prebiral in ki jih tem laže razumem zdaj, po vrnitvi, sta:

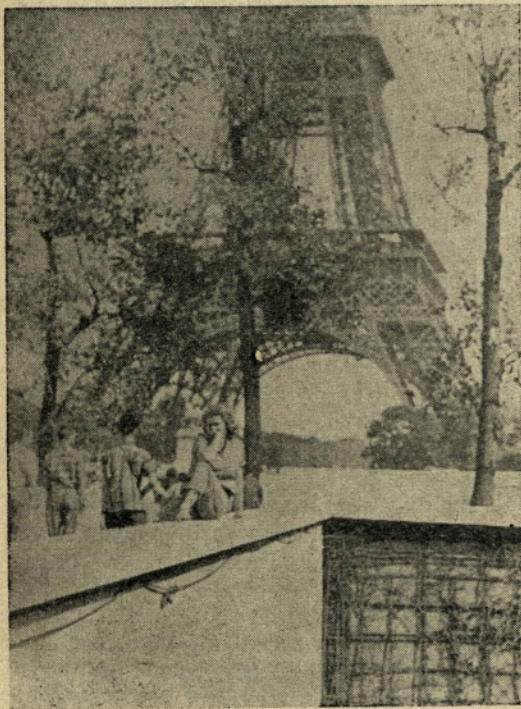
1. »ŠPANSKA INKVIZICIJA«. Pisec: Emil Lucka. Založila in izdala Založba Obzorja v Ma-
riboru 1953, in

2. »BILI SMO V ŠPANIJU«. — Spomini slo-
venskih prostovoljcev. Založila Sekcija bivših španskih borcev LRS v Ljubljani 1958.

Zakaj?

Namesto odgovora, objavljam nekaj izvleč-
kov!

Nad Spanijo je še dandanes moč nekako čuti-
ti vpliv Velikega Inkvizitorja — TORQUEMA-
DA! — Obsodil je na smrt »na grmadi« na tisoče »krivovercev«!

V ŠPANIJ

Srednjeveška papeška inkvizicija tudi dandanes še ni ukinjena, čeravno je njena svetovna moč prenehala. Se pred 100 leti je Vatikan izrecno poudaril, da »ima cerkev pravico uporabljati tudi silo«, ter kmalu zatem razglasil za svetnika dva španska inkvizitorja!

In svetega Ferdinanda II. Kastilskega se cerkev še dandanes na dan 30. maja spominja s hvaležnimi besedami:

»Z lastnimi rokami je prinesel poleno za sežig krivovercev...«

Inkvizicija je bila sicer mrtva, toda v Španiji je bila vzpostavljena nova inkvizicija — za tri sto let!

☆

Razprave, članki in pripovedovanja slovenskih španskih bojevnikov, v knjigi »BILI SMO V ŠPANIJ«, so skrbne roké kakor nalašč napisale, da bi nam z njimi osvežile spomin na trdo in težko dobo, a hkrati na boje, ki so ponos komunističnih strank, ponos vsega antifašističnega gibanja in vsega naprednega, po svobodi stremečega človeštva. So kakor obnovljeni, časovno že oddaljeni, onemeli odmevi določenega boja za svobodo, za katero so se mnogi od daleč napotili, da so ji darovali svojo srčno kri, svoje življenje!

Vse je v knjigi »BILI SMO V ŠPANIJ« prepričevalno, vse je v knjigi resnično in vse, kar je tu napisanega, je le majhen delček tiste velike resnice, velike epopeje v svobodo usmerjenih ljudi, tistega velikega boja, ki ga je bilo špansko ljudstvo in ki ga še vedno bojujejo najplemenitejši delovni ljudje zato, da bi človek končno vendarle postal vreden svojega imena!

☆

Vrnimo se k razlagam »ŠPANSKEGA KALEIDOSKOPA«!

Moji fotoposnetki št. 3., 4. in 5. vas morajo prepričati, da je kmetijstvo v Španiji vendarle krenilo na pot v moderno proizvodnjo! Čeravno je špansko hmeljarstvo glede na površino še majhno (okoli 600 ha!), pa je že treba poudariti, da bodo zlagoma morda le zadovoljevali zahteve njihove proizvodnje piva za lastnim pridelkom hmelja! Delovne sile je dovolj na voljo. (Glej št. 5!) Hmeljišča so prepletena s kanali za namakanje! (Glej št. 4!) Nedavno pa so v vasi Villanueva de Carrizo (v provinci Leon, kakih 300 km severozahodno iz Madrida) zgradili (Sociedad Espanola de Fomento del Lupulo = nekako: Zveza španskih hmeljarjev) veliko »Hmeljsko tovarno«. V štirih nadstropjih so po sodobnem načrtu razvrščeni veliki prostori, kamor z električnimi (!) napravami sprejemajo svež hmelj direktno od proizvajalcev, da ga osuše in odpremijo v pivovarne!

Ogled te »Hmeljske tovarne« je izzval neke mu od tujih udeležencev IX. Kongresa (iz Zahodne Nemčije!) takole nervozno izjavo:

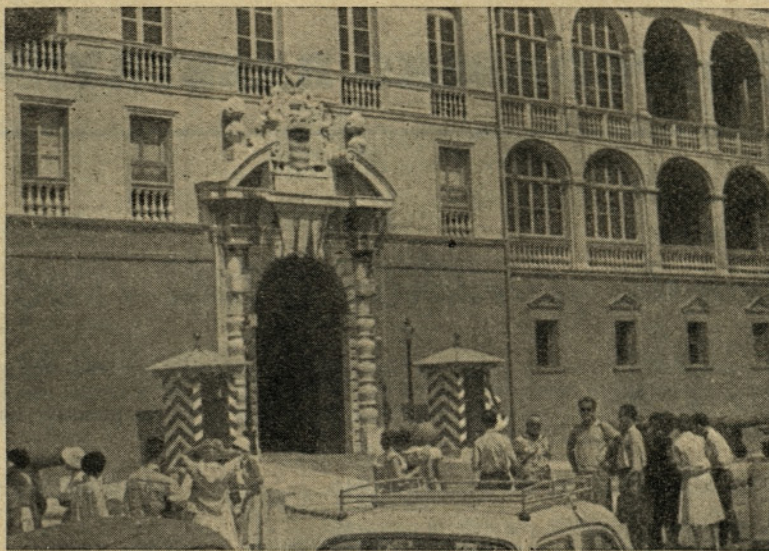
»Priznajmo Špancem, da nas dohitevajo! Delovne sile jim je na voljo več, kot pri nas! Le čemu se naj mi še ukvarjamo s pridelovanjem hmelja doma! Španska delovna sila je cenena, medtem ko naša presega izkupiček za domač pridelok. Prenehajmo! Naročajmo hmelj v Španiji!«

Čeravno ni jemati teh besed kot nespremenljiv sklep, so vendarle posredna velika javna pohvala napredku španskega hmeljarstva!

Gornje sem hoté poudaril, preden moram pripomniti, da me je prvi pogled na španske ravnice povsem »razbil« v pričakovanjih...

Ko smo v letalu, iz Pariza v Madrid, pravkar obšli na zahodni strani visoko gorovje Piri-neje in se z višine blizu 5000 m spustili na kakih 1000 m, sem onemel... Pod mano so se razprostirale valovite ožgane pokrajine osrednje Španije, ki so jih prepletale le redke vodne žile z ozkim pasom zelenja...

Iz avtobusov smo gledali obákráj ceste Madrid—Leon puste in skoraj nenaseljene predele. Le zajeti pašniki s pasočimi se torosi, z biki, ki jih rede nalašč za bikoborbe, so kazali, da le raste na teh tleh rastlinstvo! Domačini-agronomi so nam sami razlagali, da je zemlja v osrednji Španiji tako revna na hranilnih snoveh in vlagi, da jo zasajajo s koruso, krompirjem, pše-

Levo:
Pred knežjim
dvorcem v Monaku

V sredini:
Trije člani
jugoslovanske
delegacije pred
osrednjo zgradbo
za prirejanje
tradicionalnih
bikoborb —
v Madridu

Spodaj:
Po 5-urni »vožnji«
z letalom iz Pariza
v Madrid, sem prvič
z nedoločljivimi
občutki stopil
na španska tla

nico in z drugimi poljščinami — le vsako drugo leto, da si med tem nabere novih hranilnih snovi in vlage... Sicer pa je Španija (osrednja!) planota — 700 m nad morjem! In, Španiji branijo visoka gorovja reden doliv padavin!

V nasprotju z osrednjo Španijo so obalne španske pokrajine zelo plodne, zlasti za južno sadje!

Kratka, rad bi poudaril veliko nasprotje med vasjo, ki jo prikazujeta sliki 1. in 2. na straneh 220—221, in med mestom, ki ga predstavlja moj fotoposnetek iz 7. nadstropja hotela »EMPERADOR«, v najmodernejšem turističnem centru španske metropole — Madrida! (Slika 1. in 2. sta iz knjige »BILI SMO V ŠPANIJ«).

Kljub pravkaršnjemu »črno-belemu« opisu Španije hočem ostati zvest nauku, da je v vsaki deželi — mavrica barv!

... Stara in Nova Kastilja sta srce Španije. Na silni planoti južno od gorovja Sierra Guadarrama je čudovita zelena oaza — metropola Madrid...

Kastilske planote so zdaj sive zdaj rdeče ali rjavorumenene... Poleti jih brazdajo domala vsa (tudi rečica skozi Madrid!) izsušena rečna korita, ki pa se pozimi baje spremenijo v divje hudoournike... Tu pa tam srečaš domačina, ki dela, oziroma, ki se spreha po pusti zemlji z viharo preteklostjo...

Spanec živi povprečno še v srednjem veku... Povprečen Spanec, kakor sem ga jaz spoznal, je mrk v izrazu, da vzbuja nedoločljive občutke, a vendar napram slehernemu tujcu gostoljuben, celo do presenečenja! Zlasti velja to za nas, državljane FLRJ!

Ne morem se znebiti vtisa, da je Spanec ponosen na svojo zgodovino, da pa že z izrazom — pa tudi z besedo! — priznava, da mu je hudó za čase pred državljansko vojno.

Intelektualec Spanec mi je dejal: »Španska državljanska vojna bi se drugače zaključila, če se ne bi bila vmešala tujina!«

Zapik! Se bi rad spregovoril o Španiji drugje, morda v predavanjih, za zdaj pa zaključujem s stihmi slovenskega pesnika Mateja Bora:

»Čas ne stoji. Ne, niti v Španiji
se ni ustavil, le njegov korak,
ki tipa skozi noč in brede kri,
je negotov in truden in težak...«

(Iz »BILI SMO V ŠPANIJ«)

☆

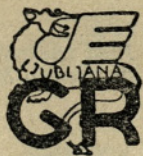
Tako! Za silo sem nekako izpraznil uredniško miznico za leto 1959! Vendar — ne povsem! Utrujen sem, toda še ne »za pokoj!«

Pred zaključkom še tole! Resda bom že v bližnji prihodnosti primoran preložiti prezamudno in pretežno breme tehničnega urejevanja »HME LJARJA« raz svoja na druga ramena, vendar bom prav zavoljo tega odslej mogel zares uporabiti — kakor koli — vse svoje moči in veščine za ustrezno posredovanje prave podobe Savinjske doline — čim širši javnosti!

Vsem cenjenim bralkam in spoštovanim bralcem »HME LJARJA« iskreno želim obilo sreče in zadovoljstva v novem letu 1960!

Urednik

GOSPODARSKO RAZSTAVIŠČE - LJUBLJANA

Sejemske prireditve v letu 1960 v Ljubljani

Sejmsko sezono v naši državi že nekaj let začanja in zaključuje Ljubljana. Tako bo tudi leta 1960! Pod kupolo Gospodarskega razstavišča se bo zvrstil bogat in pester program čedalje bolj pomembnih specializiranih sejmskih prireditev. Prva med njimi bo januarja 1960.

SEJEM »MODA 1960« OD 16. DO 24. JANUARJA

ki bodo na njem proizvajalci iz vse države prikazali svoje najnovejše modne tkanine, konfekcijske in usnjene izdelke. Prireditveni odbor si prizadeva, da bi bil ta sejem čim bolj skladna revija dobrega okusa, dobre kakovosti in modnih oblik!

Sejemski termin za prireditev »Moda 1960« je dovolj zgođen, da bo ta sejem lahko velikega komercialnega pomena za proizvajalce in tudi za predstavnike trgovine, kajti na njem bodo imeli priložnost videti, kaj jim je industrija pripravila za spomladansko in poletno sezono.

Tudi tokrat bo med sejmom MODA 1960: »Modna revija 60«, ki bo prikaz spomladanskih, poletnih in jesenskih modnih kreacij, najnovejših desenov jugoslovanske tekstilne konfekcijske in usnjene industrije.

III. MEDNARODNI LESNI SEJEM OD 21. DO 29. MAJA

Zavoljo izredno velikega zanimanja domačih in zamejskih razstavljalcev je največji tovrstni sejem v Južni Evropi. Tradicionalni ljubljanski lesni sejmi pregledno prikazujejo jugoslovansko pohištveno industrijo, sploh industrijo lesa, od industrijskih surovin do končnih izdelkov.

Kot na prejšnjih bodo tudi na tem sejmu razstavljeni mnogi najnovejši stroji za obdelavo in predelavo lesa domačih in inozemskih razstavljalcev. Pripravljalni odbor je v okviru sejma ustanovil stalno institucijo »Natečaj za sodobno jugoslovansko pohištvo«, da bi tako prispeval napredku pohištvene industrije in pospešil proizvodnje v skladu s stanovanjsko izgradnjo in s potrebami sploh, na domačem kot zamejskem trgu!

MEDNARODNA RAZSTAVA MOTORJEV IN MOTORNIH VOZIL

od 11. do 19. junija bo tretja prireditev na Gospodarskem razstavišču. Na njej bodo jugoslovanski in zamejski proizvajalci motorjev in motornih vozil prikazali svoje najnovejše dosežke.

Na predlog Združenja motorne industrije Jugoslavije je bila ta razstava uvrščena v mednarodni kalendar na jesenskem zasedanju stalnega Mednarodnega biroja avtomobilskih konstruktorjev!

Na tem zasedanju so tudi sklenili, da bo spomladansko zasedanje te organizacije 13. junija 1960 na Bledu, t. j. med mednarodno razstavo motorjev in motornih vozil v Ljubljani!

Prav zaradi tega je ta razstava pridobila na pomenu in vzbuja doma kot v tujini veliko pozornost interesentov!

TRADICIONALNI VI. MEDNARODNI VINSKI SEJEM

bo leta 1960 od 3. do 8. septembra. Zavoljo izredne kakovosti strokovne sestave mednarodne ocenjevalne komisije in njenega priznanega objektivnega ocenjevanja si je ljubljanski mednarodni vinski sejem pridobil sloves in zaupanje pri vinogradnikih in trgovcih malone na vseh kontinentih! Vsakoletno naraščajoče število vzorcev najkvalitetnejših vin na svetu, ki jih mora oceniti mednarodna komisija, tudi priča, da se je mednarodni vinski sejem v Ljubljani že uvrstil med največje tovrstne sejme na svetu! Leta 1960 tudi pričakujejo organizatorji sejma veliko raznih vzorcev najkvalitetnejših vin sveta, ki se bodo na tem sejmu pomerili v svetovni konkurenci za naslov najboljšega vina.

IV. MEDNARODNI SEJEM »EMBALAŽA 1960«

bo na Gospodarskem razstavišču od 3. do 8. septembra. Zelo uspel III. mednarodni sejem »EMBALAŽA 1959« in trenutne potrebe glede na čedalje bolj široko uvajanje novih načinov trgovanja in novih vrst embalaže je pripravljalni odbor sklenil, da priredi ta sejem tudi v letu 1960. Ta specialni mednarodni sejem bo zajel vsakovrstne embalažne izdelke, v posebnem oddelku pa bo prikaz sodobnega prekomorskega pakiranja.

Med sejmom so predvidena strokovna posvetovanja o problemih embalaže, predpakiranja in o racionalizaciji transporta.

Zadnja sejmska prireditev bo v Ljubljani na Gospodarskem razstavišču od 15. do 23. oktobra.

VII. MEDNARODNI SEJEM »SODOBNA ELEKTRONIKA«

Vsako leto nam prikaže ta tradicionalni mednarodni sejem najnovejše dosežke pri osvajanju novih področij elektronike, hkrati pa je nekaj kačipot, ki kaže, v kateri smeri se mora razvijati sodobna elektronika. Kakor je običaj, bo tudi med tem sejmom posvetovanje strokovnjakov iz vse države. Na samem sejmu bodo prikazani najnovejši proizvodi s področja industrije elektronike, poseben poudarek pa bo na merilni tehniki in praktični uporabi avtomatizacije v gospodarstvu.

Izredni uspehi minulega sejma in zanimanja domačih in tujih razstavljalcev za VII. mednarodni sejem »SODOBNA ELEKTRONIKA« v Ljubljani nam zagotavlja že vnaprej pestro izbiro najnovejših dosežkov s tega področja in najlepšo priložnost za ustvaritev poslovnih zvez s številnimi interesi in kupci.

ŠE MNOGO NOVIH, VELIKIH GOSPODARSKIH USPEHOV V NOvem PROIZVODNEM LETU ŽELI IN ČESTITA

ab novem letu 1960

GOSPODARSKO RAZSTAVIŠČE LJUBLJANA

Nove zmage v proizvodnji hmelja v novem letu 1960 želijo vsem pridelovalcem:

Agrotehnika — Ljubljana
poslovalnica CELJE

TEKSTILNA TOVARNA
ŠEMPETER

TOVARNA
NOGAVIC
POLZELA

PIVOVARNA
LAŠKO

KOVINSKO PODJETJE
ŽALEC

SAVINJSKI MAGAZIN
ŽALEC

METALNA MARIBOR

Obrat:

Tovarna konstrukcij,
strojnih naprav,

**poljedelskih
strojev**

in livarna

MARIBOR-TEZNO

Zagrebska 20

TOVARNA USNJA
ŠOŠTANJ

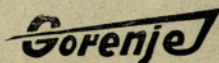

TOVARNA
EMAJLIRANE POSODE
CELJE

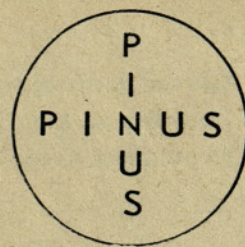
LESNO
INDUSTRIJSKI
KOMBINAT

Savinja

CELJE

ŠMARTNO OB PAKI

Tovarna kemičnih izdelkov
Rače pri Mariboru

CELJE

FOTOLIK — CELJE
Fotografije — povečave

METALURŠKO KEMIČNA
INDUSTRIJA
CINKARNA, CELJE

Juteks

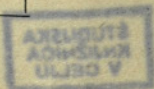
ŽALEC

TOVARNA DUŠIKA
RUŠE

Restavracija pri kolodvoru
Žalec

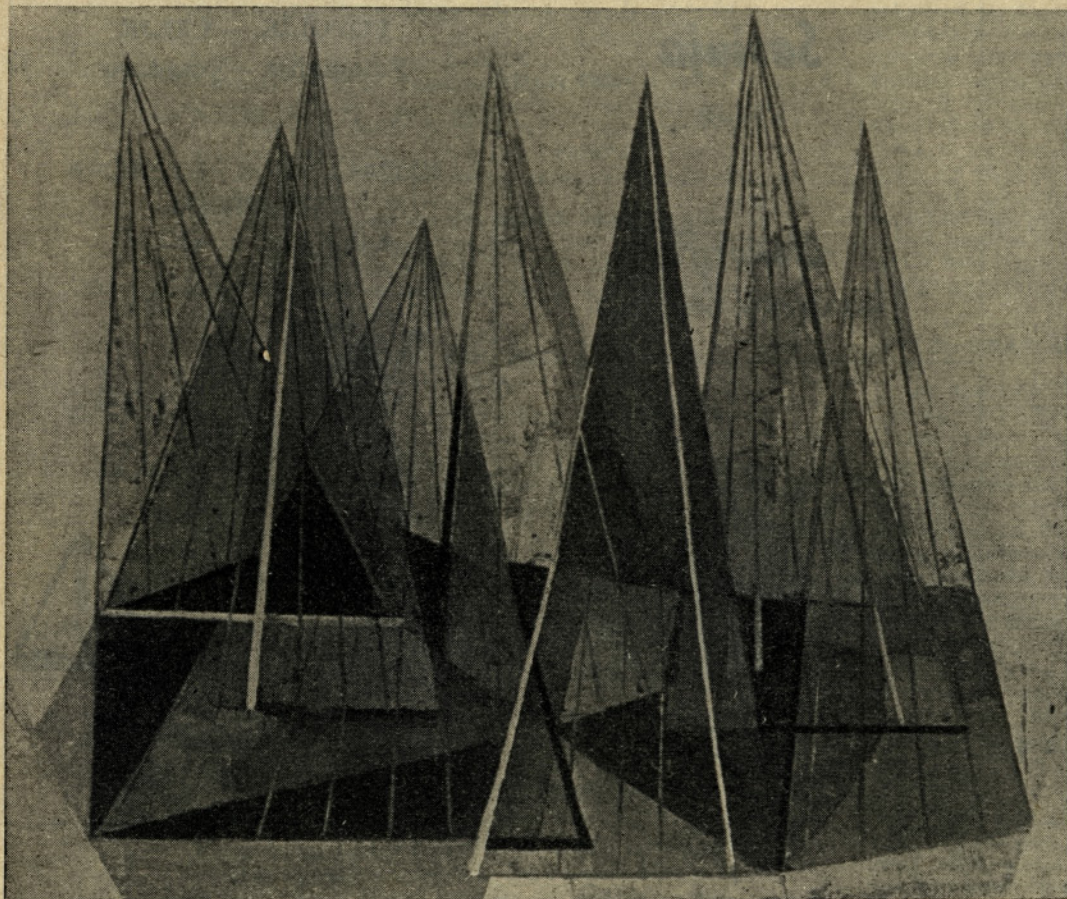
Vožnja suhega hmelja
v Žalec je velik dogodek
nekak »domač praznik«!
Zlasti, kadar gre za
svojestven rekord: 64 bal
suhega hmelja, da so se
lojternice upognile!
Lastnik Jakob Kronovšel
in sin Jože, predsednik
AMZ (I), svaštvo
Ferdinanda Blatnika,
tudi odličen hmeljar,
pa še sosedje... iz
Topovelj in Poljč —
KZ Braslovčel

Glavna zadružna zveza LRS Ljubljana
Zbornica za kmetijstvo in gozdarstvo LRS Ljubljana
Republiška zveza poslovnih zvez Ljubljana

Okrajna zadružna zveza Celje
Zadružna hranilnica in posojilnica Celje
Kmetijska proizvodjalna poslovna zveza Žalec

Inštitut za hmeljarstvo Žalec
Hmeljna komisija za Slovenijo Žalec
Kmetijska gozdarska poslovna zveza Mozirje
»Agroservis« Šempeter v Savinjski dolini

Akad. slikar A. Lovrenčič: Savinjske piramide

Zadružno izvozno-uvozno trgovsko podjetje

„HMEZAD“

Zalec — Slovenija — Jugoslavija

želijo
vsem
proizvajalcem
hmelja
Slovenije

v novem letu
1960

obilo
novih
uspehov
z geslom

„Zadruga-
kmet!“